

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पारिस्थितिकीय प्रणाली पुर्नस्थापना मार्फत जलवायु अनुकूलित प्राकृतिक
पूँजी तथा ग्रामीण जीविकोपार्जनका लागि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा
आधारित अनुकूलन आयोजना

(Catalyzing Ecosystem Restoration for Climate Resilient
Natural Capital and Rural Livelihoods in degraded Forests &
Rangelands of Nepal – EbA II)

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०
(Working Procedure 2023)

पत्रोत्तरमा पत्र संख्या मिति उल्लेखित हुन अपेक्षित छ ।

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

EX: पो.ब.नं. : ३८८७
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा

(कार्यक्रम तथा योजना शाखा)
नेपाल सरकार
तथा वातावरण मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

पत्र संख्या :- ०८०१८१

चलानी नं. :- ३८९

प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

मिति: २०८०/०९/०१

विषय: कार्यविधि स्वीकृत भएको बारे ।

श्री जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाण्डौ ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा तहाँ महाशाखाबाट "पारिस्थितिक प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (EbA II)" अन्तर्गतका आ.व. २०८०/०८१ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेस भएको "पारिस्थितिक प्रणाली पुनर्स्थापना मार्फत जलवायु अनुकूलित प्राकृतिक पुँजी तथा ग्रामीण जीविकोपार्जनका लागि पारिस्थितिक प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना, कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०" उपर कारबाही हुँदा श्री अर्थ मन्त्रालयको च.नं. ३६० मिति २०८०/०८/०८ को पत्रमार्फत "विद्यमान आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुने एवम् थप आर्थिक दायित्व सृजना नहुने गरी प्रचलित कानून र स्वीकृत मापदण्ड अनुरूप सञ्चालन हुने तथा UNEP र वन तथा वातावरण मन्त्रालय बीच भएको सम्झौताको Project Document अनुकूल हुने गरी" भन्ने व्यहोराको सहमति प्राप्त भएकोले विनियोजन ऐन, २०८० को दफा ९ उपदफा २ बमोजिम वन तथा वातावरण मन्त्रालय (माननीय मन्त्री स्तर) को मिति २०८०/८/२२ को निर्णयानुसार उक्त कार्यविधि स्वीकृत भएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

सुरेन्द्र राज पन्त
३/९

PMW/EbA II
३/९

सुरेन्द्र राज पन्त
वैज्ञानिक अधिकृत

विषय सूची

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

क	पृष्ठभूमी	पेज नं.
	परिच्छेद १: प्रारम्भिक	३
१.	संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ	३
२.	परिभाषा	४
३.	कार्यविधिको उद्देश्य	४
४.	यस कार्यविधि बमोजिम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने	४
५.	पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाको प्राथमिकता क्षेत्र र लगानीका आधारहरू	५
	परिच्छेद २: कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि साझा प्रक्रिया तथा मार्गदर्शन	५
६.	स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम संचालनको क्रममा सबै कार्यक्रमहरू सञ्चालनको लागि आकर्षित हुने प्रक्रिया तथा मार्ग निर्देशन	५
७.	कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउने नियम	७
८.	उपभोक्ता समितिसंग सम्बन्धित	९
९.	उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने सार्वजनिक परिक्षण	१०
१०.	उपभोक्ता समितिले गर्ने खरिद सम्बन्धमा	११
११.	ठेक्का प्रक्रिया	११
१२.	सेवा करारका कर्मचारी नियुक्ति वा परामर्शदाता खरिद	१२
१३.	कन्टिन्जेन्सी	१२
१४.	संयुक्त लगानी	१२
१५.	सम्झौता व्यवस्थापन	१२
	परिच्छेद ३: वित्तीय व्यवस्थापन तथा भुक्तानी प्रक्रिया	१२
१६.	कोष प्रवाह प्रणाली	१२
१७.	भुक्तानी प्रक्रिया	१३
१८.	अभिलेखिकरण तथा लेखापालन	१४
	परिच्छेद ४: अनुगमन, प्रतिवेदन, आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरीक्षण	१५
१९.	अनुगमन	१५
२०.	कार्यक्रम सम्बन्धी सुचकहरू	१६
२१.	प्रतिवेदन	१६
२२.	आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरीक्षण	१७

परिच्छेद ५: विविध	१८
२३. दिगोपना निर्माण पछिको संचालन तथा मर्मत सम्भार	१८
२४. आचार संहिता	१८
२५. स्वास्थ्य तथा सुरक्षा	१९
२६. भ्रमण सम्बन्धी नीति	१९
२७. विविध	१९

परिच्छेद ६: प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईबाट संचालन गरिने कार्यक्रमहरु	२१
परिच्छेद ७: डिभिजन वन कार्यालयहरु मार्फत संचालन हुने कार्यक्रमहरु	३१
परिच्छेद ८: गाँउ/नगरपालिकाहरु मार्फत संचालन हुने कार्यक्रमहरु	४२

अनुसूची १: आ.व. २०८०/८१ मा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना सञ्चालन हुने जिल्ला, गाउँ/नगरपालिका, वडा र वस्तीहरु	५४
अनुसूची २: उपभोक्ता समितिलाई गाउँ/नगरपालिकाबाट प्राप्त हुने भुक्तानीको तालिका	५५
अनुसूची ३: उपभोक्ता समितिसंगको सम्झौतामा छुटाउन नहुने मुख्य शर्तहरु	५६
अनुसूची ४: कार्यक्रम सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरु	५९
अनुसूची ५: कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण र होर्डिङ बोर्डको नमुना	६१
अनुसूची ६: आयोजना व्यवस्थापन ईकाइबाट संचालन हुने आ.व. २०८०/८१ को स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम	६२

अनुसूची ७: प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरणसँग सम्बन्धित मन्त्रालय, डिभिजन वन कार्यालयहरु (दोलखा, सल्यान, अछाम) मार्फत संचालन हुने आ.व. २०८०/८१ को स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम	६८
अनुसूची ८: गाँउ/नगरपालिकाहरु मार्फत संचालन हुने आ.व. २०८०/८१ को स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम	७३

Signature

Signature

नेपाल वन तथा वातावरण विभाग
सिंहवन्वार्, काठमाडौं
२०८०/८१

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना

(Ecosystem based Adaptation- EbA II)

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

पृष्ठभूमि

नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरणसंग सम्बन्धित मन्त्रालय अन्तर्गत अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्लाका डिभिजन वन कार्यालयहरू र उक्त जिल्ला अन्तर्गतका कार्यक्षेत्र भीत्रका १० स्थानीय तहहरूमा Catalyzing Ecosystem Restoration for Climate Resilient Natural Capital and Rural Livelihoods in Degraded Forests & Rangelands of Nepal (EbA II) आयोजनाको उद्देश्य अनुसारका कृयाकलापहरू (जस्तै: जोखिम तथा अनुकूलन, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, पारिस्थितिकीय प्रणाली पूर्णस्थापना तथा चरनक्षेत्र व्यवस्थापन, जीविकोपार्जन र आयार्जन सुदृढीकरण) संचालन गर्नको लागि आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ आवश्यक कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन भएको छ । चालु आ.व. २०८०/८१ मा आयोजना क्षेत्रमा संरक्षण, व्यवस्थापन, क्षमता अभिवृद्धि र प्रचारप्रसार सम्बन्धि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने अवस्थामा ति कार्यक्रमहरूमा एकरूपता कायम रहने गरी स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि प्रक्रियागत सरलीकरण गर्न र सहज रूपमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न कार्यान्वयन निकायहरूबाट गरिने कामहरूको प्रभावकारिताको लागि यो कार्यविधि तयार गरिएको हो ।

विनियोजन विधेयक २०८० को दफा ९ तथा अर्थ मन्त्रालयको आ.व. २०८०/८१ को बजेट कार्यान्वयन सम्बन्धी मार्गदर्शनको बुँदा नं २४ को अधीनमा रही आ.व. २०८०/८१ को कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि यो "कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०/८१" अर्थ मन्त्रालयको सहमतिमा वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत गरी लागु गरिएको छ ।

परिच्छेद - १ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

- (१) यस कार्यविधिको नाम "कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०" रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (क) "कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायहरू" भन्नाले नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, प्राविधिक सहायता प्रदायक, प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई, आयोजना कार्यक्षेत्रका प्रदेश अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालयहरू र गाउँ/नगरपालिकाहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) "प्राविधिक सहायता प्रदायक" भन्नाले नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सहमतिमा विश्व वातावरण कोष (Global Environment facility-GEF) र संयुक्त राष्ट्र संघीय वातावरण कार्यक्रम (United Nations Environment Programme –UNEP) लाई सम्झनु पर्दछ ।

- (ग) "प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई" भन्नाले आयोजना कार्यान्वयन गर्न इकाईका रूपमा स्थापना भएको आयोजना व्यवस्थापन इकाई (Project Management Unit) लाई सम्झनु पर्दछ ।
- (घ) "प्रदेश तह" र "स्थानीय तह" भन्नाले आयोजना कार्यक्षेत्रका अनुसूची १ मा उल्लिखित ३ वटा प्रदेशका ३ जिल्ला र १० वटा स्थानीय तहलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) "वजेट तथा कार्यक्रम विनियोजन" भन्नाले स्थानीय तहमा पारिस्थितिकीय प्रणाली पुर्नस्थापना माफत जलवायु अनुकूलित प्राकृतिक पूँजी तथा ग्रामिण जीविकोपार्जन अभिवृद्धि गर्नका लागि सञ्चालित पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (Ecosystem based Adaptation- Eba II) को आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सशर्त नगद अनुदान तर्फ वजेट तथा कार्यक्रम विनियोजन भएको सम्झनु पर्दछ ।
- (च) "यस कार्यविधिको प्रमुख प्रयोगकर्ता" भन्नाले संघीय प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई तथा प्रादेशिक मन्त्रालय, आयोजना कार्य क्षेत्रका डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका र सबै प्रमुख साझेदारहरु हुन् भन्ने सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) "यस कार्यविधिमा समावेश भएको विषय" भन्नाले कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक व्यवस्थापकीय, प्राविधिक तथा प्रशासनिक कार्य जिम्मेवारी, नेपाल सरकारको नीति नियमका साथै विश्व वातावरण कोष र संयुक्त राष्ट्र संघीय वातावरण कार्यक्रम (Global Environment facility- GEF र United Nations Environment Programme -UNEP) संगको समझदारीमा उल्लिखित शर्तहरु अवलम्बन गर्न सहयोग पुर्याउने विषय भन्ने सम्झनु पर्दछ ।

३. कार्यविधिको उद्देश्य

- (१) डिभिजन वन कार्यालय तथा स्थानीय तहद्वारा संचालन गर्ने कार्यक्रमहरु तथा कृयाकलापहरुको थप स्पष्टता प्रदान गर्नु र आयोजनाका उद्देश्यहरुले अपेक्षा गरेका उपलब्धीहरु पुरा हुने गरी चालु आ.व. २०८०/८१ को लागि स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने/गराउने।
- (२) आयोजना अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि प्रक्रियागत मार्ग निर्देशन गर्ने।
- (३) कार्यक्रम कार्यान्वयन निकायहरुबाट सम्पन्न गरिने कार्यक्रमहरु र कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रियामा एकरूपता ल्याउने।
- (४) कार्यक्रम समयमै सम्पन्न गर्न ,कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न र कार्यक्रमको दीगोपना कायम गर्न मार्ग निर्देशन गर्ने।

४. यस कार्यविधि बमोजिम कार्यान्वयन गर्नु पर्ने:

- (१) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (Ecosystem based Adaptation- Eba II) ले आयोजनाहरुको कार्यान्वयनका लागि यस कार्यविधिमा उल्लिखित प्रावधान अनुसार गर्नु पर्नेछ । नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको प्रचलित कानुन ऐन, नियम तथा नियमावलीसंग नवाङ्गिने गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) को प्रतिकुल हुने गरी गरिएको कार्यान्वयन र यससंग आवद्ध विषय वन तथा वातावरण मन्त्रालय र प्राविधिक सहायता प्रदायकलाई मान्य हुने छैन ।

(Signature)

५. पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाको प्राथमिकता क्षेत्र र लगानीका आधारहरू पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाले आगामी आ.व. २०८०/८१ को योजना तर्जुमाको चरणमा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन सम्बन्धी वैज्ञानिक तथ्यमा आधारित रही तपशिल बमोजिमका प्राथमिकता क्षेत्रका कृयाकलापहरूलाई केन्द्रित गरिएको छ ।
- (क) लगानीका विषयगत क्षेत्रहरू (जलाधार तथा जलश्रोत, उप-जलाधार, वन तथा जैविक विविधता) मा केन्द्रित ।
- (ख) संकटासन्न क्षेत्र, वर्ग, समूह तथा घरधुरीहरू केन्द्रित ।
- (ग) बहुवर्षिय, बहुआयामिक, एकिकृत विकास कृयाकलापहरू (जीविकोपार्जन) आदि समेटिएका योजनाहरू ।
- (घ) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनतासंग सम्बन्धित कृयाकलापहरू लाई प्राथमिकता ।
- (ङ) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि कृयाकलापहरू ।
- (च) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन क्षेत्रहरूको अध्ययन तथा उक्त अध्ययनले सुझाएको अनुकूलनका क्रियाकलापहरू आदी ।

परिच्छेद - २

कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि साझा प्रक्रिया तथा मार्गदर्शन

६. स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम संचालनको क्रममा सबै कार्यक्रमहरू सञ्चालनको लागि आकर्षित हुने प्रक्रिया तथा मार्ग निर्देशन निम्नानुसार रहेका छन्:
- (क) कार्यक्रम संचालन गर्दा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७, सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४, वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६, वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७, वन ऐन, २०७६, वन नियमावली, २०७९ लगायत अन्य प्रचलित कानूनहरूको प्रावधानहरू बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।
- (ख) स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा तोकिएको परिमाण र विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रही कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ । आयोजनाको स्वीकृति विना स्वीकृत कार्यक्रमको स्थान परिवर्तन वा संसोधन गर्न कार्यान्वयन निकायले पाउनेछैन ।
- (ग) कार्यक्रम संचालनको लागि स्थान छनौट, लगायत संचालन प्रक्रिया बारे कार्यान्वयन निकायले कार्यक्रम संचालन गर्ने समुदायका सम्बन्धित समितिका सदस्यहरूसंग छलफल र समन्वय गर्नुपर्नेछ ।
- (घ) संघ र प्रदेशका कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार निकायबाट संचालन हुने कार्यक्रमका हकमा कार्यक्रम संचालन पूर्व स्थानीय तहलाई कार्यक्रमबारे प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले आवश्यक जानकारी गराई समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ भने, स्थानिय तहबाट संचालन हुने कार्यक्रमको हकमा कामको प्रकृति अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व सम्बन्धित स्थानीय तहको सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट लिखित सिफारिस समेत लिनु पर्नेछ । आवश्यकता अनुसार संघ, प्रदेश तथा जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गर्नुपर्नेछ ।
- (ङ) कार्यान्वयन निकायका प्राविधिक, सम्बन्धित लाभग्राही समूह, स्थानीय तहका प्रतिनिधि तथा अन्य सरोकारवालाहरू समेतको सहभागितामा स्थलगत अवलोकन गरी कार्यक्रम स्थान छनौट

E b A 11 कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७७

नयाँ पुराना
२०७७

W

2

2

नेपाल सरकार
वातावरण सञ्चालन
सिंहवजार, काठमाडौं

गर्नुपर्नेछ। स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा तोकिएका विवरणहरू स्थान छनौटका लागि प्रमुख आधार हुनेछ।

- (च) कार्यक्रमहरूको लागत अनुमान तयार गर्दा नेपाल सरकारले स्वीकृत गरेको नर्मस ,सम्बन्धित जिल्ला वा सम्बन्धित स्थानीय तहको चालु आ.व. २०८०/८१ को लागि स्वीकृत दररेट तथा सार्वजनिक खरिद ऐन ,२०६३ ,सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ समेतको आधारमा गर्नुपर्नेछ।
- (छ) कार्यान्वयन निकायले सम्बन्धित स्थानिय तह/वडा कार्यालयको समन्वयमा लाभग्राही समूहबाट उपभोक्ता समिति गठन गरी कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ। यसरी कार्यक्रम संचालन गर्दा प्रचलित ऐन बमोजिम दर्ता भई क्रियाशिल रहेका सम्बन्धीत लाभग्राही समूहहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- (ज) कार्यक्रम सभै, डिजाईन र लागत अनुमान तयार भएपछि कामको प्रकृति र स्वीकृत बजेटको परिमाण हेरी आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम आपुर्तिकर्ता, निर्माण व्यवसायी, परामर्शदाता, सेवा प्रदायक ,उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूहबाट काम गराउन सकिनेछ। उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम संचालन गर्दा सम्बन्धित उपभोक्ता समितिले कूल लागतको २० प्रतिशत (वा प्रचलित नियमानुसार) मा नघट्ने गरी लागत साझेदारी वा जन श्रमदान उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (झ) उपभोक्ता समितिबाट गरिने काममा हेभी मेशिनको प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य को विवरण उल्लेख गरी संचालन गर्न सकिनेछ। लागत अनुमानमा जन श्रमदिन उल्लेख गरी हेभी मेशिन प्रयोग गर्न पाइनेछैन ।
- (ञ) कार्यक्रम संचालन तथा कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यकता अनुसार डिभिजन वन कार्यालय र गाउँ/नगरपालिकाका कर्मचारीहरू परिचालित हुनेछन्। कामको प्रकृति हेरी संघ तथा प्रदेश स्तरका विषयगत कार्यालयहरूमा उपलब्ध प्राविधिक कर्मचारीहरूबाट समेत सहयोग लिन सकिनेछ।
- (ट) कार्यक्रम संचालन गर्दा गरीव, विपन्न तथा सिमान्तकृत वर्ग र महिलाको जीवनमा प्रत्यक्ष सकारात्मक प्रभाव पार्न सक्ने तर्फ केन्द्रीत हुनु पर्नेछ।
- (ठ) कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा गराउँदा कामको परिमाण र गुणस्तरमा कुनै कमी कमजोरी वा लापरवाही नहुने गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ।
- (ड) कार्यक्रम प्रारम्भ गर्नु अघि कार्यालयले उपभोक्ता समितिलाई कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराउनु पर्नेछ। यसरी जानकारी गराउँदा लागत अनुमान तथा डिजाइन सम्बन्धमा अभिमुखीकरण समेत गर्नुपर्नेछ र यस्ता अभिमुखीकरण कार्यमा लाग्ने खर्च सम्बन्धित कार्यक्रमको लागत अनुमानमा समावेश गरी खर्च लेख्न सकिनेछ।
- (ढ) उपभोक्ता समितिले सम्झौता गरे बमोजिमको योजना आफैले सम्पन्न गर्नुपर्नेछ। योजनाको स्याहार , सम्भार र मर्मत गर्ने दायित्व उपभोक्ता समितिको हुनेछ। उपभोक्ता समितिले जिम्मा लिएको योजनाको काम कुनै निर्माण व्यवसायी वा कन्ट्र्याक्टरबाट गराउन पाइनेछैन। अन्यथा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ।
- (ण) कार्यक्रम संचालन स्थलमा लागत अनुमान लगायत आयोजनासंग सम्बन्धित अन्य अत्यावश्यक र महत्वपूर्ण जानकारी तथा विवरणहरू खुल्ने गरी अनुसुची ५ अनुसारको होर्डिङ बोर्ड राख्नु पर्नेछ। होर्डिङ बोर्डको साइज कम्तिमा ५ x ४ फिटको हुनु पर्नेछ।

- (त) कन्टिन्जेन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारको प्रचलित ऐन ,नियम ,निर्देशिका ,मापदण्ड तथा समितिको सार्वजनिक निर्माण कार्यको कन्टिन्जेन्सी रकम खर्चलाई व्यवस्थित गर्ने आर्थिक कार्यविधि ,बमोजिम हुनुपर्नेछ ।
- (थ) इष्टिमेट गर्दा Bio-engineering संरचनाहरु यथासम्भव समावेश गर्नु पर्नेछ ।
- (द) कार्यक्रम संचालन हुनु अगावै उपभोक्ता समितिलाई कार्य आदेश, सम्झौता पत्र आदि कागजात अनिवार्य रुपमा उपलब्ध गराउन पर्नेछ ।
- (ध) यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका क्रियाकलाप तर स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरूप कार्य सम्पादन गर्नु पर्ने भएमा प्रचलित ऐन, नियम ,नर्मस ,निर्देशिका तथा कार्यविधिको परिधि भित्र रही कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।
- (य) (१) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (Ecosystem based Adaptation- EbA II) अन्तर्गत क्रियाकलापहरु संचालन गर्दा उपलब्धि देखिने गरी संचालन गर्नुपर्ने छ ।
- (२) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना वन तथा वातावरण मन्त्रालयको नेतृत्वमा सञ्चालन हुने छ । कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालय, आयोजना कार्य क्षेत्रका प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरणसंग सम्बन्धित मन्त्रालय, डिभिजन वन कार्यालय तथा गाउँ/नगरपालिकाहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि डिभिजन वन कार्यालय तथा गाउँ/नगरपालिकाहरुलाई सशर्त नगद अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा यथाशक्य सम्बन्धित कार्यालयको जनशक्ति परिचालन गरी सम्पन्न गर्नुपर्नेछ । आन्तरिक जनशक्तिबाट सम्पन्न हुन नसक्ने कार्यक्रमहरु मात्र सेवा प्रदायक मार्फत गर्न सकिनेछ ।
- (३) आयोजना व्यवस्थापन इकाई (Project Management Unit) बाट संघिय तथा प्रादेशीक मन्त्रालय र जिल्ला तथा स्थानीयतहहरुमा आवश्यक समन्वय गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजता उपलब्ध गराइनेछ भने स्विकृत कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनको सन्दर्भमा बजेट परिचालन गर्न सम्बन्धित मन्त्रालय, कार्यालयबाट आवश्यक अख्तियारीको लागि पनि समन्वय गरिनेछ । विनियोजित बजेटलाई सजिलोसित खर्च हुने र खर्च गरिएको रकमको उपदेयता (Value for Money) देखिने गरी खर्च गर्ने सुनिश्चिता कायम राख्नु पर्नेछ ।
- (४) आयोजना व्यवस्थापन इकाई (Project Management Unit) बाट संचालन हुने कार्यक्रमको हकमा भने सोझै भूक्तानी प्रक्रिया र प्रदेश तथा स्थानीयतहको कार्यक्रमको हकमा सशर्त नगद अनुदान विधि अवलम्बन गरिनेछ ।
- (५) जलवायुका दृष्टिकोणले नमूना पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रमको थलोको रुपमा परिणत गर्ने प्रयास गर्नुपर्नेछ, जसको फलस्वरूप स्थानीय तह अन्तर्गत उक्त स्थानलाई पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन ज्ञान आदान-प्रदान केन्द्रको रुपमा प्रयोग गर्न सकिनेछ । जलवायु परिवर्तन विश्वव्यापी मुद्दा भएकोले स्थानीय तहमा गरिएका सफल र असल अभ्यासलाई राष्ट्रिय, क्षेत्रिय तथा अन्तराष्ट्रियस्तरमा प्रचार प्रसार गरि जलवायु वित्तको पहुँचलाई अभिवृद्धि गर्न थप मद्दत पुग्नेछ ।

E b A II कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७२

(Handwritten signature)

७. कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउने नियम

- (१) कार्यक्रमको प्रकृति, मात्रा, कामको दायरा तथा सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था तथा उपभोक्ता समिति सम्बन्धी कार्यविधिका साथै प्रस्तावित उपभोक्ता समितिको क्षमता र अवस्थाका आधारमा मात्रै कार्यक्रम उपभोक्ता समितिलाई दिने वा अन्य सरोकारवाला निकायबाट गराउने भन्ने निर्णय गर्नु पर्नेछ ।
- (२) कार्यक्रमको कूल लागत मूल्य अभिवृद्धि कर, शिरोभार खर्च, कन्टिन्जेन्सी तथा उपभोक्ता समितिको योगदान समेत गरेर अधिकतम सीमा रकम एक करोड भन्दा बढी लागतको कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गर्न सकिने छैन ।
- (३) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको आफ्नो खरिद विनियमावली वा उपभोक्ता समितिको कार्यविधि अनुसार उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउन सक्ने अधिकतम सीमा रकम एक करोड (मूल्य अभिवृद्धि कर, शिरोभार खर्च, कन्टिन्जेन्सी तथा उपभोक्ता समितिको योगदान समेत) भन्दा कमको सीमा रहेछ भने उक्त गाउँ/नगरपालिकाको हकमा सोही सीमा कायम हुनेछ ।
- (४) सहायता प्रकृतिको र श्रममा आधारित कार्य मात्र उपभोक्ता समिति मार्फत गराउन सकिन्छ । अन्य प्राविधिक सीप आवश्यक पर्ने कार्य उपभोक्ता समितिलाई दिइने छैन ।
- (५) स्थान, उपयोग आदिका आधारमा कार्यक्रम जटिल वा सरल र श्रममा आधारित भएको भन्ने परिभाषित गरिन्छ । विस्तृत कार्यक्रम प्रतिवेदन पुनरावलोकनका समयमा, प्राविधिक जटिलतामा आधारित कार्यक्रमको प्राविधिक सहायता प्रदायक निकायका तर्फबाट उपभोक्ता समितिले संरचनाको आवश्यक गुणस्तरीयता र सुरक्षा गर्न सक्ने वा नसक्ने आधारमा उपभोक्ता समिति अथवा अन्य सरोकारवाला निकाय परिचालन गर्ने सम्बन्धमा सल्लाह दिनेछ ।
- (६) कार्यक्रम उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकाय मार्फत सम्पादन गराउने भन्ने कार्यको अन्तिम निर्णय डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले गर्नेछ ।
- (७) आयोजना कार्यान्वयनमा प्रदेश उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र जिल्लास्थित डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको प्रमुख जिम्मेवारी रहने छन् । जलवायु परिवर्तनको दृष्टिले अत्यन्तै जोखिममा रहेका जिल्लाहरू सल्यान, अछाम र दोलखा विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक विपद्का घटनाहरूको सामना गर्दै आईरहेको छ ।
- (८) यस्ता जलवायुजन्य जोखिमलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले तपसिलमा सम्भावित क्रियाकलापहरूलाई समावेश गर्न सक्नेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रदेश सरकार, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको देहाय वमोजिम जिम्मेवारी रहनेछन्:
 - (क) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनलाई नियमित बजेट तथा योजना तर्जुमा प्रक्रियाको अभिन्न अंग मानी पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन योजनाहरू तर्जुमा ।
 - (ख) स्थानीय तथा प्रदेश मन्त्रालय अन्तरगत रहेका प्राविधिक कर्मचारी तथा सरोकारवाहरूलाई पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान ।
 - (ग) जलवायु परिवर्तनले पारेका असर र प्रभावलाई समेटिने प्रचार प्रसार सामाग्री तयारी तथा प्रसारण ।
 - (घ) जलवायुमैत्री वन तथा जैविक विविधता संरक्षण तथा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू समावेश ।

॥

म नयाँ

- (ड) प्रदेश सरकारको जैविक तथा हरियाली प्रबर्द्धन अभियानलाई सहयोग पुग्ने खालका कृयाकलापहरू बहुआयामिक तथा जीविकोपार्जन कृयाकलापहरू जस्तै : टिमुर, अदुवा खेती, चिउरी तथा अन्य गैहकाष्ठ वन पैदावारहरूको उत्पादन, संरक्षण तथा व्यवस्थापनका क्रियाकलापहरू ।
- (च) सशर्त अनुदान अन्तर्गत योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कोषको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
- (९) कार्यक्रम कार्यान्वयनमा दोलखा, सल्यान र अछाम जिल्लाका डिभिजन वन कार्यालयहरूको देहाय बमोजिम प्रमुख जिम्मेवारी रहनेछन्:
- (क) प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको सहयोग र समन्वयमा प्रकृयागत आवश्यक कागजातहरू (जस्तै: विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन, कार्यान्वयन तथा अनुगमन योजनाहरू, सम्झौता पत्रहरू, आदि) तयार गर्ने ।
- (ख) उपभोक्ता समितिहरू, परामर्शदाता, सेवा प्रदायक र अन्य सरोकारवाला निकायहरू सँगको कार्य सम्पादनमा आधारित सम्झौता पत्र तयार गर्ने, लागु गर्ने ।
- (ग) उपभोक्ता समिति मार्फत आयोजना सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरूको उपभोक्ता समितिहरू, परामर्शदाता, सेवा प्रदायक र अन्य सरोकारवाला निकायहरूले पालना गर्नुपर्ने मूलभूत प्रावधान र शर्तहरू योजना सम्झौतामा प्रष्ट उल्लेख गर्ने र सो पालना भए नभएको अनुगमन गर्ने ।
- (घ) उपभोक्ता समिति सम्बन्धी तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यविधिहरू अनुरूप उपभोक्ता समितिहरू, परामर्शदाता, सेवा प्रदायक र अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई आवश्यकता अनुरूप "कृयाकलाप पूर्वको अभिमुखिकरण" उपलब्ध गराउने ।
- (ङ) उपभोक्ता समितिहरू, परामर्शदाता, सेवा प्रदायक र अन्य सरोकारवाला निकायहरू मार्फत कार्यान्वयन गरेको कार्यक्रमहरूको भुक्तानीको लागि उपभोक्ता समितिले पेश गरेको विल, भरपाई र अन्य आवश्यक कागजातहरूको जाँच परीक्षण गरी भुक्तानी योग्य भए नभएको यकिन गरेर मात्र भुक्तानी दिने ।
- (च) कार्यक्रमको अभिलेख र लेखाको भौतिक रूपमा तथा अभौतिक (डिजिटल) रूपमा व्यवस्थित गरी राख्ने र प्राविधिक सहयोग प्रदायक निकायलाई सकल वा प्रतिलिपी, वा दुवैमा पहुँचको व्यवस्था गराउने ।
- (छ) प्राविधिक सहायता प्रदायक निकायका तर्फबाट गुणस्तरीयता अनुगमन तथा वित्तीय अनुगमनका क्रममा देखिएका त्रुटी वा कमी कमजोरीलाई उचित महत्वका साथ सच्याउने तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सुधार्न तत्पर रहने ।
- (ज) त्रुटी, कमजोरी वा अनियमित भई प्राविधिक सहायता प्रदायक एवं विकास साझेदार निकायबाट खर्च मान्य वा स्विकृत नहुने अवस्था आएमा सो कट्टी भएको रकमको भार वहन आफैँ गर्नुपर्नेमा सचेत रहने ।
- (झ) सरकारी व्यवस्था अनुसार आयोजना कार्यक्रमको मासिक तथा त्रैमासिक प्रगति विवरण (भौतिक तथा वित्तीय) तयार पारी समयसीमा भित्रै सम्बन्धित निकायमा उपलब्ध गराउने ।
- (ञ) आयोजना मार्फत उपलब्ध हुने अनुदान रकमको मासिक, त्रैमासिक प्रगति विवरण प्रत्येक समयावधीको मसान्त सम्ममा वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउने ।

द. उपभोक्ता समिति संग सम्बन्धित

- (१) उपभोक्ता समितिको गठन, परिचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी गाउँ/नगरपालिकाका विद्यमान नियम तथा कार्यविधि अनुरूप नै कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । गठन भएका सम्बन्धित उपभोक्ता समितिहरूबाट नै

नेपाल सरकार
वातावरण मन्त्रालय
काठमाडौं

कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । यदी नयाँ उपभोक्ता समिति गठन गर्न आवश्यक भएमा विद्यमान नियम तथा कार्यविधि अनुरूप रही ती प्रावधानहरूमा नवाङ्गिने गरी प्रभावकारी र सशक्त बनाउने उद्देश्यले केही पुरक बुँदाहरू समेत कार्यान्वयनका लागि उल्लेख गरिएको छ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भए अनुसार पुरक बुँदाहरू निम्नानुसार रहेको छः

- (क) उपभोक्ता समितिको गठन लाभग्राही समुदायको आमभेला मार्फत गरिनेछ । समितिको सदस्यमा ३३ प्रतिशत महिला र एउटा महत्वपूर्ण पद (अध्यक्ष, सचिव/सह-सचिव वा कोषाध्यक्ष) मा महिला हुनुपर्नेछ । समितिमा कम्तीमा ३३ प्रतिशत सदस्य जलवायु परिवर्तनबाट उच्च जोखिममा रहेका सीमान्तकृत, संकटासन्न वा विपन्न समुदायबाट हुनुपर्नेछ ।
- (ख) यदि योजना समुदायको स्वामित्वको र प्रत्यक्ष लाभग्राही भएको (जस्तै: खानेपानी, सिंचाई, कृषि) अवस्थामा लाभग्राहीहरूको तर्फबाट कम्तीमा २० प्रतिशत अथवा प्रचलित नियमानुसार लागत साझेदारी वा श्रमदान योजनालाई गर्नुपर्नेछ । यद्यपि डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले पहिला नै उच्च योगदान लागु गरिसकेको भएमा सोही अनुसार हुनेछ । प्रत्यक्ष लाभग्राही नहुने सार्वजनिक सम्पत्तिमा उपभोक्ता समितिको योगदान आवश्यक नहुन सक्छ । योजना प्रति प्रतिबद्धता तथा अपनत्व प्रदर्शन गर्न समुदायबाट गरिने योगदानबाट नगद वा वस्तुगत रूपमा (ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, काठ वा बाँस, वा बाहिरबाट ल्याउनुपर्ने सामग्रीको सडकदेखि कार्यस्थलसम्मको ढुवानी, खन्ने, गाड्ने, निर्माण गर्ने आदिका लागि अदक्ष कामदार) गर्नुपर्नेछ । सबै सदस्यहरू सीमान्तकृत, संकटासन्न वा विपन्न जनसंख्याको वर्गमा पर्ने उपभोक्ता समितिको हकमा न्यूनतम योगदान प्रत्यक्ष लाभग्राही भएका योजनाहरू नै भए पनि शून्य प्रतिशत सम्म घटाउन सकिन्छ ।
- (ग) सम्झौता हुनुभन्दा पहिला नै उपभोक्ता समितिसँग आवश्यक मापदण्ड (प्रतिनिधित्व, योगदान आदि) र न्यूनतम क्षमता भएको सुनिश्चित गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले समितिको गठन प्रकृया र संलग्न कागजातको उचित मुल्यांकन गरी न्यूनतम मापदण्ड पूरा भएको निर्णय अभिलेखित गर्नुपर्नेछ ।
- (घ) उपभोक्ता समिति गाउँ/नगरपालिका वा नियम अनुसार अधिकार प्राप्त निकायमा दर्ता भएको तथा अघावधिक भएको हुनुपर्नेछ । उपभोक्ता समितिको आफ्नो सुशासन तथा सञ्चालनका विषय समेटेको विधान जारी गरेको हुनुपर्दछ ।

९. उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने सार्वजनिक परिक्षण

- (१) उपभोक्ता समितिले उपभोक्ता वा लाभान्वित समुदायको उपस्थितिमा र डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका वा वडास्तरीय प्रतिनिधिको रोहवरमा देहाय अनुसारको सार्वजनिक परीक्षणको आयोजना गरी वित्तीय विवरण सहितको बैठकको निर्णय माइज्युट गर्नुपर्नेछ ।
- (क) कार्यक्रमको शुरुमा: उपभोक्ता समितिले आवश्यक सामग्री खरिद तथा कार्यान्वयन स्थलमा ढुवानी गरेपछि - सामग्रीको परिमाण, मूल्य र गुणस्तर, विस्तृत योजना, उपलब्ध स्रोत आदिका विषयमा छलफल गरी समितिका पदाधिकारीहरूलाई जानकारी गराउने ।
- (ख) कार्यक्रमको करिब आधा काम सकिएपछि (दोस्रो कार्यप्रगति किस्ताका लागि, यदि लागू हुने भएमा): उपभोक्ता समितिले डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकामा पहिलो किस्तापछिको माग तथा अन्तिम किस्ता भन्दा अगाडि - उक्त अवधिसम्मको आम्दानी तथा खर्चको विवरण, प्रगतिको अवस्था, सामना गरेका चुनौतिहरू, फरक परेको कुरा (यदि कुनै भएमा), अपेक्षित सम्पन्न मिति आदि वारेमा छलफल गर्ने ।

(ग) कार्यक्रमको अन्त्यमा: कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्राविधिकले आम्दानी र खर्चको स्वीकृतिका लागि कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सहमत भएपछि - कूल आम्दानी तथा खर्च, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, भएका सिकाईहरु, सञ्चालन तथा मर्मत संभार, हस्तान्तरण योजना आदि विषयमा विस्तृत छलफल गर्ने ।

(घ) तर, यदि साना स्तरको क्रियाकलाप (३ लाख भन्दा कम) भएमा र दुई महिनाभित्र सम्पन्न भएमा सार्वजनिक परीक्षण कम्तीमा एक पटक अवश्य गर्न पर्ने छ; जस्तै कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात अन्त्यमा

।

१०. उपभोक्ता समितिले गर्ने खरिद सम्बन्धमा

(१) उपभोक्ता समितिले बाहिरबाट ल्याउनु पर्ने सामग्रीहरु खरिदका लागि स्वच्छ, पारदर्शी, गुणास्तरीय र प्रतिस्पर्धात्मक प्रक्रियाको अवलम्बन गर्नु पर्नेछ । समितिले खरिद कार्यलाई बढी पारदर्शी, वस्तुनिष्ठ, भित्तव्ययी र विघ्नसनीय बनाउन पालिका र उपभोक्ता समिति बीच हुने खरिद योजना समझौतामा उल्लिखित शर्त र प्रावधान बमोजिम सार्वजनिक खरिद ऐन, नियम, स्थानीयतह गाउँ/नगरपालिकाको खरिद कार्यविधि/नियमावलीको परिधि भित्र रहेर उपभोक्ता समितिले खरिद गर्नु पर्नेछ । उपभोक्ता समितिले गुणास्तरीय सामग्रीहरु खरिद गर्न विशेष ध्यान पुर्याउनु पर्दछ । खरिदको लागि प्राविधिक सहयोग आवश्यक भए यसका लागि उपभोक्ता समितिले योजनाको प्रकृतिसंग सम्वन्धित सेवा प्रदायकहरु जस्तै; डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका वा प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको सहयोग लिन सक्नेछ ।

(२) पूर्व स्वीकृति वेगर ठुला उपकरण (हेभी मेसिनरी) को प्रयोग गर्न पाइने छैन । उपभोक्ता समितिले आफै काम गर्नु पर्नेछ, अन्यलाई ठेक्का दिन पाइनेछैन ।

(३) कार्य सम्पन्न भएपछि सञ्चालन तथा मर्मत संभारका लागि उपभोक्ता समितिको सहयोग आवश्यक पर्ने कार्यक्रमहरुमा विद्यमान उपभोक्ता समितिलाई नै डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले योजना हस्तान्तरण गर्नेछ । आवश्यकता अनुसार डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको सहयोग र समन्वयमा सञ्चालन तथा मर्मत संभार कार्यविधि तयारीका लागि समन्वय र सहयोग गर्नेछ ।

(४) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि उपभोक्ता समितिसंग खरिद/योजना समझौता गर्दा उपभोक्ता समितिले खरिद सम्बन्धमा पालना गर्नुपर्ने खरिद प्रक्रिया समेत खरिद/योजना समझौतामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपभोक्ता समितिले खरिद/योजना समझौतामा उल्लिखित खरिद प्रक्रिया पुरा गरी खरिद गर्नु पर्नेछ ।

(६) उपभोक्ता समितिले खरिदका लागि पालना गर्नु पर्ने खरिद प्रक्रिया खरिद/योजना समझौतामा उल्लेख गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई प्राविधिक सहयोग प्रदायक इकाईले आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्नेछ ।

११. ठेक्का प्रक्रिया

डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकामा लागु भएको सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी नियमावली बमोजिम खरिदका लागि ठेक्का प्रक्रिया कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले खरिद प्रकृत्यामा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्नेछ, जस्तै: लागत अनुमान र स्पेसिफिकेसन तर्जुमा गर्न, खरिद सुचनालाई सार्वजनिक भए नभएको अनुगमन गर्न, तथा खरिद समितिमा प्रतिनिधिका रुपमा रही प्रतिस्पर्धात्मक छनौटमा प्राविधिक पक्षबाट टेवा पुर्याउन प्राविधिक तथा वित्तीय अनुगमनका क्रममा उपयुक्त खरिद प्रकृत्या अवलम्बन नगरेकाले मित्तव्ययीतामा हास आएको वा वजार दर भन्दा अधिक मुल्यमा खरिद भएको ठहर भएमा कार्यक्रमले

A य क ना या

य वि धि

श्री नेपाल सरकार
तथा बातावरण
संस्कार विभाग, काठमाडौं
३१/८७

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई कम भुक्तानी गर्न वा गरेको भुक्तानी सच्याउन सुझाव दिन सक्नेछ ।

१२. सेवा करारका कर्मचारी नियुक्ति वा परामर्शदाता खरिद

कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्झौता पत्रमा उल्लेख बमोजिम मात्र करार नियुक्त गर्न सक्नेछ । अन्यथा सम्झौता पत्रमा उल्लेख नभई करारमा नियुक्त भएमा प्राविधिक सहायता प्रदायक निकाय र विकास साझेदार निकायलाई मान्य हुने छैन ।

१३. कन्टिन्जेन्सी

लागत अनुमान अनुसार कार्यक्रम तर्फको खर्च भएको रकमको नियमानुसार हुने प्रतिशत रकम कन्टिन्जेन्सी (Contingency) को रूपमा कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा खर्च गर्न सकिनेछ । यसरी गरिने कन्टिन्जेन्सी वापतको खर्च सम्बन्धित संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको प्रचलित कार्यविधि अनुरूप हुनुपर्नेछ ।

१४. संयुक्त लगानी

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रमका हकमा निम्नानुसारको व्यवस्था कार्यान्वयन गरिने छ:

- (१) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको विकास कार्यक्रममा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न तथा यस कार्यक्रमको अपनत्व सुनिश्चितताका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- (२) अन्य लगानीको अंश बजेट तर्जुमाका बेला निकर्यौल गरी डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका बीचको समझदारी पत्रको अनुसूचीमा बजेट तालिका सहित हुनेछ ।

१५. सम्झौता व्यवस्थापन

- (१) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका, उपभोक्ता समिति एवं अन्य सरोकारवाला निकाय बीच कार्यक्रम कार्यान्वयनका सेवाको लागि योजना कार्यान्वयन सम्झौता गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम यसरी खरिद/योजना सम्झौता गर्दा सम्झौता पत्रमा अनुसूची ३ मा उल्लेख भएका प्रमुख सम्झौताका शर्तहरु समेत सम्झौता पत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले अनुसूची ३ मा उल्लेख भएका शर्तहरुको अलावा अन्य आवश्यक शर्तहरु सम्झौता पत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद -३

वित्तीय व्यवस्थापन तथा भुक्तानी प्रक्रिया

१६. कोष प्रवाह प्रणाली

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना र अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरुको हकमा निम्नानुसार कोष प्रवाह प्रणाली लागु हुनेछ ।

- (१) आ.ब. २०८०/८१ को कोष प्रवाह संघीय सशर्त अनुदानका रूपमा हुनेछ र यो संघीय विधि अनुरूप विकास साझेदार निकायबाट निकाशा भए पश्चात हुनेछ । तसर्थ यो सरकारी बजेट तथा कोषमा आधारित कार्यक्रम हो । डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकामा वित्तीय प्रवाह हुँदा संघीय कोष प्रणालीमार्फत सशर्त अनुदानसम्बन्धी व्यवस्थाअनुरूप हुनेछ । हरेक त्रैमासिकको भौतिक तथा वित्तीय

प्रगतिको आधारमा विकास साझेदार निकायबाट संघीय सञ्चित कोषमा प्राप्त हुने व्यवस्था रहेको हुंदा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले प्रगति प्रतिवेदन समयमै उपलब्ध गराउन आवश्यक छ।

(२) विनियोजन ऐनअनुसार सशर्त अनुदानको पहिलो त्रैमासिक किस्ता भाद्र महिनामा उपलब्ध र अन्य किस्ता क्रमशः कार्तिक, माघ र वैशाखमा वित्तीय प्रतिवेदन प्राप्त गरेपछि बाँकी रकम समायोजन गरी सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट उपलब्ध हुनेछ । असार मसान्तसम्म खर्च नभई बचत भएको रकम आगामी आ.व.को १५ दिनभित्र संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्ने हुन्छ, अन्यथा सो रकम अर्को आ.व.मा प्राप्त हस्तान्तरण हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट कट्टा गरी समायोजन गरिने व्यवस्था विनियोजन ऐनमा रहेको छ ।

(३) समयमा वित्तीय विवरण प्राप्त नभई, त्रुटिपूर्ण वित्तीय विवरण, लेखापरीक्षण बेरुजू वा अनियमितता आदि कारणबाट विकास साझेदार निकायबाट प्राप्त भएका रकम पनि सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको वित्तीय अनुदानबाट कट्टा गरी समायोजन गरिने व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

(४) प्राविधिक सहायता प्रदायक निकायले गुणस्तरीयता र वित्तीय अनुगमनका क्रममा देखिएका त्रुटि वा कैफियतका बारेमा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई समयमा जानकारी गराई प्रतिक्रिया लिनुपर्नेछ । नसच्याइएका त्रुटिका बारे वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई प्रतिवेदन गर्नुपर्नेछ ।

१७. भुक्तानी प्रक्रिया

(१) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना र अन्तर्गत सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा निम्नानुसार भुक्तानी प्रक्रिया कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(क) मितव्ययीता तथा पारदर्शिता कायम गर्दै लागू भएका नियम तथा कार्यविधि (जस्तै: सार्वजनिक खरिद, आर्थिक प्रशासन, खर्च सार्वजनिकरण आदि) अनुरूप कार्य सञ्चालन गर्ने जिम्मा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको रहनेछ । डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले बाह्य सेवा प्रदायक उपभोक्ता समिति वा अन्य सम्बन्धित सरोकारवाला निकायको कार्यको सन्तोषजनक कार्यसम्पादन तथा आवश्यक कागजातहरू प्राप्त भएपछि किस्तागत रूपमा कार्यक्रम सम्बन्धी भुक्तानी गर्नेछ । भुक्तानी सम्बन्धी दायित्वको र प्रक्षेपणको विवरण आवधिक रूपमा तयार पार्ने जिम्मा सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय र गाउँ/नगरपालिकाको रहनेछ ।

(ख) कार्यक्रममा कुनै प्रकारको कन्टिजेन्सी (दफा १३ वमोजिम) छुट्टयाईएको रकम अन्य कोषमा सार्न वा भुक्तानी गर्न पाइनेछैन ।

(ग) कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कर्मचारी पेशकी मार्फत भन्दा सेवा प्रदायक वा विक्रेतालाई चेक मार्फत सीधै भुक्तानी गर्ने विधिमा जोड दिनुपर्नेछ ।

(घ) कार्यक्रम सम्बन्धी सबै कागजातमा प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको आवश्यकता अनुरूप पहुँच सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

(ङ) प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले प्राविधिक गुणस्तरीयता निरीक्षण, वित्तीय व्यवस्थापन मुल्यांकनका क्रममा त्रुटि वा कैफियत देखिएमा वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई सोको जानकारी गराउनु पर्नेछ । आवश्यक त्रुटि सच्याउने वा व्यवस्थापन सुधार गर्ने कार्य प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई तथा प्रदेश मन्त्रालय एंव वन तथा वातावरण मन्त्रालयको समन्वयमा गरिनेछ ।

(च) निरीक्षण मुल्यांकन र वित्तीय विवरण अनुगमनका क्रममा देखिएका कैफियत सहित त्रैमासिक वित्तीय विवरण विकास साझेदार निकायमा पेश गरिनेछ । त्यसैले त्यस्ता कैफियत तथा त्रुटि सच्याउन विशेष ध्यान दिन जरुरी छ ।

E b A / / कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

- (छ) प्रचलित कानून वमोजिम खर्चको वजेट शीर्षक, कृत्याकलाप, खर्च शीर्षक, तथा श्रोत समेत खुल्ने गरी लेखांकन गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।
- (ज) भुक्तानी/निकासा उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकायलाई बैंक खाता मार्फत हुनेछ । कुनै पनि भुक्तानी नगदमा हुनेछैन ।
- (झ) भुक्तानी पूर्व सहमति अनुसारको कार्यसम्पादनका आधारमा हुनेछ । कार्यसम्पादनमा आधारित प्रगति सम्बन्धमा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका र उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकाय बीच सम्झौतामा निर्धारण गरे वमोजिम गरिनेछ ।
- (ञ) उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकायको गुणस्तरीय कार्यसम्पादन, सोको सम्बन्धित प्राविधिकवाट अनुमोदन र सम्पूर्ण आवश्यक प्रमाण पेश भएपछि मात्र भुक्तानी गरिने छ ।
- (१) उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन गरेको कार्यक्रमहरूको भुक्तानीको लागि उपभोक्ता समितिले पेश गरेको बिल, भरपाई र अन्य आवश्यक कागजातहरूको जाँच परीक्षण गरी भुक्तानी योग्य भए नभएको यकिन गरेर मात्र भुक्तानी दिने जिम्मेवारी डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ ।
- (२) प्राविधिक गुणस्तरीयताको लेखाजोखा गरी सम्बन्धित प्राविधिकले भुक्तानीको लागि सिफारिस गरेपछि मात्र सो उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकायलाई डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले भुक्तानी गर्न सक्नेछ ।
- (३) वित्त अनुगमन समूहले नियमित रूपमा भुक्तानी सम्बन्धी कागजात र प्रकृत्याको अनुगमन गरी कार्यक्रमलाई आवश्यक सल्लाह सुझाव दिदै आर्थिक व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त राख सहयोग गर्नेछ । सो क्रममा देखिएका त्रुटि वा कैफियतका आधारमा खर्च सच्याउने वा रकम असूल गर्नुपर्ने पनि हुन सक्छ ।
- (४) सम्झौता पश्चात् भुक्तानी दिने प्रयोजनका लागि प्रचलित नियम एवं निम्न बुँदाहरूलाई समेत विशेष ध्यान दिनु पर्नेछ :
- (क) उपभोक्ता समिति एवं अन्य सरोकारवाला निकायले कार्य गर्ने आशयको स्वीकृति भई उपभोक्ता समितिले स्थानीय सामाग्रीको संकलन वा निर्माण व्यवसायीले कार्यान्वयन स्थलमा सामाग्री तथा उपकरण ढुवानी गरेपछि मात्र पहिलो कार्य सम्पादन प्रगति मानि सोको भुक्तानी गरिनेछ ।
- (ख) निर्माण व्यवसायीका हकमा भने पहिलो किस्ता भुक्तानी वा मोबिलाइजेशन पेशकी उपलब्ध गराउने हो भने बैंक जमानतको आधारमा मात्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ग) दोस्रो कार्य सम्पादन प्रगतिका लागि योजनाको कम्तिमा आधा परिमाणको भौतिक प्रगति हासिल भएको अवस्था हुनु पर्नेछ । तर यो व्यवस्था न्यून लागत र छोटो अवधिका योजनामा भने लागु हुने छैन ।
- (घ) कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात भौतिक कार्य स्वीकृत भएपछि मात्र अन्तिम कार्य सम्पादन प्रगति हासिल हुनेछ ।
- (ङ) भुक्तानी प्रक्रिया सम्बन्धी आधार तय गर्न अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

१८. अभिलेखीकरण तथा लेखापालन

- (१) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना र यस अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा निम्नानुसार अभिलेखिकरण प्रक्रिया कार्यान्वयन गरिनेछ । डिभिजन वन कार्यालय,

११ क या

२०५३

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं

गाउँ/नगरपालिकाले रकम मागलाई स्वीकृत गरी आवश्यक प्राविधिक अनुमोदनका लागि पेश गर्नु अगावै आवश्यक कागजातहरूको देहाय बमोजिम निरीक्षण गर्नुपर्नेछ ।

(क) निर्धारित प्रतिवेदन ढाँचा र वील भर्पाई प्रयोग भए, नभएको

(ख) प्रतिवेदन ढाँचा आधिकारिक पदाधिकारी (उपभोक्ता समिति वा अन्य सरोकारवाला निकाय) ले हस्ताक्षर गरे, नगरेको

(ग) प्रतिवेदन ढाँचामा गणितीय त्रुटि नभएको

(घ) स्वीकृत बजेट शीर्षक अन्तर्गत नै खर्च भएको हुनुपर्ने र शीर्षक भन्दा बढी खर्च भए, नभएको

(ङ) सबै खर्चहरूको आवश्यक कागज प्रमाणहरू यथोचित तथा नियमसम्मत भएको

(च) कुल माग गरेको रकम उक्त अवधि वा कार्यप्रगतिका आधारमा भुक्तानी गर्ने सहमति भएको भन्दा बढी नभएको

(२) कार्यक्रम सम्बन्धी सबै कागजातमा प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको आवश्यकता अनुरूप पहुँच सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

(३) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले रकम मागलाई स्वीकृत गरेपछि सम्बन्धित कार्यालय वा पालिकाका प्राविधिकले गुणस्तरीयताको लेखाजोखा गरी भुक्तानीका लागि सिफारिस गर्नेछ ।

(४) आवश्यकता र माग भए अनुसार भुक्तानी सम्बन्धीको कागज प्रमाणको अभौतिक (डिजिटल) प्रति तयार गरी यथासम्भव प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईलाई उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

(५) वित्तीय विवरणलाई तन्दुरुस्त राख डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई कम्तीमा मासिक रूपमा बैंक हिसाव मिलाउन तयार गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।

(६) प्रचलित कानुन बमोजिम खर्चको बजेट शीर्षक, कृयाकलाप, खर्च शीर्षक, तथा श्रोतसमेत खुल्ने गरी लेखांकन गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद -४

अनुगमन, प्रतिवेदन, आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरीक्षण

१९. अनुगमन

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको पुनर्स्थापना प्रक्रियाको सफलता सुनिश्चित गर्नको लागि पुनर्स्थापनाको प्रगतिको अनुगमन र मुल्याङ्कन चरण महत्वपूर्ण हुन्छ । यस चरणमा पुनर्स्थापना क्रियाकलापहरूको नियमित अनुगमन र पारिस्थितिकीय प्रणालीमा पर्ने प्रभावहरूको मुल्याङ्कन गरिनेछ । पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा अनुगमन कार्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(१) समय सम्झौताको व्यवस्थापन र बजेट तथा समय सीमाभित्र उद्देश्य अनुसारको कार्यसम्पादन सुनिश्चित गर्ने र सोको प्रतिवेदन संघीय वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउने मुख्य जिम्मेवारी प्रदेश मन्त्रालय अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको भूमिका कार्यसम्पादन प्रगति अनुसार गुणस्तर पुनरावलोकन गर्ने र गुणस्तर सुधारका लागि प्राविधिक सहायता प्रदान गर्ने हुनेछ ।

(२) कार्यक्रम सम्झौताको व्यवस्थापन र बजेट तथा समय सीमाभित्र डिजाइन, व्यवसायिक योजना, कार्ययोजना एवं प्राविधिक स्पेशिफिकेसन अनुसारको कार्यसम्पादन सुनिश्चित गर्न कामको सुपरिवेक्षण गर्ने प्रथम जिम्मेवारी डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको भूमिका सम्पन्न कार्यक्रमको कार्यसम्पादन प्रगति अनुसार गुणस्तर पुनरावलोकन गर्ने र

- गुणस्तर सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्य सम्बन्धमा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई सिफारिस एवं समन्वय गर्नु हुनेछ ।
- (३) कार्यक्रमको प्रभाव, उपलब्धि तथा प्रतिफल हासिल गर्न समग्र कार्यसम्पादनको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने जिम्मेवारी प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको हुनेछ । यसको प्राथमिक जिम्मेवारी, कार्यक्रमको उपलब्धि तथा प्रभाव तहको सूचकहरू मापनको नतिजालाई एकीकृत गरी मन्त्रालय र विकास साझेदार निकायलाई कार्यक्रम प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु रहेको छ ।
- (४) मन्त्रालय, विकास साझेदार निकाय, डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाहरूको संयुक्त अनुगमन भ्रमणका लागि सहमति हुँदा कार्यक्रमको प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले आवश्यक समन्वय गर्नेछ ।
- (५) प्राविधिक सेवा प्रदायक इकाईले कार्यक्रमको आर्थिक प्रशासनको अनुगमन, मूल्यांकन तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्य गर्नेछ । डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको क्षमताका आधारमा त्यस्ता कार्य अविच्छिन्न वा पटके भ्रमणको रूपमा गर्न सकिनेछ ।
- (६) कार्यक्रमसम्बन्धी सबै कागजातमा प्राविधिक सेवा प्रदायक इकाईको आवश्यकता अनुरूप पहुँच सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।
- (७) यस कार्यक्रम अन्तर्गत डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकामा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा समन्वयका लागि प्रदेश मन्त्रालयको पनि सहभागिता रहनेछ ।
- (८) प्रदेश मन्त्रालयले आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन (२०७६) तथा विनियोजन ऐनमा व्यवस्था भए अनुरूप सशर्त अनुदानको खर्चसम्बन्धी मासिक, त्रैमासिक तथा वार्षिक विवरण कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालयलाई र त्यसको एक प्रति प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई मार्फत वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (९) मासिक, त्रैमासिक रूपमा वित्तीय तथा भौतिक प्रतिवेदन एकिकृत गर्ने जिम्मा वन तथा वातावरण मन्त्रालयको रहनेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले सो विवरण एकिकृत गर्न आवश्यक प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्नेछ ।

२०. कार्यक्रम सम्बन्धी सूचकहरू

कार्यक्रम सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू अनुसूची ४ मा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ । यी सूचकहरूको प्रगति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली मार्फत अभिलेखित तथा सम्प्रेषण गरिनेछ ।

२१. प्रतिवेदन

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा प्रतिवेदन सम्बन्धमा देहाय बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (१) प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले प्रगतिवारे सूचना अभिलेखित राख्न र कार्यक्रम सम्बन्धी प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई मद्दत गर्नेछ । साथै, यसले वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा पेश गर्नुपर्ने मासिक, त्रैमासिक तथा वार्षिक भौतिक एवं वित्तीय प्रगति प्रतिवेदन तयारीका लागि डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका, प्रदेश वा अन्य सम्बन्धित सरोकारवाला निकायलाई मद्दत गर्नेछ ।
- (२) आयोजनाको भौतिक प्रगति विवरणको हकमा स्थानीय तथा प्रादेशिकस्तरका कार्यान्वयन निकायले मासिक तथा त्रैमासिक प्रगति विवरण प्रत्येक महिनाको २८ गते भित्र प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईमा र

प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाइले प्रत्येक महिनाको ३० गते भित्र वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

- (३) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले मासिक रूपमा सूत्र सफ्टवेयर (वा स्विकृत आधिकारिक सफ्टवेयर) को प्रयोगबाट र आवश्यक परेमा प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको सहयोगमा सशर्त अनुदान सम्बन्धी व्यवस्था भए अनुरूप वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेछ । वित्तीय विवरण तयार हुनुपर्ने कुराहरु साधारणतया यी पर्दछन्: खर्चको विवरण, पेशकी विवरण, बैंक हिसाब विवरणसँग मेल खाने कोषको अवस्था सम्बन्धी विवरण, बजेटमा भिन्नता, रकमको पूर्वानुमान, प्रतिबद्धता गरेको/तिनुपर्ने बाँकी रकम आदि ।
- (४) आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन (२०७६) तथा विनियोजन ऐनमा व्यवस्था भए अनुरूप सशर्त अनुदानको खर्च, पेशकी र कोषको अवस्था सम्बन्धी मासिक फाँटवारी तथा वार्षिक आर्थिक विवरण कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालयलाई र त्यसको एक प्रति प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई मार्फत वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई समयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । त्रैमासिक अवधि समाप्त हुने महिनाको फाँटवारी र पेशकी विवरण आगामी महिनाको १५ गते भित्र उपलब्ध गराउनु पर्दछ । वार्षिक प्रमाणित आर्थिक विवरण र लेखा परिक्षण प्रतिवेदनका हकमा आर्थिक वर्ष अन्त्य भएको ३ महिनाभित्र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र लेखापरीक्षकको कार्यालयबाट प्रमाणित गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (५) त्रैमासिक रूपमा वित्तीय तथा भौतिक प्रतिवेदन एकिकृत गरी विकास साझेदार निकायलाई पेश गर्ने जिम्मा वन तथा वातावरण मन्त्रालयको रहनेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले सो विवरण एकिकृत गर्न आवश्यक प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्नेछन् ।
- (६) आवश्यकता अनुसार मन्त्रालयले भौतिक तथा वित्तीय प्रगति वा अन्य विवरण सम्बन्धी पत्राचार गरी अनुरोध गर्नेछ र सो पत्रको प्रतिकृया समयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२२. आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरीक्षण

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरुको हकमा आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरीक्षण सम्बन्धमा देहाय बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (१) कार्यक्रम सम्बन्धी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त राखी हानी नोक्सानी हुन नदिने जिम्मा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ । प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईको तर्फबाट आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको मुल्यांकन तथा सुदृढिकरणका लागि पहल गरिने छ ।
- (२) प्रचलित कानून बमोजिम कार्यक्रमको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई प्राप्त सुझावको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने जिम्मा डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ । आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका विषयलाई प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले एकिकृत गर्ने र सोका आधारमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुधारमा सघाउ पुर्याउने कार्य गर्नेछ ।
- (३) सबै बजेटमा आधारित कार्यक्रमको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट हुनेछ र आवश्यकता अनुसार विकास साझेदार निकायबाट पनि लेखापरीक्षण कार्य हुनेछ ।
- (४) यस कार्यक्रम सम्बन्धी महालेखा परीक्षकको कार्यालयको लेखापरीक्षणमा देखिएका वेरुजू तथा कैफियतलाई वार्षिक रूपमा एकिकृत गर्ने, समीक्षा गर्ने तथा विकास साझेदार निकायलाई प्रतिवेदन गर्ने अभ्यास हरेक वर्ष गरिनेछ । यसका लागि महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण भई प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा प्रतिकृया पेश भएको मितिले १ महिना भित्र यस कार्यक्रम सम्बन्धी वेरुजू वा कैफियत समावेश भएका पृष्ठहरुको प्रतिलिपि प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई मार्फत वन तथा वातावरण मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

b क क र्य र्य वि

श्री नेपाल सरकार/८७
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
विबरवार, काठमाडौं

- (५) प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाई, विकास साझेदार निकाय तथा नेपाल सरकारका तर्फबाट प्राविधिक लेखापरीक्षण तथा वित्तीय मुल्यांकन आदि कार्य हुनेछ ।
- (६) वित्तीय अनुगमनकर्ता (External Auditors) ले आवश्यकता अनुसार नियमित रूपमा भुक्तानी सम्बन्धी कागजात र प्रकृयाको अनुगमन गर्नेछ ।

परिच्छेद -५ विविध

२३. दिगोपना निर्माण पछिको सन्चालन तथा मर्मत सम्भार

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा दिगोपना, निर्माण पछिको सन्चालन तथा मर्मत सम्भार सम्बन्धमा देहाय बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (१) डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाको नियमानुसार त्रुटि सच्याउने अवधिसम्म आवश्यकता अनुसार रिटेन्सन रकम धरौटी राख्ने व्यवस्था भएमा त्यस्तो व्यवस्था कार्यक्रममा पनि लागू हुनेछ । त्रुटि सच्याउने अवधि पूरा भएपछि भुक्तानी भए/नभएको अनुगमन प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले गर्नेछ ।
- (२) कार्यक्रमहरूको दिर्घकालीन उपयोगिता तथा दिगोपनाका लागि व्यवस्थित एवं संस्थागत मर्मत सम्भार सम्बन्धी अवधारणाको आवश्यकता रहेकाले समुदायलाई कार्यक्रम सञ्चालन तथा मर्मत संभार सम्बन्धी प्रभावकारी तथा उपयुक्त किसिमको कार्यविधि तथा योजना तर्जुमा गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले सहयोग गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रमको लागत अनुमान तयार गर्दा आवश्यकता अनुसार उपभोक्ता समितिलाई सम्पन्न पश्चात कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी मर्मत संभार वीड पूँजीको व्यवस्था गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकाले सहयोग र समन्वय गर्नुपर्नेछ ।
- (३) कार्यक्रमले प्रत्यक्ष रूपमा उपभोक्ता समितिलाई मर्मत सम्भार कोष सञ्चालनका लागि रकम/वीड पूँजीको व्यवस्था गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई सहयोग र समन्वय गर्नेछ । मर्मत सम्भार कोषमा रकम र वीड पूँजीको व्यवस्था पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाबाट गरिने छैन ।

२४. आचार संहिता

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाका लागि निर्धारित आचार संहिताका बुँदाहरू देहाय अनुसार रहेका छन् र यो आयोजना अन्तर्गतको सरकारी, गैरसरकारी संस्था र निजी क्षेत्रका संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारी/प्रतिनिधिहरूले यसको पालना गर्नुपर्नेछ ।

- (१) धर्म, जातीयता, लिंग, लैंगिक, यौनिक झुकाव, वर्ग, जाति, समुदाय, राष्ट्रियता, राजनीतिक विश्वास वा आवद्धताको आधारमा वा अन्य कुनै कारणले सहकर्मी कर्मचारी, लाभग्राही तथा समुदायका सदस्य कसैप्रति पनि भेदभाव गर्न पाइदैन ।
- (२) दुरुपयोग, शोषण र हिनामिना प्रति शून्य सहनशीलता ।
- (३) सबैलाई सम्मानपूर्ण व्यवहार, कुनै पनि समयमा हिंसा, दुरुपयोग, भेदभाव वा शोषणका रूपमा हेरिने कुनै पनि कार्यमा संलग्न हुन नहुने ।
- (४) निष्ठापूर्वक काम गर्नुपर्ने तथा इमान्दारी वा भ्रष्टाचार तथा कुनै पनि किसिमको हिनामिना, पक्षपात, आफन्तवाद, वदमासी वा घुस लिनेदिने कार्य गर्न नहुने ।

य य नययि त्थि य सिहदरवार, Page 18 | 87

- (५) पृष्ठपोषणलाई स्वीकार गर्ने तथा सुशासनको सिद्धान्त तथा सहभागितामूलक निर्णय प्रक्रियालाई प्रवर्द्धन गर्ने ।
- (६) कार्यक्रम, प्राविधिक सहायता प्रदायक, डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिका, मन्त्रालय वा विकास साझेदार निकायको प्रतिष्ठामा आँच पुग्ने काम गर्न नहुने ।
- (७) निहित स्वार्थको द्वन्द्वलाई नकार्ने तथा द्वन्द्वको अवस्था सिर्जना हुने अवस्थामा पूर्व सूचना दिने
- (८) सूचनाको गोपनियताको सम्मान गर्ने ।
- (९) कुनै पनि व्यक्तिगत तथा संस्थागत फाइदाका लागि अरुलाई प्रभाव पार्ने गरी कार्यक्रमको सेवा तथा लाभको दुरुपयोग गर्न नहुने ।
- (१०) समान कामका लागि समान पारिश्रमिक ।
- (११) आचारसंहिताको पालना सम्बन्धी अनुगमन तथा सोको अवस्था बारे प्रतिवेदन गर्ने जिम्मा आयोजना व्यवस्थापन इकाइको हुनेछ । सो कार्यान्वयनका लागि समुदायबाट गुनासो संकलन तथा व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले उचित माध्यमको व्यवस्था गर्नेछ ।

२५. स्वास्थ्य तथा सुरक्षा

उपभोक्ता समिति वा सरोकारवाला निकायहरूको स्वास्थ्य तथा दुर्घटना सुरक्षा सम्बन्धी निर्देशन गर्न र अनुगमन गरी स्वास्थ्य तथा दुर्घटना सुरक्षाको मापदण्ड पालना गर्न डिभिजन वन कार्यालय, गाउँ/नगरपालिकालाई प्राविधिक सहयोग प्रदायक इकाईले आवश्यक समन्वय गर्न सक्नेछ । स्वास्थ्य तथा दुर्घटना सुरक्षा अन्तर्गत सुरक्षा सामग्रीको प्रयोग गर्ने, जोखिमयुक्त स्थानमा काम गर्ने आचार संहिता, कामदारको बीमा आदि पर्दछन् । कार्यक्रमहरूको लागत अनुमानमा नै यसका उपायका विषयमा छलफल गर्नुका साथै औचित्य पुष्टि पश्चात आवश्यक सुरक्षा सामग्री तथा बीमाका लागि रकमको पनि व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

२६. भ्रमण सम्बन्धी नीति

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना अन्तर्गत सन्चालन हुने कार्यक्रमहरूको हकमा भ्रमण सम्बन्धमा देहाय बमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (१) कार्यक्रमका क्रियाकलापहरू तथा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यहरूको अनुगमन सम्बन्धी भ्रमणका लागि भ्रमण आदेश, भ्रमण अभिलेख, सवारीका साधन प्रयोग सम्बन्धी नीति र दैनिक भ्रमण भत्ताको दर समेत प्रचलित नियम बमोजिम हुनेछ ।
- (२) कार्यरत स्थान भन्दा बाहिर प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले आयोजना गरेको कार्यशाला तथा तालिममा खर्चको नर्मस प्रचलित नियम र स्विकृत निर्देशन अनुसार हुनेछ ।
- (३) जुनसुकै अवस्था भएपनि भ्रमण सम्बन्धी आदेश सहभागीकै संस्थाबाट जारी भएको हुनु पर्नेछ । भ्रमण सम्बन्धी खर्च भुक्तानी माग गर्दा आयोजकलाई सकल कागजातहरू उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

२७. विविध

- (१) उपभोक्ता समूहबाट सञ्चालन गरीने जिविकोपार्जन (CLIPs) बाहेकका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूमा कम्तिमा २० प्रतिशत वा प्रचलित नियमानुसार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, निर्देशिकाहरूसंग नबाझिने गरी स्थानीय समुदायको लागत साझेदारी वा श्रमदान हुनु पर्नेछ ।
- (२) लागत अनुमान अनुसार आयोजना तर्फको खर्च भएको रकमको नियमानुसार हुने प्रतिशत रकम कन्टिन्जेन्सी (Contingency) को रूपमा कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकनमा खर्च गर्न

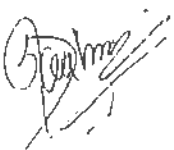

सकिनेछ । यसरी गरिने कन्टिन्जेन्सी वापतको खर्च सम्बन्धित संघिय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको प्रचलित कार्यविधि अनुरूप हुनुपर्नेछ ।

- (३) कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा आवश्यकता अनुसार स्थानीय समुदाय, स्थानीय तह, डिभिजन वन कार्यालय, प्रदेश सरकार र संघिय सरकारका विभिन्न निकायहरूसंग सहकार्य र समन्वय गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रम संचालनमा प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईबाट खटिएका जिल्ला आयोजना संयोजकसंग सहकार्य र समन्वय गर्नुपर्नेछ ।
- (४) कार्यक्रमको मासिक, त्रैमासिक तथा वार्षिक भौतिक र वित्तीय प्रगती, वार्षिक प्रमाणित आर्थिक विवरण सम्बन्धित जिल्ला आयोजना संयोजक मार्फत आयोजनालाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । सम्बन्धित जिल्ला आयोजना संयोजकले उक्त कार्यको लागि आवश्यक सहजीकरण गर्नुपर्नेछ ।
- (५) कार्यक्रमसंग सम्बन्धित ज्ञान, विज्ञान तथा प्रविधिको आवश्यकता महशुस भएको अवस्थामा अन्य संघ संस्था, विज्ञ व्यक्तिहरूको सहयोग तथा परामर्श लिन सकिनेछ ।
- (६) उपभोक्ता समूह वा लाभग्राही समुदाय मार्फत हुने कार्यमा यथाशक्य स्थानियस्तरमा गठन भएका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, सिंचाई तथा खानेपानी उपभोक्ता समूह, कृषक समुह, सहकारी समुह, आमा समूह जस्ता स्थायी प्रकृतिका उपभोक्ता समुहहरू मार्फत सञ्चालन गर्नु पर्नेछ । लाभग्राहीहरूबाट नयाँ उपभोक्ता समुह गठन गर्दा सम्बन्धित वडाका जनप्रतिनिधिको रोहवरमा प्रचलित कानून अनुसार गठन गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रमहरू सञ्चालनको लागि माग गर्दा स्थानीय तहको सिफारिस अनिवार्य गर्नुपर्नेछ ।
- (७) यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका तथा प्रचलित कानूनसंग बाझिएका विषयहरूको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
- (८) कार्यक्रमहरूको विस्तृत पाश्र्वचित्र विवरण (Activity Profile) तयार गरी आयोजना कार्यालयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (९) अपेक्षित उपलब्धीहरूलाई आधार तथ्यांक (Database) को रूपमा प्रयोग गरीनेछ ।
- (१०) कार्यविधी कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अड्काउ परेमा नेपालको मुल कानून, ऐन, नियम वा नियमावली एवं निर्देशक समितिको निर्णय अनुसार हुनेछ ।

A

कार्य म कार्य

विधि

परिच्छेद - ६

प्राविधिक सहायता प्रदायक ईकाइ (Project Management Unit) बाट संचालन गरिने कार्यक्रमहरू

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को तपसिलका कार्यक्रमहरू प्रचलित नियम, कानून तथा आयोजना निर्देशक समितिको मार्ग निर्देशन बमोजिम कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ । आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तपसिल विवरणमा समावेश गरिएको छ ।

२८. EbA II सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको पहिचान, प्राथमिकिकरण र संचालन तथा Climate Resilient सम्बन्धी सीप विकास तालिम, प्राविधिक, फिल्ड संयोजक, सामाजिक परिचालक र प्रशिक्षक तालिम तथा सर्वसाधारणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा ज्ञान आदान प्रदानका लागि स्थलगत अवलोकन भ्रमण र जनचेतना कार्यक्रम ।

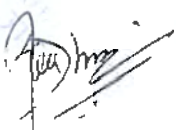
बन्धुशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिणाम	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५१२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला (संघीयस्तर समेत)	EbA II सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको पहिचान, प्राथमिकता र संचालन तथा Climate Resilient सम्बन्धी सीप विकास तालिम, प्राविधिक, फिल्ड संयोजक, सामाजिक परिचालक र प्रशिक्षक तालिम तथा सर्वसाधारणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा ज्ञान आदान प्रदानका लागि स्थलगत अवलोकन भ्रमण र जनचेतना कार्यक्रम संचालन ।	१२ वटा/पटक	८,७८७

माथि उल्लिखित EbA II सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको पहिचान, प्राथमिकिकरणता र संचालन तथा Climate Resilient सम्बन्धी सीप विकास तालिम, प्राविधिक, फिल्ड संयोजक, सामाजिक परिचालक र प्रशिक्षक तालिम तथा सर्वसाधारणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम, लेख रचना तयारी तथा प्रकाशन तथा ज्ञान आदान प्रदानका लागि स्थलगत अवलोकन भ्रमण, जनचेतनाका कार्यक्रमहरू तथा निर्देशिकाहरू तयारको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसारको रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा सार्वजनिक रूपमा दिईने माथि उल्लेखित संस्थागत सीप विकास, सशक्तिकरण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका सार्वजनिक चेतना जागरण र कार्यक्रम पहिचान, अवलोकन भ्रमण तथा नितीगत निर्णयकर्ताहरूलाई समेत क्षमता अभिवृद्धि तालिम, तालिम निर्देशिका तयार, संचार (Radio Programme) कार्यक्रम निर्माण र प्रसारण, EbA II सम्बन्धी लेख रचना प्रकाशन (Media Fellowship, podcast, jingle), परिचय-चित्रहरू तथा पुस्तक प्रकाशन (Brochure, posters, fact sheet etc. printing and publication) संचालनको खर्चहरू जस्तै प्रशिक्षक, श्रोत व्यक्ति भत्ता, सहभागीको भत्ता, मसलन्द, खाजा खर्च, हल भाडा तथा तालिमका सहभागीहरूको स्विकृत मापदण्ड अनुसारको दैनिक भत्ता तथा भ्रमण खर्च, प्रसारण र प्रकाशन खर्च लगायतका EbA II सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको पहिचान, प्राथमिकिकरण र संचालन तथा सीप विकास तालिमहरू, प्राविधिक, फिल्ड संयोजक, सामाजिक परिचालक र प्रशिक्षक तालिम तथा नितीगत निर्णयकर्ता र सर्वसाधारणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम, लेख रचना तयारी तथा प्रकाशन, ज्ञान आदान-प्रदानका लागि स्थलगत अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन आदी अन्य खर्चहरू पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि अध्ययन, अनुसन्धान गरी तयार गरिएको पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यहरूको असल सिकाई, UNEP को वातावरण संरक्षण सम्बन्धमा लिईएको निर्णयलाई सहयोग पुग्ने मार्गचित्र बमोजिम क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्नेछ । नेपालमा संचालन भएका/गरिएका पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजनाहरू वस्तुगत यथार्थ पहिचान गर्ने कार्यका लागि अवलोकन भ्रमण, अनुगमन तथा

EbA II कार्यक्रम कार्यान्वयन प्राविधि

तथ्यांक संकलन आन्तरीक जनशक्ति परिचालन गरिनेछ । "कामका लागि प्राविधिक तालिम" का आधारमा वन, चरिचरन, कृषि, पशुपालन, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन, भू-संरक्षण, मुहान संरक्षण आदी तालिमहरु संचालन गर्न सहयोग गर्नेछन् । तालिम र तालिम सामग्री तयार तथा तालिम निर्देशिका निर्माण (१-२४१ र १-२५१) का लागि वन अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्रसंग समन्वय र सहकार्यमा संचालन गरिनेछ । रेडियो कार्यक्रम निर्माण, प्रचार प्रसार र जनचेतना अभिवृद्धि कार्य (१-३२१ र १-३२२) गर्न रेडियो नेपाल वा अन्य वातावरणीय तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम प्रचार प्रसार सेवा उपलब्ध गराउने सघ/संस्थाहरुसंगको सहकार्यमा संचालन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- समन्वय, सहकार्य तथा समझदारीको लागि सरोकारवाला बैठक संचालन
- Specification, Design र Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन (समझदारी पत्र/सम्झौता पत्र)
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- अध्ययन, तालिम तथा भ्रमण सम्बन्धी विवरण तयार भएको हुने
- सिप विकास र क्षमता अभिवृद्धि तालिम सम्पन्न भएको हुने
- तालिम निर्देशिका र तालिम सामग्री निर्माण भएको हुने
- जनचेतना मूलक सामग्री र लेखरचना (Poster/Pamplate/Brochure/Jingle/Podcast/Fellowship) प्रकाशन र वितरण भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- कार्यक्रमको पहिचान र प्राथमिकीकरण
- रेडियो कार्यक्रम निर्माण, प्रसार र परिचय-चित्र, लेख रचना र पुस्तक (Poster/Pamphlete/Brochure/Jingle/ Podcast/Fellowship etc.) प्रकाशन
- तालिम तथा अवलोकन भ्रमण सम्पन्न

२९. EbA सम्बन्धी सरोकारवाला, शैक्षिक सामग्री (Toolkits) तयार, EbA Protocols design, CF व्यवस्थापन योजना तथा माटो (Top-soil) र पानी संरक्षण सम्बन्धि मान्य (Validate) कार्यशाला र गोष्ठी ।

बन्दिर्ना	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिणाम	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५१२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला (संघीयस्तर समेत)	EbA II सम्बन्धी सरोकारवाला, शैक्षिक सामग्री (Toolkits) तयार, EbA Protocols design, CF व्यवस्थापन योजना तथा माटो (Top-soil) र पानी संरक्षण सम्बन्धि मान्य (Validate) कार्यशाला र अन्य गोष्ठीका कार्यक्रमहरु संचालन ।	३ वटा/पटक	१,२८६

EbA II कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८०

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाडौं

माथि उल्लेखित EbA सम्बन्धी सरोकारवाला, शैक्षिक सामाग्री (Toolkits) तयार, EbA Protocols design, CF व्यवस्थापन योजना तथा माटो (Top-soil) र पानी संरक्षण सम्बन्धि मान्य (Validate) कार्यशाला र गोष्ठी संचालनको को विस्तृत कार्यक्रम बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा सार्वजनिक रूपमा दिईने आवश्यकता अनुरूप वन व्यवस्थापन योजना, माटो र पानी संरक्षणका सरोकारवाला कार्यशाला गोष्ठीहरु, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धमा शैक्षिक विवरणहरु र प्रोटोकल्स तयारको खर्चहरु जस्तै परामर्श सेवा, प्रशिक्षक, श्रोत व्यक्ति, सहभागी भत्ता, मसलन्द, खाजा खर्च, हल भाडा, प्रिन्टीग तथा गोष्ठीका सहभागिहरुको लागि आयोजनाको स्विकृत मापदण्ड अनुसारको दैनिक भत्ता तथा भ्रमण खर्च लगायतका EbA सम्बन्धी सरोकारवाला, शैक्षिक विवरण तयार, प्रोटोकल्स निर्माण, वन व्यवस्थापन योजना र माटो तथा पानीको संरक्षण सम्बन्धका गोष्ठी कार्यक्रम संचालन आदी अन्य खर्चहरु पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनलाई सहयोग पुग्ने शैक्षिक सामाग्री, प्रोटोकल्स तयार, सामुदायिक वन व्यवस्थापन योजना, माटो र पानी संरक्षण योजना निर्माणका सरोकारवालाहरुको कार्यशाला गोष्ठी संचालन आयोजना तथा आयोजनाका विज्ञ मार्फत सरोकारवाला निकायसंगको समन्वय र सहकार्यमा गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- सरोकारवाला बैठक संचालन
- Specification, Design र Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- शैक्षिक सामाग्री (Toolkits) तयार भएको हुने
- EbA को प्रोटोकल्स तयार भएको हुने
- सामुदायिक वन व्यवस्थापन योजना, माटो र पानी संरक्षण (Validation) कार्यशाला गोष्ठी संचालन भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- शैक्षिक सामाग्री (Toolkits) र EbA को प्रोटोकल्स
- Validation कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न

३०. आयोजना निर्देशक समिति तथा सरोकारवालाको केन्द्रिय बैठक, IMCCCC बैठक, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र बैठक संचालन तथा अन्य EbA सम्बन्धी बैठकहरु ।

बन्धनशिल	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिणाम	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५२२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला (संघीयस्तर समेत)	आयोजना निर्देशक समिति तथा सरोकारवाला को केन्द्रिय बैठक, IMCCCC बैठक, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र बैठक संचालन तथा अन्य EbA सम्बन्धी बैठकहरु संचालन ।	१२ वटा/पटक	२,८१३

 नेपाल सरकार
 वन तथा वातावरण मन्त्रालय
 सचिवालय, काठमाडौं

माथि उल्लिखित आयोजना निर्देशक समिति तथा सरोकारवालाको केन्द्रिय बैठक, IMCCCC बैठक, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र बैठक संचालन तथा अन्य EbA सम्बन्धी बैठकहरूसंचालनको को विस्तृत कार्यक्रम वजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा निर्देशक समिति, सरोकारवालाको केन्द्रिय, जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन समन्वय बैठकहरू तथा प्राविधिक समूह निर्माण र बैठक संचालन, तालिम विधी निर्माण बैठकहरू, विद्यार्थीहरू र शिक्षकहरू विच (Student-supervisor network) समन्वय बैठक तथा अन्य EbA सम्बन्धी समन्वय बैठक खर्चहरू जस्तै स्विकृत मापदण्ड अनुसार सहभागीको बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च, मसलन्द, खाजा खर्च, हल भाडा आदी तथा आयोजना निर्देशक समिति तथा सरोकारवालाको केन्द्रिय बैठक, IMCCCC बैठक, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र बैठक संचालन तथा अन्य EbA कार्य संचालन सम्बन्धी अन्य बैठकहरू आदी संचालन खर्चहरू पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनलाई सहयोग पुर्याउन निर्देशक समिति, केन्द्रिय बैठकहरू, समन्वय बैठकहरू, प्राविधिक कार्य समूह निर्माण र बैठकहरू संचालन आयोजना तथा आयोजनका विज्ञ मार्फत सरोकारवाला निकायको समन्वय र सहकार्यमा संचालन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- सरोकारवाला बैठक संचालन
- Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरू अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- निर्देशक समिति तथा सरोकारवाला बैठक संचालन भएको हुने
- IMCCCC को बैठक संचालन भएको हुने
- TWG प्राविधिक कार्यगत समूहको निर्माण र बैठक संचालन भएको हुने
- अन्य EbA II सम्बन्धी बैठकहरू संचालन भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- बैठक निर्णय पुस्तिका (Meeting minutes and attendance)

३१. EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शैक्षिक सामाग्री (Educational Toolkits) तयार ।

ब-उशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५२२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला (संघीयस्तर समेत)	EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शैक्षिक सामाग्री (Educational Tool-kits) तयार कार्य संचालन ।	५ वटा/ पटक	६००

माथि उल्लिखित EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शैक्षिक सामाग्री (Educational Toolkits) तयार सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम वजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

नेपाल
वन तथा वातावरण, काठमाडौं

यस कार्यक्रममा EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शैक्षिक सामग्री (Educational Toolkits) तयार गर्ने, नीतिगत प्रतिवेदन तयारी, वित्तिय योजना तयारीका खर्चहरू आदी पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आयोजना र आयोजनाका विज्ञ मार्फत सरोकारवालाहरूसंगको समन्वय र सहकार्यमा गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया

- सरोकारवाला बैठक संचालन
- Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तयार भएको हुने
- शैक्षिक सामग्री (Educational Toolkits) तयार भएको हुने
- नीतिगत विवरण तयार भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines)
- शैक्षिक सामग्री (Educational Toolkits)
- नीतिगत विवरण (Policy briefs)

३२. नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट वन, वातावरण, पशुपालन, कृषि, जलवायु विज्ञान, वनस्पती लगायतका विधाहरूमा जलवायु परिवर्तन वा EbA सम्बन्धी शोध अनुसन्धान गर्ने विद्यार्थीहरू तथा नेपाल सरकारको कर्मचारी विद्यार्थीहरूलाई अनुदान (Research studies) ।

बन्डशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५२२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला (संघीयस्तर समेत)	नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालय बाट वन, वातावरण, पशुपालन, कृषि, जलवायु विज्ञान, वनस्पती लगायतका विधाहरूमा जलवायु परिवर्तन वा EbA सम्बन्धी शोध अनुसन्धान गर्ने विद्यार्थीहरू तथा नेपाल सरकारको कर्मचारी विद्यार्थीहरूलाई अनुदान सहयोग (Research studies) कार्यक्रम संचालन ।	२ वटा/पटक	९९९

माथि उल्लिखित नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट वन, वातावरण, पशुपालन, कृषि, जलवायु विज्ञान, वनस्पती लगायतका विधाहरूमा जलवायु परिवर्तन वा EbA सम्बन्धी शोध अनुसन्धान गर्ने विद्यार्थीहरू तथा नेपाल सरकारको कर्मचारी विद्यार्थीहरूलाई अनुदान (Research studies) सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम बजेट अनुसुची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा जलवायु परिवर्तन वा EbA सम्बन्धी जस्तै वन, बातावरण, पशुपालन, कृषि, जलवायु विज्ञान, वनस्पती लगायत विषयमा शोध अनुसन्धान गर्न नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयहरू तथा अनुसन्धानमा संलग्न निकायहरूसंग समन्वय गरी अनुसन्धानको विषय पहिचान गरी स्नातक, स्नातकोत्तर र PhD तहमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने विद्यार्थीहरूलाई अनुदान सहयोग (Research studies) जस्तै अध्ययन शुल्क, अनुसन्धानात्मक लेख रचना तयार र प्रकाशन, प्रस्ताव आकांक्ष र छनौट सम्बन्धी खर्च तथा अनुसन्धानात्मक लेख रचना तयार र प्रकाशन सम्बन्धी विभिन्न बैठकहरूको खर्च आदी पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आयोजना र आयोजनाका विज्ञहरू मार्फत नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालय तथा अनुसन्धानमा संलग्न निकायहरूसंगको समन्वय र सहकार्यमा अनुसन्धानका विषयहरू पहिचान, अनुसन्धान (Research studies) सहयोग उपलब्ध गराउन आवश्यक खाका निर्माण गर्न आयोजना र आयोजनाका सम्बन्धित विषयका विज्ञहरू मार्फत व्यवस्थापन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- सरोकारवाला बैठक संचालन
- Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- अध्ययन अनुसन्धान गर्ने विषय पहिचान भएको हुने
- अनुसन्धान अध्ययन अनुदान सहयोगको खाका तयार भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- BSc., MSc, and PhD अध्ययन अनुसन्धान (Research studies) अनुदान सहयोग खाका तयार
- अनुसन्धानात्मक लेख रचना तयार र प्रकाशन

३३ EbA सम्बन्धी Socio-Economic, लैंगिक (Gender) र सुशासन, Biodiversity सर्वेक्षण, Topsoil and Water Conservation identify, पशु व्यवस्थापन Guidelines तयार र प्रकाशन ।

बजेटशिनं:	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५२२	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	EbA सम्बन्धी Socio-Economic, लैंगिक (Gender) र सुशासन, Biodiversity सर्वेक्षण, Topsoil and Water Conservation identify, पशु व्यवस्थापन Guidelines तयार र प्रकाशन कार्यक्रम संचालन ।	४ वटा/ पटक	४७२

माथि उल्लिखित EbA सम्बन्धी Socio-Economic, Biodiversity सर्वेक्षण, Topsoil and Water Conservation identify and guidance, पशु व्यवस्थापन Guidelines तयार सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा EbA सम्बन्धी Socio-Economic survey, लैंगिक (Gender) र सुशासन survey, Biodiversity survey, Topsoil & Water conservation identify भ्रमण, पशु व्यवस्थापन निर्देशका तथा प्रतिवेदन तयार वन

का. नं. २०५९/२०७८
 वन तथा वातावरण मन्त्रालय, काठमाडौं
 २०७८

तथा चरिचरन विविधता प्रतिवेदन तयार, soil & hydrology assessment र भ्रमण तथा वितरण खर्चहरू जस्तै भ्रमण भत्ता, भाडा, प्रतिवेदन तयार, बैठक, छलफल तथा अन्य यसैसंग सम्बन्धित खर्चहरू पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आयोजना र आयोजनाका विषयगत विज्ञहरू मार्फत समन्वय र सहकार्यमा भ्रमण, सर्भेक्षण प्रतिवेदन तयार तथा आधार सर्भेक्षण report हरु प्रकाशन र वितरण गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- सरोकारवाला बैठक संचालन
- Estimate तयारी तथा स्वीकृत
- कार्यक्रम तथा खरिद प्रक्रिया संचालन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरू अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- Socio-Economic survey, Biodiversity survey, Topsoil and Water conservation identify and guidance provided, soil and hydrology assessment भ्रमण सम्पन्न भएको हुने
- पशु व्यवस्थापन निर्देशिका तथा प्रतिवेदन, वन तथा चरिचरन विविधता प्रतिवेदन तयार भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- सर्भेक्षण भ्रमण प्रतिवेदन
- निर्देशिका र प्रतिवेदन

३४. EbA तथा Climate Resilient सम्बन्धी कर्मचारी र सरोकारवालाको वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी ।

बज्रशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२५११	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	EbA तथा Climate Resilient सम्बन्धी कर्मचारी र सरोकारवालाको वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी संचालन ।	६ वटा/पटक	९,५५०

माथि उल्लिखित EbA तथा Climate Resilient सम्बन्धी कर्मचारी र सरोकारवालाको वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी संचालन, EbA सम्बन्धि प्रचार, प्रसार तथा प्रकाशन सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा सरोकारवाला तथा आयोजना अन्तर्गतका प्राविधिकहरूलाई वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन (EbA) सम्बन्धमा राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीहरूमा प्रस्तुतीकरण तथा सफल सिकाई अध्ययन र अवलोकन सम्बन्धका खर्चहरू जस्तै भ्रमण खर्च, भाडा, शुल्क, सहभागीहरूको स्विकृत मापदण्ड अनुसारको दैनिक भत्ता तथा भ्रमण खर्च लगायतका कार्यक्रम संचालन आदी अन्य खर्चहरू पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनलाई सहयोग पुग्ने Climate Resilient सम्बन्धी कार्यरत कर्मचारीहरू र सरोकारवालाहरूको पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलनमा वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा संचालन हुने

तालिम, गोपि तथा सेमिनारहरुमा सहभागी हुने तथा EbA का सन्दर्भहरु प्रस्तुत गर्न आयोजनाका विज्ञ, परामर्शदाता तथा सेवा प्रदायक निकाय मार्फत सरोकारवालासंग समन्वय र सहकार्य गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- स्वीकृत Estimate, भ्रमण आदेश
- तालिममा सहभागी
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- वृत्ति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम सहभागी भएको
- जलवायु परिवर्तन अनुकूलन (EbA) सम्बन्धमा राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोपिहरुमा प्रस्तुतीकरण गरिएको

प्रगती सूचक (Indicator)

- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालिम, गोपि
- क्षमता अभिवृद्धि तालिम
- भ्रमण प्रतिवेदन

३५- जिल्ला कार्यक्रम संयोजक (DPC-Individual Consultants)

बन्धुशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२४११	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	आयोजना संचालनका लागि जिल्ला कार्यक्रम संयोजक (DPC-Individual Consultants) लागि जिल्ला परामर्श शुल्क, भ्रमण ।	३६ वटा/पटक	३,०९७

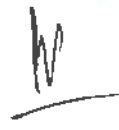
माथि उल्लिखित जिल्ला कार्यक्रम संयोजक (DPC-Individual Consultants) को लागि विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा आयोजना क्षेत्रमा जिल्ला तथा स्थानीय निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्न प्राविधिकहरु (District Project Coordinator) को नियुक्ती गरिएका/गरिने र तत्-तत् जिल्लाहरुमा कार्य गर्न जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी सो कार्यालयमा पदास्थापन गरी कार्यक्रम संचालन गरिने खर्चहरु जस्तै परामर्श सेवा वापतको पारिश्रमिक, विमा, जिल्ला तथा आयोजना कार्यक्षेत्र भ्रमण र जिल्ला संयोजनका लागी प्रयोग हुने कार्यक्रम सहयोग र न्यूनतम मासिक कार्यालय सामग्री आदी खर्चहरु पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि जिल्ला तथा स्थानीय निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्न प्राविधिकहरु (District Project Coordinator) को नियुक्ती गरी पदास्थापना गरिने र आयोजनाका विज्ञ, परामर्शदाता तथा सेवा प्रदायक निकाय मार्फत सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय र सहकार्यमा गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- स्वीकृत Estimate,
- प्रस्ताव आव्हान, छनौट र सम्झौता
- मासिक कार्य प्रगति प्रतिवेदन (Monthly Progress Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- District Project Coordinator को नियुक्ती गरी पदास्थापन भएको
- जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरिएको

प्रगती सूचक (Indicator)

- District Project Coordinator को नियुक्ती भएको हुने ।

३६. कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकन

बन्दिशानं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२६११	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकन का लागि तिनै जिल्लाका १० स्थानीय तह समेतको कार्यक्रम संचालन सम्बन्धमा आयोजना दस्तावेजले तोके बमोजिमको अनुगमन, मूल्यांकन तथा परिक्षण कार्य संचालन ।	१५ वटा/ पटक	८,४४३

माथि उल्लिखित कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकन (Monitoring and Evaluation) सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आयोजना क्षेत्रमा जिल्ला तथा स्थानीय तहहरूले आयोजनाका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा आयोजना दस्तावेजले तोके बमोजिमको अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यका लागि विभिन्न निकाय तथा प्राविधिकहरूबाट आयोजना क्षेत्रमा जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी संचालित कार्यक्रमबाट अपेक्षित प्राविधिक तथा आर्थिक उपलब्धिहरूको मापन गर्न गरिने खर्चहरू जस्तै पाठ्यक्रम विकास, अनुगमन र परिक्षण गर्ने पदाधिकारीको स्विकृत मापदण्ड बमोजिम परिक्षण सामाग्री खर्च, निरिक्षण भ्रमण खर्चहरू, इन्धन तथा मर्मत सम्भार, सवारी साधन भाडा/हवाई जहाज भाडा, छलफलमा सहभागीहरूका लागि खाजा, मसलन्द, दैनिक भ्रमण भत्ता आदी लगायतका खर्चहरू पर्दछन् ।

यस कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आयोजना क्षेत्रमा जिल्ला तथा स्थानीय तहहरूले आयोजनाका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्दा आयोजना दस्तावेजले तोके बमोजिमको अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यका लागि विभिन्न निकाय तथा प्राविधिकहरूबाट आयोजना क्षेत्रमा जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी संचालित कार्यक्रमबाट अपेक्षित प्राविधिक तथा आर्थिक उपलब्धिहरूको मापन गर्न सरोकारवाला निकायका पदाधिकारी, आयोजनाका विज्ञ, परामर्शदाता तथा सेवा प्रदायक निकाय मार्फत कार्यक्रमहरूको अनुगमन, मूल्यांकन र परिक्षण गर्न सहयोग गर्नेछन् ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- स्वीकृत Estimate, भ्रमण आदेश
- भ्रमण सम्पन्न र परिक्षण प्रतिवेदन तयार
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- सरोकारवाला निकायबाट नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको
- उपकरण तथा साधनहरूको नियमित मर्मत सम्भार भई अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्य सहज भएको
- प्राविधिक र आर्थिक परिक्षण गरिएको

प्रगती सूचक (Indicator)

- अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन
- प्राविधिक तथा आर्थिक परिक्षण प्रतिवेदन
- भ्रमण प्रतिवेदनहरू

३७ करार सेवा

बन्डशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२४१३	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	सवारी चालक करार सेवा शुल्क	२ वटा/पटक	६२३

करार सेवा सवारी चालक सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा आयोजना संचालनका लागि संघीयस्तरमा रहेको सवारी साधन संचालनका लागी करार सेवामा नियुक्त सवारी चालकहरूको मासिक पारिश्रमिक तथा भत्ता सम्बन्धी खर्चहरू पर्दछन् ।

३८- संचार महशुल

बन्डशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२११२	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	संचार महशुल (कार्यालय संचालन इन्टरनेट, फोन, फ्याक्स, वेव होस्टिंग महशुल, विठीपत्र आदी खर्चहरू)	१२ वटा/पटक	६९६

संचार महशुल सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा आयोजना संचालनका लागि संघीयस्तरमा आवश्यक संचारसम्बन्धी (ठुला यन्त्र/उपकरणवाहेक) इन्टरनेट, टेलिफोन, फ्याक्स, वेव होस्टिंग, चिट्ठी, पार्सल रजिस्ट्री, कुरियर तथा विद्युत सेवाका महशुल तथा संचारसम्बन्धी मर्मत खर्चहरू पर्दछन् ।

३९- मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री

बन्डशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२३११	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१२ वटा/पटक	७९२

मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा आयोजना संचालनका लागि संघीयस्तरमा आवश्यक (क) कार्यालयको दैनिक प्रयोगमा ल्याइने रेकर्ड फाईल, स्टैपलर, पन्चिंग मेशिन, क्यालकुलेटर, खाम, नोटबुक, फोटोकपी पेपर, टोनर आदी मसलन्द सामग्रीहरू (ख) एक वर्ष भन्दा कम टिकाउ हुने अन्य कार्यालय सामग्रीहरू जस्तै क्यालकुलेटर आदी (ग) एक वर्ष भन्दा बढी टिकाउ हुने अन्य सामग्रीहरू जस्तै पेन ड्राईभ, स्पाईलर वाईण्डींग मेशीन आदी तर प्रति ईकाइ रकम रु दश हजार भन्दा कम मूल्यका सामग्रीहरू (घ) बैंक दस्तुर र सेवा महशुल तथा अन्य कार्यालय संचालनमा प्रयोगमा हुने सरसफाई, भैपरी खर्च आदी (ङ) आयोजना प्रयोगका सामग्री ढुवानी खर्च रकमहरू आदी समेत खर्चहरू पर्दछन् ।

कार्यक्रम कार्यान्वयन

वस

[Signature]

[Signature]

[Signature]

४० सुचना प्रणाली तथा संचालन

ब-उ-शिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२२४१२	आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ	सुचना प्रणाली तथा संचालन (उपकरण मर्मत संभार)	१२ वटा/पटक	११८

सुचना प्रणाली तथा संचालन सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ६ अनुसार रहेको छ ।

यस कार्यक्रममा आयोजना संचालनका लागि संघीयस्तरमा स्थापीत आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ कार्यालय संचालनमा दैनिक प्रयोगमा ल्याइने कम्प्युटर, ल्यापटप, फोटोकपी मेशीन, प्रिन्टर, स्क्यानर, क्यामेरा, नेटवर्क वायर, विद्युत र विद्युतीय वायर, सफ्टवेयर आदी मर्मत सम्भार र संचालन आदी खर्चहरु पर्दछन् ।

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

परिच्छेद-७

डिभिजन वन कार्यालयहरू माफत संचालन हुने कार्यक्रमहरू

आर्थिक बर्ष २०८०/८१ को तपसिलमा उल्लेखित कार्यक्रमहरू डिभिजन वन कार्यालयहरूले Eba II आयोजना दस्तावेज अनुसारका क्रियाकलापहरू जोखिम तथा अनुकूलन, परिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यहरूका लागि शर्त अनुदानको प्रचलित नियम कानून तथा समय समयमा आयोजनाबाट निर्देशित दस्तावेज¹को आधारमा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ । आर्थिक बर्ष २०८०/८१ को डिभिजन वन कार्यालय दोलखा र सल्यान र अर्द्धामको डिभिजन वन कार्यालय अनुसारको वार्षिक कार्यक्रम तपसील विवरणमा समावेश गरिएको छ।

आर्थिक बर्ष २०८०/८१ को बजेट कार्यान्वयनको सन्दर्भमा विनियोजित रकमको प्रचलित कानून वमोजिम खर्च गर्ने/गराउने, लेखा राख्ने, प्रतिवेदन गर्ने र लेखा परिक्षण गर्ने/गराउने कार्य समेत सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयको दायित्व, जिम्मेवारी र कर्तव्य हुनेछ ।

कार्यक्रमको अनिवार्य रूपमा मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन तयार गरी आयोजना संयोजक (District Project Coordinator) माफत आयोजनामा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

४१- नर्सरी व्यवस्थापन योजना, नर्सरी उपकरण खरिद, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन

बजेटशिल्नं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अर्द्धाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	नर्सरी व्यवस्थापन योजना, नर्सरी उपकरण खरिद, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन ।	३ वटा/ पटक/ ३ जिल्ला	९००

माथि उल्लिखित नर्सरी व्यवस्थापन योजना, नर्सरी उपकरण खरिद, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन सम्बन्धीको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ७ अनुसार रहेको छ ।

- (क) ३२३१ - गहा तयार गर्ने, नर्सरीको बेड तयार गर्ने, विरुवा उत्पादनको लागि तयारी अवस्था बनाउनु पर्ने भएकोले आयोजनाको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा विरुवा उत्पादन कार्यका लागि अस्थायी/स्थायी नर्सरीहरू निर्माण तथा यस सम्बन्धि आवश्यकता अनुसार तालिम/गोष्ठि गर्ने ।
 - (ख) ३२३३ - आयोजनाबाट Eba का लागि छनौट भएका प्रजातीका² विउ खरिद, पोलिथिन ट्यूब, कैची, टयांकी आदी नर्सरीको लागि अत्यवश्यक सामग्रीहरू खरिद गर्ने ।
 - (ग) ३२३४ - तयारी गरीएको नर्सरीमा सिड बेड तयारी, माटोको तयारी, नियमित स्याहारसंभार गरी वृक्षारोपण गर्न योग्य विरुवा उत्पादनको कार्य गर्ने तथा सोको लागि आवश्यक नर्सरी नाईकेको व्यवस्था लगायतका कार्य गर्ने³ ।
- यो कार्यक्रम सञ्चालनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालय र आयोजनाको Norms अनुसार प्राविधिकबाट Design तथा Estimate गरी स्वीकृत Design तथा Estimate का आधारमा प्रचलित खरिद ऐन नियम वमोजिम स्थापना तथा सञ्चालन कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।
- यो कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि नर्सरी स्थापना तथा सञ्चालनका विभिन्न कृयाकलापको सञ्चालन डिभिजन वन कार्यालयका प्राविधिक कर्मचारीबाट गरीनेछ । यसको अलावा नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन सम्बन्धमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह माफत डिभिजन वन कार्यालय र सामुदायिक वन उपभोक्ता समूको विच भएको सम्झौता अनुसार पनि नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन कार्य गर्न सकिनेछ ।

¹ Eba कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन ।

² Checklist of Species

³ Nursery Establishment and Seedlings Production Guideline

(Signature)

Eba II कार्यक्रम कार्यालय कार्यविधि वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिन्धुपाल्चोक, नेपाल

कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया:

- स्वीकृत Design तथा Estimate
- नर्सरी स्थापनाका लागी भएको सम्झौता
- खरिद भई जडान गरीएका उच्च प्रविधि सम्बन्धी मेशिन तथा उपकरणको विवरण
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।
- स्थापना तथा मर्मतमा लागेको जम्मा खर्चको विवरण
- विस्तृत विवरण सहितको नर्सरी रजिष्टर
- उत्पादित विरुवाको जात र संख्या
- विरुवा वितरणको विस्तृत विवरण
- नर्सरीको विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी
- कार्य सञ्चालन अघि र सम्पन्न पछिको फोटो

अपेक्षित उपलब्धी

- आयोजना क्षेत्रभित्र स्थायी/अस्थायी प्रकृतिको नर्सरी स्थापना भएको हुने,
- Seedling Resource Centre को रूपमा विकास भएको हुने,
- ठूला साइजका विरुवा वृक्षारोपणको लागि उपलब्ध भएको हुने,
- वृक्षारोपणमा विरुवा मृत्युदर न्यून भएको हुने ।

प्रगती सूचक (Indicator)

- नर्सरी निर्माण
- नर्सरी व्यवस्थापन योजना तयार
- खरिद भएका नर्सरी औजार र उपकरण विवरण
- नर्सरीको विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी
- विरुवा उत्पादन तथा व्यवस्थापन सहितको सम्बन्धित कार्यालयको प्रतिवेदन र फोटोहरु
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन

४२ वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण

बज्रशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण, कार्य योजना निर्माण, नविकरण	५९६ हेक्टर/ ३ जिल्ला	७४,७४०

माथि उल्लिखित वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ७ अनुसार रहेको छ ।

(क) Restore Degraded Forests in Project Sites

अयोजना कार्यक्षेत्र भित्रका क्षयीकरण वन (Degraded forest) मा यथासम्भव प्राकृतिक पुनरुत्पादन (Natural Regeneration) लाई प्रोत्साहन गरी संरक्षण र वृक्षारोपण तथा अघिल्ला वर्षहरुमा वृक्षारोपण भएका स्थानमा

३३/८८

३३/८८

३३/८८

३३/८८

आवश्यकता अनुसार पुनः रोपण कार्य गर्नुपर्नेछ । जसबाट क्षयीकरण बन्नको जैविक, आर्थिक र सामाजिक मूल्य वृद्धि गर्न मद्दत पुनुका साथै प्राकृतिक पारिस्थितिकिय प्रणाली कार्यचक्र, जैविक विविधता, माटो र पानीको संरक्षणबाट बन्नको पुनस्थापना र बन्न क्षेत्र विस्तारमा सहयोग पुग्नेछ । वृक्षारोपणको लागि उपलब्ध सामुदायिक बन्नका खाली जग्गाहरू, सार्वजनिक पर्ति जग्गा एवं नदी उकासबाट प्राप्त भएका जग्गाहरू हुन सक्नेछ । जन घनत्व कम भएका बन्न क्षेत्रहरूको तल्लो तह (Under-storey) मा अग्निसो, बांस, टिमुर लगायतका बहुउपयोगी प्रजातिहरू वृक्षारोपण गरी कृषि बन्न प्रवर्द्धन गर्न सकिनेछ जस्मा प्राकृतिक पुनरुत्पादन, खोला किनार संरक्षणका लागी वृक्षारोपण, फिल्टरिंग ड्र्याम संरक्षणमा वृक्षारोपण र बायोईन्जिनियरिंग विधि समेत अपनाउन सकिनेछ । साथै लामो समयदेखि खाली तथा बांभो रहेका तथा मिचाहा प्रजातिको कारण हैसियत विग्रिदै गएका निजी जग्गाहरूको संरक्षण तथा पुनस्थापना गर्न काठुजन्त्य, जडिवुटी तथा कृपकको मागअनुसारका अन्य रुख प्रजातिका विरुवाहरू सम्वन्धित निजी जग्गाधनीहरूले वृक्षारोपण तथा संरक्षणको सुनिश्चितता गरेमा सरकारी बन्न नर्सरीमा उत्पादित विरुवाहरू उपलब्ध गराउन सकिनेछ । यसबाट खाली भई खेह गइरहेको जग्गाको सदुपयोग भई आयआर्जनको अवसर बढ्न गई जलवायु परिवर्तनका प्रतिकुल असरसंग अनुकूलित हुन मद्दत पुग्नेछ । वृक्षारोपणको व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक बन्न उपभोक्ता समूहहरू, मध्यवर्ती समूहहरू, आमा समूहहरू, सार्वजनिक विद्यालयहरू, सहकारी समूहहरू र यस्तै प्रकृतिका स्थानीय संघ, संस्था परिचालन गरी वृक्षारोपण, संरक्षण एवं व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ । सार्वजनिक वृक्षारोपण सफल बनाउन सम्भव भएसम्म सबै (बारबेर, गोडमेल, पुनरोपण, सिंचाई, हेरालु आदिको) उपाय अवलम्बन गरिनु पर्दछ । वृक्षारोपण गर्नु अघि जग्गाको स्वामित्व भएको निकाय र संघ, संस्था वा समूहवीच आवश्यकता अनुसार सम्झौता समेत गर्नुपर्नेछ । वृक्षारोपण सफल बनाउनका लागी जमिनको संरक्षण गर्नुपर्ने अवस्था देखिएमा विभिन्न बायोईन्जिनियरिंग विधी (आवश्यकतानुसार गेवियनको कम प्रयोग गरी) अपनाउन सकिने छ । जमिनमा विस्थान कायम गर्न अथवा समय समयमा सिंचाई समेत गर्नुपर्ने देखिएमा वृक्षारोपण गरिएका क्षेत्रहरूमा रिचार्ज पोखरी निर्माण कार्य पनि गर्न सकिनेछ । यो कार्यक्रम सन्चालनका लागि बन्न तथा वातावरण मन्त्रालय वा अन्तरगतका निकाय बन्न तथा भू संरक्षण विभाग लगायतले तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याएको नर्मस् र आयोजनाको प्राविधिकबाट डिजाईन तथा इष्टिमेट गरी स्विकृत डिजाईन तथा इष्टिमेट का आधारमा प्रचलित खरिद ऐन नियम बमोजिम स्थापना तथा संचालन कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।

वृक्षारोपण क्षेत्रको कार्ययोजना:

हरेक वृक्षारोपण क्षेत्रको सम्वन्धित सरोकारवालाहरू संग छलफल गरी कार्ययोजना बनाईने छ । जसमा वृक्षारोपण क्षेत्रको नक्सा सहितको सम्पूर्ण विवरण, वृक्षारोपणको संरक्षण, सम्वर्द्धन एवं सदुपयोगको लागि गरिने कार्यहरूको विस्तृत विवरण जस्तै: बन्न पुनस्थापना, पुनःरोपण, कृषिवन विस्तार, बन्न संरक्षण, जैविक पुनरुत्थान, समुदायमा आधारित बन्न र ल्याण्डस्केप योजना कार्यहरू समेत उल्लेख गरी समग्र पारिस्थितिकिय प्रणालीको संरक्षण, सम्वर्द्धन र विकासमा सहयोग पुग्ने हुनु पर्दछ । कार्ययोजनामा कुन जातका के कति विरुवा कति दूरीमा लगाउने, बन्न व्यवस्थापन तथा संरक्षणको व्यवस्था के कसरी गर्नुपर्नेछ, बन्न पैदावारको विक्री वितरणको व्यवस्था के कसरी हुने, लाभको बांडफांड कसरी गर्नुपर्नेछ आदि सबै कुरा स्पष्टरूपमा उल्लेख हुनु पर्दछ र कार्ययोजना डिभिजन बन्न अधिकृतले स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।

वृक्षारोपण कार्य र उक्त क्षेत्रको संरक्षण:

नर्सरीमा तयार गरीएको विरुवा वा उपभोक्ताको माग र क्षेत्रको आवश्यकता अनुसारको खरीद गरीएको विरुवाहरूबाट आयोजनाको कार्यक्षेत्र भित्र क्षेतिग्रत क्षेत्रहरूमा वृक्षारोपण कार्य गर्नुपर्नेछ । वृक्षारोपण क्षेत्र सर्भेक्षण, इष्टिमेट, विरुवाको तयारी र ढुवानी गरी स्थानिय समुदायसंग सम्झौता गरी वृक्षारोपण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेछ । यस कार्यको लागि डिभिजन बन्न कार्यालयले उत्पादन गरेको विरुवा वा खरीद गरीएको विरुवाहरू उपभोक्तासंग सम्झौता गरी कार्यान्वयन गरीनेछ ।

वृक्षारोपण संरक्षणको लागि बारबेर गर्दा सकेसम्म स्थानीयरूपमा उपलब्ध जैविक सामग्रीहरू जस्तै: सजिवन, निलकांडा, बांस आदिको प्रयोग गर्न सकिनेछ । वृक्षारोपण क्षेत्रको संरक्षण, रेखदेख र व्यवस्थापन को जिम्मा सम्वन्धित वृक्षारोपण गर्ने समूह, समुदाय वा संस्थाको हुनेछ ।

डा. वि. प्र. शर्मा
सिंहदरवार, काठमाडौं

वृक्षारोपण क्षेत्रमा होर्डिङ्ग बोर्ड:

हरेक वृक्षारोपण कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि वृक्षारोपण सम्बन्धि तथ्याकंहरु भएको होर्डिङ्ग बोर्ड तयार गरी राख्नुपर्नेछ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- पारिस्थितिकिय प्रणालीको हालको अवस्था निर्धारण र परिदृश्यको विस्तृत मूल्यांकन,
- पुर्नस्थापना प्रक्रियामा सरोकारवालाहरुको सहभागिता,
- पुर्नस्थापना क्षेत्र छनौट तथा लगत Estimate स्वीकृति,
- वृक्षारोपण सम्झौता,
- कामको नापी तथा जांचपास,
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ।

अपेक्षित उपलब्धी

- वृक्षारोपण भएको हुने
- सुरक्षा, गोडमेल र वृक्षारोपण संरक्षणको लागि हेरालुको व्यवस्था भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- वृक्षारोपण संख्या र वन सुदृढिकरण क्षेत्रफल पहिचान भएको
- वन सुदृढिकरण र वृक्षारोपण कार्य भएको
- सम्बन्धित कार्यालयको प्रतिवेदन र फोटोहरु

(ख) Review/Amendment of CF Operational management plans to include protocols for EbA (सामुदायिक वन कार्ययोजना नवीकरण पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन प्रोटोकल समावेश गरी) :

वन ऐन २०७६, वन नियमावली २०७९ तथा सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मागदर्शन, २०७९ ले निर्धारण गरेको आवश्यक प्रक्रियाहरु पुरा गरेर सम्पन्न गर्ने। कार्ययोजना पुनरावलोकन कार्यको सहजीकरण सम्बन्धित डिभिजन वा सब डिभिजन वन कार्यालयका कर्मचारीबाट तथा स्वीकृतिको लागि सिफारिस गर्ने काम कम्तीमा रेन्जर तहका वन प्राविधिकबाट हुनुपर्नेछ। यसका लागि सामुदायिक वन श्रोत सर्भेक्षण मार्गदर्शन, २०६९ अनुसार वन श्रोत सर्भेक्षण गर्ने तथा GPS वाट सीमा सर्भेक्षण तथा Sample plot layout गरी सामुदायिक वनको विस्तृत नक्सा समेत पेश गर्नु पर्नेछ। कार्य योजना नवीकरण गर्दा जैविक विविधता तथा वातावरणीय सेवा संरक्षण तथा विस्तार गर्ने कार्य र सम्बन्धित समूहले भोग गरीराखेको वन क्षेत्र (विगतमा समावेश हुन छुट भएको भएमा मात्र) थप गर्ने कार्य समेत गर्नुपर्नेछ।

कार्ययोजना तयारी गर्ने क्रममा जलवायु परिवर्तनले असर पारेका समुदायहरुलाई प्राथमिकता दिई पारिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यहरुलाई समेत समावेश गरी तयार गर्नु पर्ने छ।⁴ यसमा प्रति सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह नविकरण वापत नविकरणको लागि डिभिजन वन कार्यालयले प्रयोग गर्ने Standard Norms अनुसार रु. २५ देखी ३०,०००।०० (अक्षरेपी पच्चिस देखी तीस हजार सम्म मात्र) मा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिनेछ। सो उपलब्ध बजेटबाट वन श्रोत सर्भेक्षण, नक्शा तयारी, टोल समुदाय छलफल गोष्ठी, खाजा खर्च, भ्रमण खर्च,

⁴ List of EbA Activities

ईन्धन, संचार र समूहको विधान तथा कार्ययोजना तयारीको लागि टाइपिङ, प्रिन्टिङ र वाईन्डिङमा खर्च समेत समावेश गरीएको छ ।

कार्यक्रम सम्पन्न पछि प्रगतिमा निम्न बुदाहरु समावेश गर्नुपर्नेछ ।

- नवीकरण गरीएको सामुदायिक वनको नाम र ठेगाना
- नवीकरण गरीएको सामुदायिक वनको समयावधि
- नवीकरण गरीएको सामुदायिक वनको क्षेत्रफल
- सामाजिक समूह अनुसारको लाभान्वित घरधुरी संख्या र जनसंख्या
- नवीकरण गर्दा थपघट भएका मुख्य मुख्य बुदाहरु
- सामुदायिक वनको कार्ययोजना नवीकरण भई समूहद्वारा वनको शासत रुपमा व्यवस्थापन
- सामुदायिक वनबाट काठ दाउरा उत्पादनमा बढोत्तरी

यो कार्यक्रम सञ्चालनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालय र आयोजनाको Norms अनुसार प्राविधिकबाट Design तथा Estimate गरी स्वीकृत Design तथा Estimate का आधारमा प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐन नियम बमोजिम स्थापना तथा सञ्चालन कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । सो उपलब्ध बजेट रकम वन व्यवस्थापन कार्य योजना निर्माण, नवीकरण सम्बन्धी कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

डिभिजन वन कार्यालयमा रहेका मौजूदा जनशक्तिहरुको परिचालन गरी प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाको कार्य निर्देशन अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- नवीकरणको लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह छनौट, निर्णय, कायदेशि तथा लगत Estimate स्वीकृति
- समूहको विधान तथा कार्ययोजना संशोधन
- वन क्षेत्र सर्भेक्षण तथा वन उपज मापन तथा श्रोत सर्भेक्षण तथा सो को तथ्याडक विश्लेषण ।
- स्वीकृत विधान तथा वन कार्य योजना
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- वन व्यवस्थापन कार्ययोजना नवीकरण भएको भएको हुने,
- सामुदायिक वनको विधान संशोधन भएको हुने,
- सामुदायिक वनको विधान कार्ययोजना कार्यान्वयन भएको हुने ।

प्रगती सूचक (Indicator)

- वन व्यवस्थापन कार्य योजना स्वीकृत भएको,
- समूहको विधान स्वीकृत भएको हुने,
- सम्बन्धित कार्यालयको प्रतिवेदन र फोटोहरु ।

४३- उपकरण मर्मत र इन्धन, मसलन्द तथा भ्रमण

बजेटशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	उपकरण खरिद, मर्मत, इन्धन तथा मसलन्द खरिद, फिल्ड भ्रमण सम्बन्धी प्रतिवेदन	३ वटा/ पटक/ ३ जिल्ला	१,३५०

माथि उल्लिखित उपकरण मर्मत र इन्धन, मसलन्द तथा भ्रमण सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ७ अनुसार रहेको छ ।

यो कार्यक्रम नर्सरी व्यवस्थापन योजना तयारी, नर्सरी उपकरण खरिद, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन, वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण, कार्य योजना निर्माण, नविकरण सम्बन्धी प्रयोजनको अभिप्रायले तर्जुमा गरिएको हो । यो कार्यक्रम सञ्चालनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयको Norms अनुसार Estimate गरी स्वीकृत Estimate का आधारमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कार्य संचालन र सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम आयोजनाको कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा नर्सरी व्यवस्थापन योजना, नर्सरी उपकरण खरिद र मर्मत, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन, वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण, कार्य योजना निर्माण, नविकरण सम्बन्धी कार्यको अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि भ्रमण, इन्धन तथा मर्मतमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

डिभिजन वन कार्यालयमा रहेका मौजुदा जनशक्तिहरूको परिचालन गरी प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाको कार्य निर्देशन अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- स्वीकृत लगत Estimate, भ्रमण आदेश, भ्रमण प्रतिवेदन
- उपकरण मर्मत, इन्धन तथा मसलन्द खरिद
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report)

अपेक्षित उपलब्धी

- उपकरण खरिद, मर्मत, इन्धन तथा मसलन्द खरिद भएको हुने
- आयोजना कार्यक्रम व्यवस्थित तवरबाट संचालन भएको हुने
- समय समयमा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको हुने
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनहरू प्राप्त भएको हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- अनुगमन तथा मूल्यांकन भ्रमणहरू सम्पन्न भई प्रतिवेदनहरू तयार भएको हुने ।

४४- CLIPS निर्माण, तालिम र NTFP (टिमु, अल्लो, दालचिनी, चिउरी, भण्डार गृह आदी) स्थानीय तहहरू तथा समुहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र संचालन

बजेटशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम जिल्ला: साँफे नगरपालिका १३, बाबला मेलेख गाउँपालिका १, २ र ६, ऋषिदह, शोडया रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६, भाटकटिया र रामारोशन	स्थानीय तह र समुहहरूका लागि योजना तयार CLIPS निर्माण तालिम उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान कार्य संचालन गैहकाष्ठ वनपैदावार NTFP	३ वटा/ पटक/ ३ जिल्ला	१२,२००

	सल्यान जिल्ला: वनगाड-कृपिण्डे नगरपालिका १, ४, ५, ६ र ७, देवस्थल, मूलखोला र चांजीहारी पिपल कुमाख गाउँपालिका २, सुईकाट	सम्बन्धी (टिमु, अल्लो, दालचिनी, चिउरी, भण्डार गृह आदी)	
दोलखा जिल्ला: जिरी नगरपालिका, ५ भिमेश्वर नगरपालिका ९, लाकुरीडाँडा कालिञ्चोक गाउँपालिका ५ र ६, लापीलांग, गौरीशंकर गाउँपालिका ८, खारे शैलुगाँ गाउँपालिका ४, मागापौवा	नोट: स्थानीय तह र जिल्ला कार्यक्रम संयोजकको संयोजनमा स्विकृत योजनाका आधारमा आयोजना भित्रका क्षेत्रहरूमा बजेट कार्यान्वयन हुने ।		

माथि उल्लेखित CLIPs निर्माण, तालिम र NTFP (टिमु, अल्लो, दालचिनी, चिउरी, भण्डार गृह आदी) समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र संचालन सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट अनुसूची ७ अनुसार रहेको छ ।

(क) **Community Livelihoods Improvement Plans (CLIPs) निर्माण, तालिम र NTFP (टिमु, अल्लो, दालचिनी, मह, चिउरी, भण्डार गृह आदी):**

जिल्ला भित्र पाईने प्राथमिकता प्राप्त जडिवुटीहरूको पकेट क्षेत्र पहिचान गरी सो क्षेत्र वरपर रहेका सामुदायिक वन, राष्ट्रिय वन तथा नीज वनबाट आयआर्जन तथा रोजगारी बढाउन तथा समूहमा रहेका सदस्यहरूको गरीबी न्यूनीकरणमा योगदान पुर्याउने अभिप्रायले यो कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको हो । यसका लागि आयोजना आधार समक्षणलाई आधार मानी आयोजना र आयोजनाको विषयगत विज्ञहरू मार्फत तयार भएको कार्य योजना अनुसार सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय तथा स्थानीय तहहरूसंगको समन्वय र सहकार्यमा उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषक समूहहरूसंग कार्यान्वयन सम्भौता गरी जडिवुटीको खेती विस्तार, विकास र प्रवर्द्धन सम्बन्धी माथी उल्लेखित कार्यहरू सञ्चालन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यकता अनुसार पत्रिका, सार्वजनिक जनसम्पर्कका कार्यालय र पकेट क्षेत्रका वडा कार्यालयहरूमा जानकारीका लागि नियम अनुसार सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव आह्वान गरिनेछ । इच्छुक उद्यमी, सामुदायिक तथा कबुलियती वन समूह वा कृषकले प्रकाशित सूचना वमोजिम सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयमा कार्यक्रम प्रस्तावहरू पेश गर्नुपर्नेछ । व्यवसायिकता उत्पादन गर्न सक्ने क्षमता, बजारको पहुँच, प्रस्तावकको लगानी प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा र अनुभव लगायतका विषयलाई ध्यान दिई यस्ता मापदण्डका आधारमा उत्कृष्ट प्रस्ताव छनौट गरी सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयले सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस तथा जिल्ला आयोजना संयोजकको समन्वयमा सम्भौता गर्नेछ ।

यस कार्यक्रममा क्षमता अभिवृद्धि, जडिवुटी विरुवा खरिद तथा उत्पादन, रोपण कार्य, उद्यम स्थापना तथा बजारीकरण, अनुगमन लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम संचालन गरीएको क्षेत्रमा तल उल्लेखित विवरणहरू सहितको होडिंग बोर्ड राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

छनौटका आधारहरू:

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, वडाबाट सिफारिस भई गठन भएका समूह/समिति/कृषक जस्तै: सहकारी संस्था, कृषक समूह, आमा समूह, महिला समूह आदी, तथा उक्त समूहहरूको सक्रियता, विगतको अनुभव, महिला सहभागिता, विवाद रहित वातावरण, माग र औचित्य जस्ता बुँदाहरूको आधारमा आवश्यक कार्यहरूको निश्चित कार्यसूची, विवरण र जिम्मेवारी तयार गरी छनौट गरिनेछ ।

(Signature)

स्थानीय तहहरू तथा समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र संचालन:

वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापनाका लागि वन श्रोतमा आधारित उद्योग स्थापना तथा सञ्चालन गरी गरीब तथा विपन्न घरधुरीहरूको आयआर्जनमा समेत टेवा पुऱ्याउने अभिप्रायले यो कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको हो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकमबाट सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह वा कवुलियती वन समूहले आफै वा बूई वा दुई भन्दा बढी वन समूहद्वारा वा समूह र निजी साभेदारी वा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहमा आवद्ध उद्यमीहरूमा जडिबुटी प्रशोधन, फर्निचर उद्योग, वेतबांस, अल्लो, लोक्ता, लप्सी, अमला प्रशोधन जस्ता उद्योगको स्थापना तथा सञ्चालन गर्न आवश्यक उपकरण, सामाग्रीहरू खरिद तथा व्यवस्थापन खर्चका लागि अनुदानको रूपमा सहयोग उपलब्ध गराईनेछ र आवश्यकता अनुसार जनसहभागिता लागत शुन्यमा समेत कृयाकलाप संचालन गर्न सकिनेछ । भण्डार गृहको हकमा स्थानियस्तरमा संचालन हुनसक्ने स-साना गृहहरू हुनुपर्ने छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक सहजीकरण तथा प्रावधिक सहयोगको लागि भ्रमण खर्च, इन्धनमा समेत खर्च गर्न सकिनेछ ।

उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषक समूह छनौटका आधारहरू :

उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषकको सक्रियता, विगतको अनुभव, महिला सहभागिता, उद्योगको कच्चा पदार्थको उपलब्धता, विवाद रहित वातावरण, माग र औचित्य जस्ता बुंदाहरूलाई आधार बनाई उद्योग वा उद्योगीको छनौट गरीनेछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रगतिमा समावेश गर्नुपर्ने बुंदाहरू:

- क्रियाकलाप सञ्चालन भएको क्षेत्र वा उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषक समूहको नाम, ठेगाना
- जग्गाको कित्ता नं, फिल्डबुक, नक्सा, क्षेत्रफल, GPS Waypoints
- लाभान्वित घरधुरी, खेती विस्तार गरीएको जडिबुटीको प्रजाती र संख्या
- स्वीकृत लागत इष्टिमेट
- कार्यक्रम सम्पन्नका लागि तयारी गरीएको संभौता
- उद्यम स्थापनाका लागि सहयोग गरीएका मेशिन तथा उपकरणको विवरण
- कार्यक्रम सम्पन्नमा लागेको जम्मा खर्चको विवरण
- कार्य सञ्चालन अधि र सम्पन्न पछिको फोटो
- प्राप्त रोजगारीका विवरण
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरू अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।
- व्यवसायिक योजना तयार
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन
- कार्यस्थलको फोटो र वित्तीय प्रगति
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा देखापरेका समस्याहरू

डिभिजन वन कार्यालयमा रहेको मौजूदा कार्यालयको जनशक्तिहरूको परिचालन गरी प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाको कार्य निर्देशन अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

(ख) कार्यान्वयन प्रक्रिया

उपभोक्ता समूह छनौट चरण:

- पहिचान भएका उपभोक्ता समूहहरूको लागि CLIPs विकास गर्ने ।
- उपभोक्ता समूह छनौट गर्दा निम्न कुराहरूमा ध्यान दिनु पर्ने छ :
- महिला र परम्परागत सिमान्तकृत व्यक्तिहरू ।
- समूहको गरिव विपन्न वर्ग ।
- विगतमा सिमीत सहयोग पाएका उपभोक्ता समूहहरू ।

घरधुरीहरूको छनौट चरण:

- छनौट भएका उपभोक्ता समिति, सरोकारवालाहरू, सम्बन्धित स्थानिय तहका जनप्रतिनिधिहरू तथा श्रोत व्यक्तिहरूसंगको छलफलबाट जीविकोपार्जन सहयोगका लागि घरधुरीको छनौट गरीने छ ।
- महिला र गरीब तथा विपन्न घरधुरीहरूलाई प्राथमिकता दिईने छ ।

कोष परीचालन:

- डिभिजन वन कार्यालय/स्थानिय तहले सम्बन्धित छनौट भएका उपभोक्ता समूहहरूसंग सम्झौता गर्नुपर्ने छ र समूहले सम्बन्धित छनौट भएका घरधुरीहरूसंग सम्झौता गर्नु पर्ने छ ।
- उपलब्ध गराईएको रकम अनुदानको रूपमा दिईने छ ।

आय आर्जनका कृयाकलापहरूको छनौट:

- सम्बन्धित घरधुरीको चाहना, सीप, क्षमता, समुदायको सांस्कृति वातावरण, बजारको माग र सहक्षेत्र विश्लेषणको आधारमा कृयाकलापहरू छनौट गरिने छ ।
- संभावित व्यावसायिक योजनाहरू तयार गरिने छ ।
- छिटो प्रतिफल दिने खालका योजनाहरूलाई प्राथमिकता दिईने छ ।

CLIPs निर्देशिका तथा अभिमुखिकरण:

- कार्यक्रमको कार्यान्वयन पूर्व CLIPs निर्देशिका विकास गरिने छ र उपभोक्ता समूहहरूलाई जीविकोपार्जन सम्बन्धमा अभिमुखिकरण गरिने छ ।
- घरधुरी छनौट गर्दा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह भएको हकमा समूहको विधानमा भएको आर्थिक स्तरीकरणलाई (सम्पन्नता स्तरीकरण) आधार मानी घरधुरी चयन गरिने छ ।
- कार्य इकाई भित्र भूक्षय नियन्त्रणका वानस्पतीक तथा सिभिल (Engineering Structure) संरचनात्मक प्रविधिहरू एकिकृत प्याकेज आह्वान गर्ने ।
- कार्यालयमा कार्यक्रम प्रस्तावहरू प्राप्त गर्ने ।
- व्यवसायिक हिसावले उत्पादन गर्न सक्ने क्षमता, बजारको माग तथा पहुँच, प्रस्तावको लगानी प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा र अनुभव लगायतका विषयलाई ध्यान दिई निर्धारित मापदण्डका आधारमा उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषकका उत्कृष्ट प्रस्ताव छनौट गर्ने र सम्झौता गर्ने ।
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रथम किस्ता स्वरूप २० प्रतिशत, दोश्रो किस्ता वापत ४० प्रतिशत र अन्तिम प्रतिवेदन प्राप्त भएपश्चात बाँकी तेश्रो किस्ता वापत ४० प्रतिशत रकम भुक्तानी गर्नेछ । कार्यक्रममा क्षमता अभिवृद्धि, जडिवुटी विरुवा खरिद तथा उत्पादन, रोपण कार्य, उद्यम स्थापना तथा बजारीकरण, अनुगमन लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

- विज्ञवाट तयार भएको CLIPs को विस्तृत खाका अनुसार डिभिजन वन कार्यालयले स्थानीय तह र जिल्ला कार्यक्रम संयोजकको संयोजनमा स्विकृत योजनाका आधारमा डिभिजन वन कार्यालयले शर्त अनुदान रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने छ ।

अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण :

- उपभोक्ता समूह र सम्बन्धित आयोजनाका कर्मचारीहरू वाट छनौट भएका घरधुरीहरूको आधार सर्भेक्षणको आधारमा आवधिक अनुगमन र सुपरीवेक्षण हुनेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- वन पैदावार, विपेश गरि जडिवुटिमा आधारित उद्योग स्थापनाले रोजगारी सिर्जना भई आयआर्जनमा टेवा पुग्ने
- जडिवुटीको विकास र विस्तार भई आय आर्जनमा टेवा पुग्ने
- स्थानीय क्षेत्रमा रोजगारीको सृजना हुने
- खेर गएको जग्गाको सदुपयोग हुने
- पुंजिगत अनुदान सहयोगले वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापना हुने

प्रगती सूचक (Indicator)

- CLIPs निर्माण भएको
- कार्यालयमा कार्यक्रम प्रस्तावहरू प्राप्त भएको
- कार्यक्रम प्रस्तावहरू छनौट भएको
- प्रस्तावहरू संभौता भएको
- पुंजिगत अनुदान सहयोग उपलब्ध भएको
- वन पैदावारमा आधारित उद्योगको स्थापना भएको

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

परिच्छेद -८
गाउँ/नगरपालिकाहरू मार्फत संचालन हुने कार्यक्रमहरू

वार्षिक कार्यक्रम अनुसार स्थानीय तहमा संचालन गरिने कार्यक्रमहरू सम्बन्धित नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरूले EBA II आयोजना दस्तावेजमा उल्लेख भएका क्रियाकलापहरू (जोखिम तथा अनुकूलन, पारिस्थितिकिय प्रणालीमा आधारित जलवायु परिवर्तन अनुकूलन) का लागि शसर्त अनुदानको प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाबाट निर्देशित दस्तावेजको आधारमा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ । स्थानीय तहहरूले आफ्ना कार्यक्रमहरूको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रयोजनका लागि आयोजनाबाट संचालन हुने उल्लिखित कार्यक्रमहरू पनि समावेश गरी सभामा पेश गरी पारित (स्वीकृत) गराउन पर्नेछ । आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सम्बन्धीत पालिकाहरूको वार्षिक कार्यक्रम तपसिल विवरणमा समावेश गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट कार्यान्वयनको सन्दर्भमा विनियोजित रकमको प्रचलित कानून बमोजिम खर्च गर्ने/गराउने, लेखा राख्ने, प्रतिवेदन गर्ने र लेखा परिक्षण गर्ने/गराउने कार्य समेत सम्बन्धित स्थानिय तहको दायित्व, जिम्मेवारी र कर्तव्य हुनेछ ।

कार्यक्रमको अनिवार्य रूपमा मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला आयोजना संयोजक मार्फत आयोजनामा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

४५. चरनक्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार

बजेटशानं/ संकेत	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	चरन क्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार	२०७ हेक्टर/ १० स्थानीय तह	१५,५००

माथि उल्लिखित चरनक्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट देहाय (अनुसूची ८) अनुसार रहेको छ :

बजेटशानं/ संकेत	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	स्थान	बजेट रकम (रु हजारमा)
८०१०७११२	२६३३२	अछाम जिल्ला: साँफे नगरपालिका १३, मेल्लेख गाउँपालिका १, २ र ६	बावला	१,२००
८०१०७३१८		रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६	ऋषिबह, शोडपा	१,०००
८०१०६११२	२६३३२	सल्यान जिल्ला: वनगाड-कुपिण्डे नपा १, ४, ५, ६, ७ र कुमाख गापा २	भाटकटिया, रामारोशन	१,३००
८०१०३३१४			देवस्थल, मुलखोला, चांजीहारी पीपल	३,०००
८०१०३१०५	२६३३२	दोलखा जिल्ला: जिरी नपा ५ र भिमेश्वर नपा ९, कालिञ्चोक गापा ५ र ६, गौरीशंकर गापा ८ र शैलुगं गापा ४	सुईकोट	२,०००
८०१०३१०६			जिरी	२,०००
८०१०३३१४			लाकुरीडाँडा	०
८०१०३३१५			लापीलांग	२,५००
८०१०३३१५			खारे	१,०००
८०१०३३२०			मागापौवा	१,५००

यो कार्यक्रम चरन क्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार सम्बन्धी अभिप्रायले तर्जुमा गरिएको हो । घांसे मैदान तथा भाडिदार क्षेत्रमा स्थानिय प्रजातिहरूलाई प्राथमिकता दिई घांसे रोपण गरी चरन क्षेत्र सुधार गर्न सकिनेछ । यस कार्यक्रमबाट

5 EBA कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन ।

११ कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरपालिका वातावरण विभाग, काठमाडौं, २०७३।३७

(Handwritten signatures and initials)

भूक्षय कम हुनुको साथै नीजि तथा सार्वजनिक जमिनबाट घांस तथा डालेघांसको उपलब्धता बढने लक्ष्य लिईएको छ । अत्याधिक चरन तथा बहुप्रयोगमा रहेका भाडि बुट्यान क्षेत्रहरूमा केन्द्रित गरी डालेघांस, घांस तथा अन्य दलिय वनस्पतिहरू लगाईनेछ । यस कार्यक्रममा चरन क्षेत्रमा चिस्यान व्यवस्थापन, डालेघांस भुइघांस रोपण, जैविक वार बन्देज, पुरानो पोखरी मर्मत संभार, नयां पोखरी निर्माण, Shelter house जस्ता कार्यहरू गर्न सकिनेछ । चरन क्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तारका लागि चरिचरन नीति, स्विकृत Norms⁶ अनुसार Estimate गरी स्वीकृत Estimate का आधारमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम चरन क्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तारका लागि अर्न्तक्रिया, विउविजन, विरुवा खरिद, वारवेर, गोडमेल, हेरालु तथा अन्य चरिचरन क्षेत्र सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

स्थानीय तहमा रहेका मौजुदा कृषि तथा पशुसेवा शाखाहरूको जनशक्ति परिचालन गरी प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाको कार्य निर्देशन अनुसार जिल्ला आयोजना संयोजक समेतको समन्वयमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- पारिस्थितिकिय प्रणालीको हालको अवस्था निर्धारण र परिदृश्यको विस्तृत मूल्यांकन,
- वस्तुस्थितिको अध्ययन र विश्लेषण,
- पुर्नस्थापना प्रक्रियामा सरोकारवालाहरूको सहभागिता,
- पुर्नस्थापना क्षेत्र छनौट तथा लगत Estimate स्वीकृति,
- अन्तरक्रिया र स्थल छनौट,
- लगत इष्टिमेट तयार र स्विकृती,
- उपभोक्ता समिति गठन (आवश्यक भएमा मात्र, पुरानै गठित समितिबाट कार्य गर्न सकिने),
- कार्यक्रम संचालन र स्थानीय समुदायलाई हस्तान्तरण,
- चरन क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्यांकन,
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्विरहरू अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी

- कार्यक्रम व्यवस्थित तवरबाट संचालन भई चरन क्षेत्रको व्यवस्थापन भएको हुने,
- समय समयमा चरन क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको हुने,
- चरन क्षेत्र विकासमा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनहरू प्राप्त भएको हुने,

प्रगती सूचक (Indicator)

- चरन क्षेत्र विस्तार र व्यवस्थापन क्षेत्र पहिचान भएको,
- उपभोक्ता समुह समितिसंग सम्भौता भएको
- चरन क्षेत्र विस्तार र व्यवस्थापन भएको,

⁶ Eba कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन

४६- गह्रासुधार व्यवस्थापन तथा विकास

बजेटशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	गह्रा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास कार्य	१२७ हेक्टर/ १० स्थानीय तह	१४,१००

माथि उल्लिखित गह्रासुधार व्यवस्थापन तथा विकास सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट देहाय (अनुसूची ८) अनुसार रहेको छ :

बजेटशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	स्थान	बजेट रकम (रु हजारमा)
८०१०७१२	२६३३२	अछाम जिल्ला: साँफे नगरपालिका १३, मेलेख गाउँपालिका १, २ र ६	वाघला	१,५००
८०१०७३१८		रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६	ऋषिदह, शोड्या	१,२००
८०१०७३१९		सल्यान जिल्ला: वनगाड-कुपिण्डे नपा १, ४, ५, ६, ७ र कुमाख गापा २	भाटकटिया, रामारोशन	१,२००
८०१०३३१४		दोलखा जिल्ला: जिरी नपा ५ र भिमेश्वर नपा ९, कालिञ्चोक गापा ५ र ६, गौरीशंकर गापा ८ र शैलुगं गापा ४	देवस्थल, मुलखोला, चाँजीहारी पीपल सुईकोट	२,४००
८०१०३३१५			जिरी	१,८००
८०१०३३१५			लाकुरीडाँडा	१,५००
८०१०३३२०			खारे	१,५००
			मागापौवा	९००

यो कार्यक्रम गह्रा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास सम्बन्धी अभिप्रायले तर्जुमा गरिएको हो । गह्रा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास कार्य संचालनका लागि भिरालो जमिनलाई सम्म बनाई खेती गर्न योग्य बनाउन ढुङ्गाको पखाल लगाई भूक्षय न्यूनीकरण तथा माटोको चिस्यान कायम राखी कृषि उत्पादकत्व बढाउन स्विकृत Norms अनुसार Estimate गरी प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम गह्रा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास कार्यका लागि स्थानीय ज्याला, गह्रा उकाल्न तथा भिरालोपन कम गर्न र यस्तै प्रकारका गह्रा सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ । सुधार गरीएको गह्राहरूमा जिविकोपार्जनका लागि उपयोगी जस्तै फलफूल विरुवा, अम्रिसो, नेपियर, निगालो, डालेघांस जस्ता प्रजातीको रोपण गर्न सकिनेछ ।

स्थानीय तहमा रहेका मौजुदा वन, भू-संरक्षण, कृषि प्रविधिक जनशक्तिहरूको परिचालन गरी आयोजनाका जिल्ला आयोजना संयोजकको समन्वयमा प्रचलित नियम कानूनको परिधि भीत्र रही कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- वस्तु स्थितिको अध्ययन र विश्लेषण,
- कृषि क्षेत्र विस्तार तथा भूक्षय नियन्त्रणको लागि १० प्रतिशत देखि ३० प्रतिशत भिरालोपन भएको जमिनमा गह्रा सुधार कार्य गर्न सकिनेछ,
- कन्ट्र लाईन प्लट गरी निकासको भिरालापनाको लेखाजोखा गरी स्थल छनौट गर्ने,
- कन्ट्र लाईनलाई आधार मानी कम्तीमा ५० से.मी. गह्रियो जग खनी साधारणतया २ मिटर उचाई नबढ्ने गरी Retaining Wall लगाउने र खनिएको माटोले गह्रा पुर्ने र माथिल्लो तह मलिलो माटो भर्ने,
- लगत इटिमेट तयार र अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट स्विकृत गर्ने,
- उपभोक्ता समिति गठन (आवश्यक भएमा मात्र, पुरानै गठित समितिबाट कार्य गर्न सकिने),

b. काम का

(Signature)

(Signature)

- कामको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने,
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी तयार गर्ने,
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- कामको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरु अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ,

अपेक्षित उपलब्धी

- कार्यक्रम व्यवस्थित तवरबाट संचालन भएको हुने,
- समय समयमा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको हुने,
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनहरु प्राप्त भएको हुने,

प्रगती सूचक (Indicator)

- गद्दा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास गर्न पर्ने स्थान पहिचान भएको,
- उपभोक्ता समूह/समितिसंग सम्भौता भएको,
- गद्दा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास कार्य सञ्चालन भएको,

४७ खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग इ्याम मर्मत संभार तथा निर्माण

बज्रशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	खोला किनार तथा फिल्टरिंग इ्याम मर्मत संभार, व्यवस्थापन तथा निर्माण कार्य	८ वटा/ पटक/ १० स्थानीय तह	२,२६७

यो कार्यक्रम खोलाकिनार संरक्षण गर्दै पानीको बहाव नियन्त्रण र भूक्षय कम गर्नका लागि वानस्पतिक भाडी तथा नरकट (Shrubs and Reeds) र ढुङ्गा तथा मुढा जस्ता प्रकृतिक वस्तुहरुको प्रयोग गरी निर्माण कार्य संचालन गर्ने अभिप्रायले तर्जुमा गरिएको हो । खोलाकिनार मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य संचालनका लागि स्विकृत Norms⁷ अनुसार Estimate गरी स्वीकृत Estimate का आधारमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खोलाकिनार मर्मत संभार तथा निर्माण कार्यका लागि स्थानीय ज्याला, स्थानीय प्रविधिबाट बारबेर, सचेतना तथा अन्य खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग इ्याम मर्मत संभार तथा निर्माण सम्बन्धी कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ।

खोलाकिनार मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य नदिले बहाव परिवर्तनसंगै छोडेको जग्गालाई जैविक प्रविधिहरु प्रयोगबाट संरक्षण गरी प्रयोगमा ल्याउने यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेकोछ । यस अन्तर्गत निम्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।

- स्थानीय जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाहरूसंग अन्तर्क्रिया,
- संरक्षण समूह पहिचान र सशक्तिकरण,
- Revetment/protection wall construction,
- Spur/Groynes construction,
- थिग्रीकरण रोकथाम संरचना निर्माण / Construction of flow retarding structures,

⁷ EbA कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

- जल प्रवाहको व्यवस्थापनको लागि हरित प्रविधि विकास / Flood slope stabilization through bio-engineering /vegetative measures (Tree grass planting) on the bank,
- Fencing of area for livestock control,
- भूउपयोग प्रविधि विकास तथा सचेतनामूलक कार्यक्रम,

उद्देश्यहरू :

पानीवाट हुने भूक्षय, नदी बहाव नियन्त्रण, गोग्रान थिग्राउने, पानी जमिन मुनी छिद्रमा पठाउने अभिप्रायले यो कार्यक्रमवाट तर्जुमा गरिएको हो । फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य संचालनका लागि स्विकृत Norms अनुसार Estimate गरी स्वीकृत Estimate का आधारमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कार्य सम्पन्न गर्नु पर्नेछ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम खोलामा माटो, ढुङ्गाले बांध बांधि तथा फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण कार्यका लागि स्थानीय ज्याला, स्थानीय प्रविधिवाट वारवेर, सचेतना तथा अन्य खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण सम्बन्धी कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

माथि उल्लिखित **खोलाकिनार मर्मत संभार तथा निर्माण (Bio-engineering plans to stabilize river banks) र फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण (Filtering dams)** सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट देहाय (अनुसूची ८) अनुसार रहेको छ:

बन्डशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	स्थान	बजेट रकम (रु हजारमा)
८०१०७११२	२६३३२	अछाम जिल्ला: सांफे नगरपालिका १३, मेल्लेख गाउँपालिका १, २ र ६ रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६	बाघला	१३१
८०१०७३१८			ऋषिदह, शोडपा	९८
८०१०७३१९			भाटकटिया, रामारोशन	९८
८०१०६११२	२६३३२	सल्यान जिल्ला: वनगाड-कुपिण्डे नपा १, ४, ५, ६, ७ र कुमाख गापा २	देवस्थल, मुलखोला, चांजीहारी पीपल	६००
८०१०३३१४			सुईकोट	५००
८०१०३१०५	२६३३२	दोलखा जिल्ला: जिरी नपा ५ र भिमेश्वर नपा ९, कालिञ्चोक गापा ५ र ६, गौरीशंकर गापा ८ र शैलुगं गापा ४	जिरी	१६८
८०१०३१०६			लाकुरीडांडा	१६८
८०१०३३१४			लापीलांग	१६८
८०१०३३१५			खारे	१६८
८०१०३३२०			मागापौवा	१६८

फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य नदीको बहाव परिवर्तनसंगै छोडेको जग्गालाई जैविक प्रविधिहरू प्रयोगवाट संरक्षण गरी प्रयोगमा ल्याउने यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेकोछ । यस अन्तर्गत निम्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्न सकिनेछ ।

- स्थानीय जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाहरूसंग अन्तर्क्रिया,
- संरक्षण समूह पहिचान र सशक्तिकरण,
- Dam Construction,
- Dam wall construction,
- थिग्रीकरण रोकथाम संरचना निर्माण (Construction of flow retarding structures),
- जल प्रवाहको व्यवस्थापनको लागि हरित प्रविधि विकास / Flood slope stabilization through bio-engineering /vegetative measures (Tree grass planting) on the bank,
- Fencing of area for livestock control,
- भूउपयोग प्रविधि विकास तथा सचेतनामूलक कार्यक्रम,

स्थानीय तहमा रहेका मौजुदा वन, भू-संरक्षण, कृषि प्राविधिक जनशक्तिहरुको परिचालन गरी आयोजनाका जिल्ला आयोजना संयोजकको समन्वयमा प्रचलित नियम कानूनको परिधि भीत्र रही कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- स्थान छनौट तथा योजना तयारी गरी कृष्याकलाप छनौट (GPS-स्थलगत बिन्दु निर्धारण) गर्ने,
- गल्लीको आकार अनुसार निर्माण सामग्री छनौट गर्ने,
- वस्तु स्थितिको विश्लेषण : संभाव्यता अध्ययन तथा सरोकारवालाहरूसंगको अन्तरक्रिया गर्ने,
- सर्भे, डिजाईन स्थलगत नक्सा, संरचनागत नक्सा तथा लागत अनुमान तयारी गर्दा प्रयोगमा रहेका फारमहरु प्रयोग गर्ने,
- यो कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि प्राविधिकको सल्लाह र डिजाईन अनुसार काठको मुढा, ढुङ्गा लगायतका जैविक बस्तुहरु भरी बनाउन सकिनेछ । तर यसकार्यमा ड्याम निर्माण गर्दा पर्खाल तथा भूईमा तारजाली, सिमेन्टको प्रयोग गरीने छैन,
- उपभोक्ता समिति गठन (आवश्यकता अनुसार), सम्झौता फारम, कार्यक्रम कार्यान्वयन, मूल्यांकन, सम्पन्न प्रतिवेदन तथा खर्चको सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्ने,
- कामको नापीकिताव, जांचपास फारम, भुक्तानी विल फारम, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन फारम आदी नियमानुसार भर्नु पर्ने,
- आवश्यकता अनुसार आयोजना सम्वन्धित स्थानीय उपभोक्ता वा समुदायलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेछ,
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी तयार गर्ने,
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- अनुगमन प्रतिवेदन तयारी तथा पार्श्वचित्र प्रकाशन गर्नुपर्ने,

अपेक्षित उपलब्धी

- जमिनमा पानीको पुर्नभरण भएको हुने,
- खोला किनारको संरक्षण भई वायोईन्जीनियरीड संरचना विकास भएको हुने,
- कृषि योग्य जमिनको संरक्षण हुने र कृषि वन प्राविधिको विकास हुने,
- स्थानीय श्रोतको उपयोग भई कृषिवालीको उब्जनी बढ्ने र आयआर्जनमा वृद्धी हुने,
- समय समयमा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको हुने,
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनहरु प्राप्त भएको हुने,

प्रगती सूचक (Indicator)

- खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग ड्याम पहिचान भएको,
- उपभोक्ता समुह/समितिसंग सम्झौता भएको,
- खोला किनार तथा फिल्टरिंग ड्यामको मर्मत संभार तथा निर्माण सम्पन्न भएको हुने,

४८- पोखरी संरक्षण तथा वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण

बजेटशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम, सल्यान र दोलखा जिल्ला	पोखरी संरक्षण तथा वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण, व्यवस्थापन तथा निर्माण कार्य	२० वटा/पटक/ १० स्थानीय तह	२,१८७

प्राथमिकता प्राप्त जलाधार क्षेत्रमा प्राकृतिक रूपमा रहेका महत्वपूर्ण, उपयोगी, ऐतिहासिक र लोपोन्मुख हुन लागेका पानीका श्रोत तथा पोखरीको पहिचान र वस्तुस्थितिको विश्लेषण गरी प्राथमिकताका आधारमा स्थानीय तहसंग समेत आवश्यक सहकार्य गरी पानीका श्रोतहरूको जलाधार क्षेत्रलाई (Catchment Area) दिगो रूपमा संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । यस अन्तर्गत तालतलैया, सिमसार, पानी कूवा, पोखरी, जलभरण संरचना, रन अफ हाईस्टिड, जलाधार क्षेत्र पुनरुत्थान क्रियाकलाप (Catchment Restoration Work) र पानीको बहुआयामिक प्रयोग जस्ता क्रियाकलापहरू गर्न सकिनेछ ।

माथि उल्लिखित पोखरी संरक्षण तथा वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण (Water conservation ponds and rain water harvesting) सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट देहाय (अनुसूची ८) अनुसार रहेको छ :

बजेटशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	स्थान	बजेट रकम (रु हजारमा)
८०१०७११२	२६३३२	अछाम जिल्ला: साँफे नगरपालिका १३,	वावला	११५
८०१०७३१८		मेल्लेख गाउँपालिका १, २ र ६	ऋषिदह, शौडपा	८६
८०१०७३१९		रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६	भाटकटिया, रामारोशन	८६
८०१०६११२	२६३३२	सल्यान जिल्ला: वनगाड-कुपिण्डे नपा १, ४, ५, ६, ७ र कुमाख गापा २	देवस्थल, मुलखोला, चांजीहारी पीपल	९००
८०१०३३१४			सुईकोट	६००
८०१०३१०५	२६३३२	दोलखा जिल्ला: जिरी नपा ५ र	जिरी	०
८०१०३१०६		भिमेश्वर नपा ९, कालिञ्चोक गापा ५	लाकुरीडाडा	२००
८०१०३३१४		र ६, गौरीशंकर गापा ८ र शैलुंग गापा ४	लापीलांग	०
८०१०३३१५			खारे	०
८०१०३३२०			मागापौवा	२००

यस कार्यक्रमको उद्देश्य:

- स्थानीय स्तरमा बढ्दो पानीको मागलाई परिपूर्ती गर्ने,
- पानी श्रोतको पुर्नभरण गराई दियो प्रयोगमा बृद्धि गर्ने,
- पानीको घरायसी प्रयोजनमा वृद्धि गर्ने,
- जलाधार क्षेत्रमा जलभरण पोखरी, ट्रेन्चिंग तथा संरक्षण कार्य गर्ने,
- वृक्षारोपण जस्ता कृयाकलाप मार्फत जलभरण क्षमता बढाई सुख्खायाममा पानीको उपलब्धता बढाउने,

स्थानीय तहमा रहेका मौजुदा वन, भू-संरक्षण प्राविधिक जनशक्तिहरूको परिचालन गरी आयोजनाका जिल्ला आयोजना संयोजकको समन्वयमा प्रचलित नियम कानूनको परिधि भीत्र रही कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

कार्यान्वयन प्रक्रिया

- कार्य इकाई भित्र भूक्षय नियन्त्रणका वानस्तीक तथा सिभिल (Engineering Structure) संरचनात्मक प्रविधिहरू एकिकृत प्याकेजको रूपमा प्रयोग गर्ने,

(Signature)

- घरायसी प्रयोजनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी मात्र सिंचाई तथा अन्य प्रयोजनको लागि कुवा तथा पोखरीहरु संरक्षण गर्ने,
- कार्यक्रमको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, मर्मत संभार तथा लाभको वितरण वढी भन्दा वढी जनसहभागिताको सुनिश्चतता कायम गर्ने,
- उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य सञ्चालन लाई प्राथमिकतामा राख्ने तर सहभागिताको सुनिश्चित नभएको र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने पर्ने स्थानहरुमा सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रक्रिया अपनाई कार्य सञ्चालन गर्ने,
- कुवा तथा पोखरी संरक्षण गर्दा जलाधार पुनरुत्थान (Catchment Restorstion) कार्य र सिभिल संरचना (Civil Engineering Structure) हरुको क्रियाकलाप छुट्टाछुट्टै प्याकेज बनाई वा एउटै प्याकेजमा लागत अनुमान गरी गर्न सकिने,
- यदि कुवा तथा पोखरी संरक्षण कार्य सञ्चालन गर्दा कुवाको हकमा खानेपानी प्रयोजनको लागि कम्तिमा १५ घरधुरी लाभान्वीत हुने र पोखरीको हकमा सिंचाई प्रयोजनको लागि २ हेक्टर सम्म सिंचित क्षेत्र भएमा कार्यक्षेत्र भित्र वितरण प्रणालीको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ,
- स्थल छनौट (GPS स्थलगत विन्दु निर्धारण),
- वस्तुस्थितिको विश्लेषण : संभाव्यता अध्ययन तथा सरोकारवालाहरुसंगको अन्तरक्रिया,
- सर्भे, डिजाईन स्थलगत नक्सा फाराम, संरचनागत नक्सा फाराम तथा लागत अनुमान तयारी गर्दा प्रयोग गरिने प्रचलनमा रहेको स्वीकृत फारमहरु प्रयोग गर्ने,
- अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली तयार गर्ने,
- कार्यान्वयन चरण : उपभोक्ता समिति गठन, सम्झौता (फारम घ), कार्यक्रम कार्यान्वयन, मूल्यांकन, सम्पन्न प्रतिवेदन तथा सार्वजनिकीकरण,
- नापीकितव फारम, जांचपास, भुक्तानी विल फारम, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन फारम प्रयोग गर्ने,
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी तयार गर्ने,
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- स्थानीय समुदायलाई हस्तान्तरण गर्ने,
- अनुगमन प्रतिवेदन तयारी तथा पार्श्वचित्र प्रकाशन गर्ने,

अपेक्षित उपलब्धी

- कार्यक्रम व्यवस्थित तवरबाट संचालन भएको हुने,
- महत्वपूर्ण र लोपोन्मुख हुन लागेका पानीका श्रोतहरुको पहिचान हुने,
- घरायसी र कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको लागि पानीको सहज उपलब्धता हुने,
- जमिनमा चिस्यानको मात्रामा वृद्धि भै हरियाली प्रवर्धनमा टेवा पुग्ने,
- स्थानीय श्रोतको उपयोग भई कृषिवालीको उब्जनी बढ्ने र आयआर्जनमा वृद्धि हुने,
- समय समयमा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्यांकन भएको हुने,
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनहरु प्राप्त भएको हुने,

प्रगती सूचक (Indicator)

- पानीका श्रोत तथा पोखरीहरुको पहिचान भएको,

- उपभोक्ता समुह सीमितसंग सम्झौता भएको,
- प्रार्थमिकताका आधारमा पानीका स्रोतहरूको जलाधार क्षेत्रलाई (Catchment Area) दिगो रूपमा संरक्षण तथा व्यवस्थापन भएको,
- तालतलैया, सिमसार, पानी कुवा, पोखरी, जलभरण संरचना, रन अफ हार्भेस्टिङ ड्याम, पानी मूहान संरक्षण, जलाधार क्षेत्र पुनरुत्थान क्रियाकलाप (Catchment Restoration Work) र पानीको बहुआयामिक प्रयोग भएको,
- वृक्षारोपण जस्ता कृयाकलाप माफत जलभरण क्षमता बढाई सुख्खायाममा पानीको उपलब्धता बढेको,
- मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य सञ्चालन भएको,
- सम्वन्धित कार्यालयको प्रतिवेदन र फोटोहरु,

४८- CLIPs निर्माण, तालिम (मह, घिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी, भण्डार गृह आदी) स्थानीय तहहरु तथा समुहहरुका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र संचालन

बजेटशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	परिमाण	बजेट रकम (रु हजारमा)
३२९००१०१	२६३३२	अछाम जिल्लाः साँफे नगरपालिका १३, बाबला मेलेख गाउँपालिका १, २ र ६, ऋषिदेह, शोड्या रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६, भाटकटिया र रामारोशन सल्यान जिल्लाः वनगाड-कुपिण्डे नगरपालिका १, ४, ५, ६ र ७, देवस्थल, मूलखोला र चाँजीहारी पिपल कुमाख गाउँपालिका २, सुईकोट दोलखा जिल्लाः जिरी नगरपालिका, ५ भिमेश्वर नगरपालिका ९, लाकुरीडाँडा कलिञ्चोक गाउँपालिका ५ र ६, लापीलांग, गौरीशंकर गाउँपालिका ८, खारे शैलुगं गाउँपालिका ४, मागापौवा	स्थानीय तह र समुहहरुका लागि योजना तयार CLIPs निर्माण तालिम उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान कार्य संचालन कृषि Livelihood सम्बन्धी (मह, घिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी आदी)	१८ वटा/ १० स्थानीयतह	२१,७००
			नोटः स्थानीय तह र जिल्ला कार्यक्रम संयोजकको संयोजनमा स्विकृत योजनाका आधारमा आयोजना भित्रका क्षेत्रहरुमा बजेट कार्यान्वयन हुने ।		

माथि उल्लिखित CLIPs निर्माण, तालिम (मह, घिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी, भण्डार गृह आदी) स्थानीय तहहरु तथा समुहहरुका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र संचालन सम्बन्धी कार्यको विस्तृत कार्यक्रम तथा बजेट देहाय (अनुसूची ८) अनुसार रहेको छः

E b A I | कार्यक्रम कार्यान्वयन र विधि

(Handwritten signature)

बडनिशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रमले समेटेको क्षेत्र	स्थान	बजेट रकम (रु हजारमा)
८०१०७११२	२६३३२	अछाम जिल्ला: सांफे नगरपालिका १३,	वाबला	१,५००
८०१०७३१८		भैल्लेख गाउँपालिका १, २ र ६	ऋषिदह, शोडपा	१,२००
८०१०७३१९		रामारोशन गाउँपालिका ५ र ६	भाटकटिया, रामारोशन	१,२००
८०१०६११२	२६३३२	सल्यान जिल्ला: वनगाड-कृपिण्डे नपा १, ४, ५, ६, ७ र कुमाख गापा २	देवस्थल, मुलखोला, चांजीहारी पीपल	४,०००
८०१०३३१४			सुईकोट	२,२००
८०१०३१०५	२६३३२	दोलखा जिल्ला: जिरी नपा ५ र भिमेश्वर नपा ९, कलिञ्चोक गापा ५ र ६, गौरीशंकर गापा ८ र शैलुगं गापा ४	जिरी	२,४००
८०१०३१०६			लाकुरीडाँडा	२,२००
८०१०३३१४			लापीलांग	२,५००
८०१०३३१५			खारे	१,५००
८०१०३३२०			मागापाँवा	२,४००

(क) Community Livelihoods Improvement Plans (CLIPs) निर्माण including तालिम (मह, धिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी, भण्डार गृह आदी):

जिल्ला भित्र पाइने प्राथमिकता प्राप्त जडिबुटीहरूको पकेट क्षेत्र पहिचान गरी सो क्षेत्र वरपर रहेका सामुदायिक वन, राष्ट्रिय वन तथा नीजि वनबाट आयआर्जन तथा रोजगारी वढाउन तथा समूहमा रहेका सदस्यहरूको गरीबी न्यूनीकरणमा योगदान पुर्याउने अभिप्रायले यो कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको हो । यसका लागि आयोजना आधार सर्भेक्षणलाई आधार मानी आयोजना र आयोजनाको विषयगत विज्ञहरू मार्फत तयार भएको कार्य योजना अनुसार सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय तथा स्थानीय तहहरूसंगको समन्वय र सहकार्यमा उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्थाहरूसंग कार्यान्वयन सम्भौता गरी जडिबुटीको खेती विस्तार, विकास र प्रवर्द्धन सम्बन्धी माथी उल्लिखित कार्यहरू सञ्चालन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यकता अनुसार पत्रिका, सार्वजनिक जनसम्पर्कका कार्यालय र पकेट क्षेत्रका वडा कार्यालयहरूमा जानकारीका लागि नियम अनुसार सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव आह्वान गरिनेछ ।

इच्छुक उद्यमी, सामुदायिक तथा कवुलियती वन वा कृषि समूहले प्रकाशित सूचना बमोजिम सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यक्रम प्रस्तावहरू पेश गर्नुपर्नेछ । व्यावसायिकता उत्पादन गर्न सक्ने क्षमता, वजारको पहुँच, प्रस्तावकको लगानी प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा र अनुभव लगयतका विषयलाई ध्यान दिई यस्ता मापदण्डका आधारमा उत्कृष्ट प्रस्ताव छनौट गरी सम्बन्धित स्थानीय निकायको सिफारिसमा सम्बन्धित पालिकाले सम्भौता गर्नेछ र सम्भौतामा निश्चित कार्य विवरण (Terms of Reference) र जिम्मेवारी (Responsibility) उल्लेख गरी आवश्यकता अनुसार तोकिएको कार्यको जिम्मेवारी बाँडफाँड गरी वडा वा पालिकाले पनि गर्न सक्ने छ ।

उपरोक्त कार्य सञ्चालन गर्ने प्रथम किस्ता स्वरूप २० प्रतिशत, दोश्रो किस्ता वापत ४० प्रतिशत र अन्तिम किस्ता वापत प्रतिवेदन प्राप्त तथा कार्य सम्पन्न भए भएपश्चात बाँकी ४० प्रतिशत का हिसाबले रकम भुक्तानी हुनेछ । यस कार्यक्रममा क्षमता अभिवृद्धि, विरवा खरिद तथा उत्पादन, रोपण कार्य, उद्यम स्थापना तथा बजारीकरण, अनुगमन लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम सञ्चालन गरीएको क्षेत्रमा तल उल्लिखित विवरणहरू सहितको होडिग बोर्ड राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

छनौटका आधारहरू:

सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, वडाबाट सिफारिस भई गठन भएका समूह/समितिकृपक जस्तै: सहकारी संस्था, कृषक समूह, आमा समूह, महिला समूह आदी, तथा उक्त समूहहरूको सक्रियता, विगतको अनुभव, महिला सहभागिता, विवाद रहित बातावरणमा प्राग र औचित्य जस्ता बुँदाहरूको आधारमा आवश्यक कार्यहरूको निश्चित कार्यसूची, विवरण र जिम्मेवारी तयार गरी छनौट गरिनेछ ।

b A र्थकम कार्या यन र्थिधि

श्री नेपाल सरकार
सिंहबगर, काठमाडौं

[Signature]

[Signature]

स्थानीय निकायहरू तथा समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद, जङ्गल र संचालन: वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापनाका लागि सहयोग सशर्त अनुदान (खशिनं २६३३२) मूलतः कृषि क्षेत्रमा आधारित उद्योग स्थापना तथा सञ्चालन गरी गरीब तथा विपन्न तथा पिछ्छडीएका घरधुरीहरूको आयआर्जनमा समेत टेवा पुऱ्याउने अभिप्रायले यो कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको हो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकमबाट सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह वा कबुलियती वन समूहले आफै वा दूई वा दुई भन्दा बढी वन समूहद्वारा वा समूह र निजी साभेदारीमा कृषि, वन उपज (अदुवा, बेसार, अलैची, लप्सी, अमला, चिउरी प्रशोधन जस्ता तथा वेत वांस जस्ता उद्योगको स्थापना तथा सञ्चालन गर्न आवश्यक उपकरण, सामग्रीहरू खरिद तथा व्यवस्थापन खर्चका लागि अनुदानको रूपमा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ र आवश्यकता अनुसार जनसहभागिता लागत शुन्यमा समेत कार्य संचालन गर्न सकिने छ । भण्डार गृहको हकमा स्थानियस्तरमा संचालन हुनसक्ने स-साना गृहहरू हुनुपर्ने छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक सहजीकरण तथा प्राविधिक सहयोगको लागि भ्रमण खर्च, इन्धनमा समेत खर्च गर्न सकिनेछ ।

उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषक छनौटका आधारहरू

उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषकको सक्रियता, विगतको अनुभव, महिला सहभागिता, उद्योगको कच्चा पदार्थको उपलब्धता आदीको आधारमा विवाद रहित वातावरणमा माग र औचित्य जस्ता बुंदाहरूलाई आधार बनाई उद्योग वा उद्योगीको छनौट गरीनेछ ।

कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्रगतिमा समावेश गर्नुपर्ने बुंदाहरू:

- क्रियाकलाप सञ्चालन भएको क्षेत्र वा उपभोक्ता समिति, समूह, संघ संस्था, कृषकको नाम, ठेगाना,
- जग्गाको कित्ता नं, फिल्डबुक, नक्सा, क्षेत्रफल, GPS Waypoints,
- लाभान्वित घरधुरी, खेती विस्तार गरीएको जडिबुटीको प्रजाती र संख्या,
- कार्यस्थलको फोटो र वित्तीय प्रगति,
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा देखापरेका समस्याहरू,
- स्वीकृत लागत इष्टिमेट,
- कार्यक्रम सम्पन्नका लागि तयारी गरीएको संभौता,
- उच्च स्थापनाका लागि सहयोग गरीएका मेशिन तथा उपकरणको विवरण,
- कार्यक्रम सम्पन्नमा लागेको जम्मा खर्चको विवरण,
- कार्य सञ्चालन अघि र सम्पन्न पछिको फोटो,
- प्राप्त रोजगारीका विवरण,
- विवरण सहितको स्थलगत सुचना पाटी,
- फोटो सहितको सार्वजनिक सुनुवाई प्रतिवेदन,
- कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (Work Completion Report): प्रतिवेदनमा कार्यक्रम सम्बन्धि चरणबद्ध तस्वीरहरू अनिवार्य संलग्न गर्नुपर्नेछ,

स्थानीय तहमा रहेका मौजुदा कार्यालयको जनशक्तिहरूको परिचालन गरी प्रचलित नियमकानून तथा आयोजनाको कार्य निर्देशन अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

(ख) कार्यान्वयन प्रक्रिया

- कार्य इकाई भित्र भूक्षय नियन्त्रणका वानस्पतीक तथा सिभिल (Engineering Structure) संरचनात्मक प्रविधिहरू एकिकृत प्याकेजको रूपमा प्रयोग गर्ने,
- सूचना प्रकाशन गरी प्रस्ताव आक्यान गर्ने,

A. I. का. क्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८०

- कार्यालयमा कार्यक्रम प्रस्तावहरू प्राप्त गर्ने,
- व्यावसायिकता उत्पादन गर्न सक्ने क्षमता, बजारको पहुँच, प्रस्तावकको लगानी प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवा र अनुभव लगायतका विषयलाई ध्यान दिई निर्धारित मापदण्डका आधारमा उपभोक्ता समिति, समुह, संघ संस्था, कृषकका उत्कृष्ट प्रस्ताव छनौट गर्ने र सम्झौता गर्ने,
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रथम किस्ता स्वरूप ७५ प्रतिशत र अन्तिम प्रतिवेदन प्राप्त भएपश्चात बाँकी २५ प्रतिशत रकम भुक्तानी गर्ने,
- कार्यक्रममा क्षमता अभिवृद्धि, जडिबुटी विरुवा खरिद तथा उत्पादन, रोपण कार्य, उच्चम स्थापना तथा बजारीकरण, अनुगमन लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- विज्ञाबाट तयार भएको CLIPs को विस्तृत स्विकृत खाका अनुसार सम्बन्धित स्थानीय तहले जिल्ला कार्यक्रम संयोजक र सम्बन्धित वडाको संयोजनमा तय भएको कार्यक्रमलाई मन्त्रालयले सम्बन्धित स्थानिय तहलाई शर्त अनुदान रकम निकासाले उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने छ,

अपेक्षित उपलब्धी

- जडिबुटीको विकास र विस्तार भई आय आर्जनमा टेवा पुग्ने,
- स्थानीय क्षेत्रमा रोजगारीको सृजना हुने,
- खेर गएको जग्गाको सदुपयोग हुने,
- पुंजिगत अनुदान सहयोगले वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापना हुने,
- वन पैदावारमा आधारित उद्योग स्थापनाले रोजगारी सिर्जना भई आयआर्जनमा टेवा पुग्ने,

प्रगती सूचक (Indicator)

- CLIPs निर्माण भएको,
- उपभोक्ता समुह/समितिसंग सम्झौता भएको,
- Business plan तयार भएको,
- पुंजिगत अनुदान सहयोग उपलब्ध भएको,
- वन पैदावारमा आधारित उद्योगको स्थापना भएको,

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना, कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

अनुसूची १

आ.व. २०८०/८१ मा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना सञ्चालन हुने क्षेत्र
(जिल्ला, गाउँ/नगरपालिका, वडा र वस्तीहरू)

प्रदेश/जिल्ला	गाउँ/नगरपालिका, वडा	वस्ती
१. अछाम (सुदूरपश्चिम प्रदेश)	१. साँफेबगर नगरपालिका - १३	बाबला
	२. रामारोशन गाउँपालिका - ५, ६	भाट कटिया
		रामारोशन
३. मेल्लेख गाउँपालिका - १, २, ६		ऋषिदह
		पोडशा
२. दोलखा (बागमती प्रदेश)	४. गौरीशंकर गाउँपालिका - ८	खारे
	५. भिमेश्वर नगरपालिका - ९	लाकुरीडाँडा
	६. कालिन्चोक गाउँपालिका - ५, ६	लापीलाँग
	७. शैलुंग गाउँपालिका - ४	मागापौवा
	८. जिरी नगरपालिका - ५	जिरी
३. सल्यान (कर्णाली प्रदेश)	९. वनगाड-कुपिण्डे नगरपालिका - १, ४, ५, ६, ७	देवस्थल
		मुलखोला
	१०. कुमाख गाउँपालिका - २	घांजीहारी पिपल
		सुईकोट

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

अनुसूची २

उपभोक्ता समितिलाई गाउँ/नगरपालिकाबाट प्राप्त हुने भुक्तानीको तालिका

.....गाउँ/नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिको खातामा जम्मा हुने गरी अधिकतम रु.....
(अक्षरुपी रु. मात्र) निम्न बमोजिमको किस्ता बन्दीमा निकास भुक्तानी गर्नेछ ।

किस्ता	भुक्तानी हुने कार्य विवरण	जम्मा प्रतिशत	जम्मा रु.	कैफियत
प्रथम किस्ता				
	अक्षरुपी रु:			
दोस्रो किस्ता				
	अक्षरुपी रु:			
अन्तिम किस्ता				
	अक्षरुपी रु:			
	जम्मा	१००%		

नोट: कृषि तथा अन्य जीविकोपार्जन संग सम्बन्धित कार्यक्रमहरुको हकमा आवश्यकता अनुसार तीन को सट्टा दुई वा एकै किस्तामा सम्झौतामा स्पष्ट व्यवस्था गरी भुक्तानी दिन सकिनेछ ।

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना, कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

अनुसूची ३

उपभोक्ता समितिसंगको सम्झौतामा छुटाउन नहुने मुख्य शर्तहरू

डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिका र उपभोक्ता समिति र बीच कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि गरिने दुई पक्षीय सम्झौतामा सम्झौताका शर्तहरूमा उल्लेख गर्नु पर्ने विषयहरू नछुटोस् भन्ने उद्देश्यले सम्झौताका शर्तहरूको अनुसूची-३ तयार गरिएको हो । योजना सम्झौता फाराममा उल्लिखित व्यहोराको अतिरिक्त यो अनुसूचीमा लेखिएको शर्तहरू समेत समावेश गर्नुपर्ने हुन्छ । यसबाट सम्झौताका प्रावधानहरू वारे दुवै पक्ष अझ बढी प्रष्ट हुन्छ । यो अनुसूचीको मूल उद्देश्य भनेको सम्झौतालाई बढी जानकारीमूलक र जिम्मेवारीयुक्त बनाउन खोजिएको हो । सम्झौताका प्रकृति अनुसार बुँदाहरू आवश्यकता अनुसार हेरेर गर्न सकिनेछ ।

१. उपभोक्ता समितिले आयोजनाका कार्यक्रम संचालन गर्दा यथाशक्य पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित सामग्रीको प्रयोग गरी लक्षित समयमा नै कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने योजनालाई प्रभावकारी बनाउनु पर्छ । यसका लागी उपभोक्ता समितिले उप समिति मार्फत योजनाको खाका तयार गर्न प्रभावकारी बजार सर्भेक्षण गरी कुन कुन सामग्रीहरू कुन कुन ब्राण्ड र कुन कुन स्पेसिफिकेसन अनुसार कति कति मुल्यमा कुन कुन आपूर्तिकर्ताबाट उपलब्ध भईरहेको छ त्यसको सम्बन्धित विवरण तयार पार्नुपर्दछ । यसरी विवरण तयार गर्दा सामानको गुणस्तर चिन्ह प्राप्त, सामग्रीको पहिचान र मुल्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राख्नु पर्दछ । आवश्यकता अनुसार खरिद समिति पनि निर्माण गर्नु पर्दछ र सो समितिका लागि तीन सदस्यीय समिति निर्माण गर्नुपर्दछ र यसको माइन्टुट तयार गरेर राख्नु पर्दछ ।

२. उपभोक्ता समितिले आफुले जिम्मा लिएको काम आफैले सम्पन्न गर्नु पर्नेछ र अन्यलाई कार्य गर्न दिन पाइने छैन । यदि उपभोक्ता समितिले अन्यलाई कार्य गर्न दिएको पाइएमा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले सचेत गराउँदै स्पष्टीकरण सोध्न सक्नेछ र स्पष्टीकरण सन्तोषजनक नभएमा सम्झौता नै रद्द गर्न सक्नेछ । यस्तो अवस्था सृजना भएमा उक्त उपभोक्ता समिति वा सोही सदस्यहरू रहेको अन्य उपभोक्ता समितिलाई भविष्यमा कुनै काम गर्न दिइने छैन । साथै, डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिबाट यसरी अन्यलाई कार्य गर्न दिने समिति वा सरोकारवाला निकायलाई कालो सूचीमा राख्न सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा सिफारिस पनि गर्न सक्नेछ ।

३. सम्झौता गर्दाका वखत पूर्वानुमान गर्न नसकिएको परिस्थिति सम्झौता कार्यान्वयनको क्रममा सृजना भएमा सोको स्पष्ट कारण खुलाई सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकामा जानकारी पेश गर्नुपर्ने छ । सो सम्बन्धी निर्णय कार्यक्रम सम्बन्धी डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले गर्नेछ भने प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईले आवश्यकता अनुसार समन्वय गर्नेछ ।

४. सम्झौतामा उल्लेख भएको म्याद भित्र उपभोक्ता समितिले कार्यक्रम सम्पन्न गरी सक्नु पर्नेछ । उपभोक्ता समितिलाई कुनै पनि कारणवस कार्यक्रम तोकिएको समयमा सम्पन्न हुन नसकेमा सम्पन्न हुन नसक्नुको कारण सहित सम्झौताको म्याद थपको लागी उपभोक्ता समितिको निर्णय मार्फत समयमा नै डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाको कार्यालयमा अनुरोध गर्नु पर्नेछ । यसरी अनुरोध भई आएमा औचित्यको आधारमा आवश्यकता अनुसार म्याद थप गर्न सक्नेछ । यसरी म्याद थप नगरी अन्तिम फरफारक र भुक्तानी उपलब्ध हुने छैन ।

५. डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकालाई सम्झौता कार्यान्वयनको सिलशिलामा भ्रष्ट वा छलकपटपूर्ण व्यवहारहरूमा उपभोक्ता समिति संलग्न छ भन्ने लागेमा वा सो को प्रमाणित भएमा पालिकाले सम्झौता अन्त्य गर्न सक्दछ । भ्रष्ट व्यवहार भन्नाले सम्झौता कार्यान्वयनमा उपभोक्ता समितिको कुनै सदस्य काम

प्रभावित हुने गरी कुनै वस्तु मुख्य प्रस्ताव गर्ने, लिने वा प्राप्त गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्दछ भने छलकपट पुर्ण व्यवहार भन्नाले कार्यक्रमको अहित हुने गरि सम्झौताको कार्यान्वयनमा प्रभावित गर्नको लागि तथ्यहरुको गलत प्रस्तुति गर्ने कार्य सम्झनु पर्दछ ।

६. आर्थिक पारदर्शिताका लागि प्रत्येक कार्यक्रम विवरण सार्वजनिक स्थानमा सुचना पाटीमा टाँस गरी आर्थिक स्रोत खर्च सम्बन्धित विवरण स्पष्टसंग सवैले बुझ्ने गरी उपभोक्ता समितिले सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ । कार्यक्रम संग सम्बन्धित प्राप्त नगद जिन्सी उपभोक्ता समितिले सम्बन्धित कार्यमा मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ अन्यत्र कतै प्रयोग गर्न पाइने छैन । प्राप्त नगद जिन्सीको दुरुपयोग वा हानि नोकसानी हिनामिना गरेमा प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही गरिनेछ । उपभोक्ता समितिले सामुदायिक स्तरमा गुनासो निदान सम्यन्त्रको समेत व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

७. उपभोक्ता समितिले सम्भव भएसम्म पेस्कीको माध्यमबाट खर्च गर्नु हुँदैन खर्चको भुक्तानी चेकको माध्यमबाट सोझै सरोकारवाला निकायलाई दिने व्यवस्था गर्नुपर्दछ । यसरी भुक्तानी गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम कट्टी गर्नुपर्ने कर समेत कट्टी गरी भुक्तानी गर्नुपर्दछ । भुक्तानी गर्ने प्रयोजनका लागि सरोकारवाला निकायबाट (भ्याट) विल प्राप्त गर्नु पर्दछ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ अनुसार २० हजार रुपैया भन्दा माथि कुनै खरिद गर्नु पर्दा आन्तरीक राजस्व कार्यालयबाट स्थायी लेखा नम्बर र मुख्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाण पत्र प्राप्त गरेका व्यक्ति, फर्म संस्था वा कम्पनिबाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था भएको हुँदा मुख्यअभिवृद्धि कर विजक प्राप्त गर्नु अनिवार्य हुन्छ ।

८. उपभोक्ता समितिले कार्यक्रमसंग सम्बन्धित सम्पुर्ण विल भर्पाइ, डोर हाजिरी फारमहरु, जिन्सी, नगदी खाताहरु उपभोक्ता समिति अन्तर्गत भएका विभिन्न निर्णयहरुको निर्णय पुस्तिका माइन्ड्युट तथा अन्य कागजातहरु प्रमाणित गरि सुरक्षित राख्नुपर्नेछ । यस्ता कागजातहरु सरोकारवाला पदाधिकारीले माग गरेको समयमा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ । उपभोक्ता समितिले आफुले गरेका हरहिसाबको जिम्मेवारी समेत वहन गर्नुपर्नेछ । उपभोक्ता समितिले प्रतिवेदन र भुक्तानी प्रयोजनका लागि सक्कल प्रति पालिकामा पेश गरेको छ भने सोको एक प्रति छाँयाकपी उपभोक्ता समितिको रेकर्डमा पनि सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

९. उपभोक्ता समितिले पालना गर्नुपर्ने खरिद प्रक्रियाका सन्दर्भमा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले उपभोक्ता समिति र डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिका बीच आयोजना कार्यान्वयनका लागि गरिने दुई पक्षीय सम्झौतामा तोकेको खरिद विधि र प्रावधान बमोजिम उपभोक्ता समितिले अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

१०. सम्झौतामा उल्लेख भएको कार्यप्रगतिका आधारमा भुक्तानी किस्तागत रुपमा हुनेछ । अन्तिम किस्ता सवै काम सकिएपछि मात्र हुनेछ । भुक्तानी तालिका सम्झौताको अनुसूची २ मा दिइएको छ ।

११. उपभोक्ता समितिले सम्झौता बमोजिम पहिलो किस्ता रकम खर्च गरिसकेपछि अर्को किस्ता माग गर्नु अगाडी पहिलो किस्तामा उपलब्ध भएको रकम र सोबाट खर्च भएको रकमको विवरण अनिवार्य रुपमा सार्वजनिक गर्नुपर्ने र सार्वजनिक भेलाबाट समेत अनुमोदन गराउनु पर्नेछ । यसरी अनुमोदन गर्दा सम्बन्धित व्यक्तिहरुको दस्तखत समेत गराउनु पर्नेछ । खर्चको विवरण सार्वजनिक गर्दा खर्चको प्रकृति अनुसार छुटयाई सवैले थाहा पाउने र बुझिने गरी सार्वजनिक गर्नु पर्दछ ।

१२. कार्यक्रमको प्राविधिक सुपरिवेक्षणका लागि डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाको तर्फबाट प्राविधिक खटाइने छ । उपभोक्ता समितिमा भइरहेको कार्यक्रमसंग सम्बन्धित कामको नियमित रुपमा सुपरिवेक्षण गर्ने कार्य डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाबाट खटि आउने प्राविधिक कर्मचारी एवं प्राविधिक सहायता प्रदायक इकाईबाट हुने भएकोले सुपरिवेक्षण कार्यलाई सहयोग पुर्याउने जिम्मेवारी र दायित्व-उपभोक्ता समितिको हुनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयनको सिलसिलामा निर्माण वा खरिद सम्बन्धि

प्राप्त छ

कुनै प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता परेमा उपभोक्ता समितिले डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकालाई अनुरोध गर्नुपर्नेछ । यसरी अनुरोध भई आएको अवस्थामा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले सो को लागि आवश्यक सहजीकरण र समन्वय गर्नेछ ।

१३. सम्झौता बमोजिम दोस्रो (लागू भएमा) वा अन्तिम भुक्तानीको लागि प्राविधिक विल, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन (अन्तिम किस्ताका लागि), नापि किताब, प्रमाणित विल भर्पाइ, कार्यक्रमको फोटो, उपभोक्ता समितिले कार्यक्रम संचालन गर्दा भएको आय व्ययको अनुमोदन सहितको निर्णय लाभग्राही भेला वाट भएको सार्वजनिक लेखा परिक्षणको निर्णयको प्रतिलिपि तथा सम्बन्धित कार्यालयको वडा कार्यालयको सिफारिस सहित अन्तिम किस्ता भुक्तानीको लागि निवेदन पेश गर्नुपर्ने छ ।
१४. उपभोक्ता समितिले आयोजनाको लागि प्राप्त भएको प्रत्येक किस्ताको आय तथा व्ययको समिक्षा सार्वजनिक स्थलमा सूचना प्रकाशन गरी गर्नु पर्नेछ । उक्त समीक्षामा उपभोक्ता समितिले सामग्रीहरू खरिद, विल, भर्पाइ, भौचर, कामदारलाई ज्याला भुक्तानी र कुनै फरक परेको भए सोको कारण सहित सबै आय र व्यय पारदर्शी गर्नु पर्नेछ ।
१५. समग्र सम्झौता व्यवस्थापन र बजेट तथा समय सीमा भित्र डिजाईन एवं प्राविधिक स्पेशिफिकेशन अनुसारको कार्य सम्पादन सुनिश्चित गर्न कामको सुपरीवेक्षण गर्ने जिम्मेवारी पूर्ण रूपमा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाको हुनेछ । यसै गरी प्राविधिक सहयोग प्रदायकको भूमिका सम्पन्न कार्यको भुक्तानीका लागि कार्य सम्पादन प्रगति अनुसार गुणस्तर पुनरावलोकन गर्ने र गुणस्तर सुधारका लागि गर्नु पर्ने कार्य सम्बन्धमा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकालाई समन्वय गर्नु हुनेछ । आयोजना सम्पन्न भएपछि संचालन तथा मर्मत सम्भारका लागि उपभोक्ता समितिको सहयोग आवश्यक पर्ने कार्यक्रमहरूमा विद्यमान उपभोक्ता समितिलाई नै डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले कार्यक्रम हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था रहेको छ । डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले कार्यक्रम सम्पन्न भई अन्तिम रूपमा स्वीकार गरी सकेपछि मात्रै हस्तान्तरण गर्नेछ ।
१६. उपभोक्ता समितिहरूले कार्यक्रम कार्यान्वयन चरणमा खर्च भइसकेपछि खर्चको विल भर्पाइहरूलाई लामो समयसम्म सम्बन्धित कार्यालयमा पेश नगरी आर्थिक वर्षको अन्त्य तिर मात्र विल भर्पाइ पेश गरी भुक्तानी माग गर्ने प्रकृतिलाई सुधार गरी सकेसम्म भुक्तानी योग्य विल भर्पाइ र आवश्यक कागजातहरूको व्यवस्थापन हुने वित्तिकै डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकामा विल भर्पाइ र आवश्यक कागजातहरू सहित तोकिएको ढाँचामा भुक्तानी माग गर्नु पर्नेछ । विना कारण भुक्तानी माग गर्न ढिलाई गर्नु हुदैन ।
१७. सम्झौता पत्रमा उल्लिखित सबै शर्तहरू पालना गर्ने जिम्मेवारी उपभोक्ता समितिको रहनेछ । उल्लिखित शर्तहरूको पालना नभएमा वा सोको बर्खिलाप भएको छ भन्ने कुरा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकालाई जानकारी प्राप्त भएमा वा अनुगमन र परीक्षणको समयमा यस प्रकारको स्थिति देखिएमा डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिलाई तत्काल सचेत गराउँदै आवश्यक निर्देशन जारी गर्न सक्दछ । यस प्रकार निर्देशन जारी गर्ने समयमा आवश्यकता देखिए डिभिजन वन कार्यालय वा गाउँ/नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिले कार्यक्रम सम्बन्धी गरेको कुनै कार्यलाई अस्वीकार गर्नु पर्ने स्थिति देखिएमा त्यसको लागि समेत आदेश जारी गर्न सक्दछ ।
१८. सम्झौताका शर्तहरू आवश्यकता अनुसार कामको आधारभूत प्रकृति वा क्षेत्र परिवर्तन नहुने गरी दुवै पक्षको लिखित सहमतिवाट कार्यक्रम सम्झौता संशोधन हुन सक्नेछ ।

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना, कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८०

अनुसूची ४

कार्यक्रम सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू

कार्यक्रम सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू यस प्रकार रहने छन् । यी सूचकहरूको प्रगति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली मार्फत अभिलेखित तथा सम्प्रेषण गरिनेछ ।

क्र.सं.	सूचक (Indicator)	लक्ष्य (Target)
१	चरण क्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार	हेक्टर
२	गह्रा सुधार व्यवस्थापन तथा विकास	हेक्टर
३	खोलाकिनार मर्मत संभार तथा निर्माण	संख्या
४	फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण	संख्या
५	पोखरी संरक्षण	संख्या
६	वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण	संख्या
७	जिविकोपार्जन, जीविकोपार्जन योजना तयारी र यसको कार्यान्वयन (Non-NTFPs)	संख्या/घरधुरी
८	लाभान्वित जनसंख्या	संख्या
८.१	प्रत्यक्ष लाभान्वित	संख्या/घरधुरी
८.१.१	पुरुष	संख्या
८.१.२	महिला	संख्या
८.२	अप्रत्यक्ष लाभान्वित	संख्या/घरधुरी
८.२.१	पुरुष	संख्या
८.२.२	महिला	संख्या
९	स्थानीय समुदायमा श्रृजना भएको रोजगार	श्रमदिन
९.१	दक्ष अर्ध दक्ष	श्रमदिन
९.१.१	पुरुष	श्रमदिन
९.१.२	महिला	श्रमदिन
९.२	अदक्ष	श्रमदिन
९.२.१	पुरुष	श्रमदिन
९.२.२	महिला	श्रमदिन
१०	पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम सम्बन्धि तालिम प्राप्त गरेका समुदाय	संख्या
१०.१	पुरुष	संख्या
१०.२	महिला	संख्या
११	पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम सम्बन्धि तालिम प्राप्त गरेका गाउँ/नगरपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारी	संख्या
११.१	पुरुष	संख्या

क्र.स.	सूचक (Indicator)	लक्ष्य (Target)
११.२	महिला	संख्या
१२	नर्सरी व्यवस्थापन योजना तयारी	संख्या
१३	नर्सरी उपकरण खरिद	संख्या
१४	नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन कार्य	संख्या
१५	वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण कार्य	हेक्टर
१६	वन कार्ययोजना तयारी तथा नवीकरण कार्य	संख्या
१७	जिविकोपार्जन, जीविकोपार्जन योजना तयारी र यसको कार्यान्वयन (NTFPs)	संख्या/घरधुरी
१७.१	पुरुष	संख्या
१७.२	महिला	संख्या

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

अनुसूची ५

कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण र होर्डिङ बोर्डको नमुना

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा

Ecosystem-based Adaptation Project (EbA II)

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना

कार्यक्रम विवरण

- कार्यक्रमको नाम:
- कार्यक्रम स्थल (सम्भव भए जिएएस विन्दु सहित):
- कार्यक्रमको उद्देश्य:
- कार्यक्रम प्रकार:
- मुख्य उपलब्धी: जस्तै, वृक्षारोपण: ५ हेक्टर (तेजपात १५००, टिमुर ४५००.....)
- कार्यक्रम शुरु मिति:
- कार्यक्रम सम्पन्न मिति:

लाभान्वित विवरण

- कार्यक्रमबाट लाभान्वित घरधुरी:
- लाभान्वित जनसंख्या: महिला: पुरुष:
- उपभोक्ता समिति:
अध्यक्षको नाम: सचिवको नाम:
- उपभोक्ता समिति पदाधिकारी संख्या: महिला: पुरुष:
- जनश्रमदानमा सहभागी संख्या: महिला: पुरुष:

कार्यक्रम लागत विवरण

- कुल लागत रकम रु:
- प्रदेश सरकार/पालिकाबाट सहयोग रकम रु:
- आयोजनाको सहयोग रकम रु:
- जन श्रमदान रकम रु:

अनुसूचि ६

आयोजना व्यवस्थापन ईकाइबाट संचालन हुने आ व २०८०/८१ को स्विकृत वार्षिक कार्यक्रम

वडशिन	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम रु (हजारमा)	कैफियत
३२९००१०१	२२५१२	EbA II सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको पहिचान, प्राथमिकता र संचालन तथा Climate Resilient सम्बन्धी सीप विकास तालिम, प्राविधिक, फिल्ड संयोजक, सामाजिक परिचालक र प्रशिक्षक तालिम तथा सर्वसाधारणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा ज्ञान आदान प्रदानका लागि स्थलगत अवलोकन भ्रमण र जनचेतना कार्यक्रम ।	८,७८७	
		- Organize a training for institutional professionals on EbA best practices to UNEP decision support framework (#1.2.2.1-3201)	२९५	
		- Organize exposure visits to EbA intervention sites for national stakeholders (#1.2.3.1-3303)	२४०	
		- Undertake EbA site visits for institutional professionals (#1.2.3.3-5402)	१४४	
		- Develop training material and technical guidelines for training institutions, and to support training (including reporting) (#1.2.4.1-5201/5203/5204)	३०८	
		- Organize technical "training for action" for on-the-ground activities (DOs, technicians and FUGs) training on: i) using a GPS; ii) forest EbA; iii) rangeland EbA; and iv) maintaining infrastructure for soil and water conservation. Regular "refresher" courses (#1.2.5.1-3202)	१,६७९	
		- Organize awareness campaigns and distributions of awareness materials (#1.3.2.1-2101)	१,१५८	
		- Production of radio program and airing programme, publish EbA posters and awareness materials (#1.3.2.2-2101)	१,२९७	
		- Organize learning days in project working sites (#1.3.3.1-3302)	१,७१८	
		- Conduct student-supervisor network meetings, and sites visits for toolkits development (#1.4.2.2-5407)	१९४	
		- Training for policy and decision makers on recommended revisions on policies, strategies and sectoral budgets to promote EbA (#2.1.3.2-3203)	३००	
		- Training for policy and decision makers on up scaling and financing plan for EbA (#2.2.3.3-3204)	६३०	
		- Procure equipment for developing CLIPs including trainings (3 motor-bikes, GPS and software to AKCs, and fodder sapling harvesting, Timur, Allo, Cardamom, Bee-keeping, other NTFPs, eco-home stay, Ghee, Mushroom, Turmeric cultivation and Ginger production and processing etc.) (#3.4.2.2-4211:4224)	८२५	
३२९००१०१	२२५१२	EbA सम्बन्धी सरोकारवाला, शैक्षिक विवरण (Toolkits) तयार, EbA Protocols design, CF व्यवस्थापन योजना तथा माटो (Top-soil) र पानी संरक्षण सम्बन्धि मान्य (Validate) कार्यशाला र अन्य गोष्ठीहरू ।	१,२८६	
		- Conduct an EbA workshop for all stakeholders (#1.2.1.1-3301)	६६०	
		- Workshop on EbA to design protocols (#3.2.2.1-1613/3314)	४२०	
		- Workshop to validate topsoil and water conservation infrastructure (#3.3.1.1-3317)	२०६	
३२९००१०१	२२५२२	आयोजना निर्देशक समिति तथा सरोकारवालाको केन्द्रिय बैठक, IMCCCC बैठक, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र बैठक संचालन तथा अन्य EbA सम्बन्धी बैठकहरू संचालन ।	२,८१३	
		- Establish and conduct Technical Working Group meetings (#1.1.1.1-1602)	३६६	

३६६
नेपाल सरकार
संरक्षण विभाग
सिन्धु नदी विकास
कार्यक्रम, काठमाडौं

बउशिन	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम रु (हजारमा)	कैफियत
		- District officers attend IMCCCC meeting (#1.1.2.2-5401)	२८४	
		- Organize a meeting to prepare training materials (toolkits) (#1.2.2.2-3310)	२०३	
		- Formation of student-supervisor network and conduct a student-supervisor combination meeting (#1.4.1.1-1608)	६९३	
		- Workshop to present educational toolkits on EbA (#1.4.3.1-3304)	३००	
		- Conduct meeting with TU, AFU, NAST, NARC, DHM and the Forest Research and Training Centre (FRTC "DoFRS") to define research topics to measure the short-, medium- and long-term impacts of EbA in Nepal (#1.4.4.1-3305)	१२०	
		- Meetings to develop a Memorandum of Understanding (MoU) to set up system for research (#1.4.5.1-3306)	५४	
		- Meetings to review policies and strategies with other projects (#2.1.2.1-3311)	१६७	
		- Conduct a meeting with NPC and MoF (#2.2.2.1-3312)	१२०	
		- Meeting with NCCSP to provide technical information for LAPAs (#3.1.4.2-3318)	४८	
		- Conduct meeting to establish/strengthen market links (#3.4.3.2-3318)	१८०	
		- Annual PSC meeting (#5.5.0.7-5507)	३५८	
३२९००१०१	२२५२२	EbA सम्बन्धी संरचना नियमन प्राविधिक निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शैक्षिक विवरण (Educational Toolkits) तयार र प्रकाशन ।	६००	
		- Finalize educational toolkits and its printing (#1.4.2.3-5202)	१५०	
		- Reporting of policies, strategies and sectoral budget review (#2.1.1.2-5205)	१५०	
		- Develop policy briefs on recommended revision to policies and strategies (#2.1.3.1-5206)	१८०	
		- Reporting for up scaling strategy and finance planning (#2.2.3.2-5207/5208)	६०	
		- Reporting cost to prepare technical guidelines on maintaining infrastructure (#3.3.4.1-5212)	६०	
३२९००१०१	२२५२२	नेपाल सरकारको मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट वन, वातावरण, पशुपालन, कृषि, जलवायु विज्ञान, वनस्पती लगायतका विद्याहरूमा जलवायु परिवर्तन वा EbA सम्बन्धी शोध अनुसन्धान गर्ने विद्यार्थीहरू तथा नेपाल सरकारको कर्मचारी विद्यार्थीहरूलाई अनुदान ।	९९९	
		- Provide research grants support to 20 BSc and 15 MSc students (#1.4.7.1-3307/3308)	६५७	
		- Provide research grants support to 5 PhD students (#1.4.7.2-3309)	३५२	
३२९००१०१	२२५२२	EbA सम्बन्धी Socio-Economic, जेण्डर र सुशासन, Biodiversity सर्वेक्षण, Topsoil and Water Conservation identify, पशु व्यवस्थापन Guidelines हरू प्रकाशन कार्यक्रम ।	४७२	
		- Socio-economic assessments travel at EbA sites (#3.1.1.1-1610)	०	
		- Gender and Governance assessment travel at EbA sites (#3.1.2.2-1611)	०	
		- Undertake travel to conduct biodiversity assessment in selected Municipalities (#3.1.3.3-1612)	०	

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

वउशिन	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम रु (हजारमा)	कैफियत
		- Reporting on selected species for EbA to restore forests and rangeland (#3.2.1.4-5209)	३०	
		- Reporting on climate resilient livestock management (#3.3.1.2-5210)	३०	
		- Technical guidelines on managing livestock in the face of climate change (#3.3.1.3-5211)	६०	
		- Travel to identify infrastructure for topsoil and water conservation (soil and hydrology assessment) (#3.3.2.2-1617)	०	
		- Travel for technicians and team to provide guidance during constructing topsoil and water conservation (#3.3.3.1-1618)	३५२	
३२९००९०९	२२५९९	EbA तथा Climate Resilient सम्बन्धी कर्मचारी र सरोकारवालाको क्षति विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी ।	९,५५०	
		- Provide training and capacity building for national team and stakeholders on EbA (#1.2.5.2-3205)	९,२३३	
		- Provide support to disseminate information on EbA in international/national forum visits for national team and officials (#1.4.8.1-1620)	९,६५०	
		- Provide training and capacity building for national team and stakeholders on EbA (#2.2.2.2-3205)	९,२३३	
		- Provide support to disseminate information on EbA in international/national forum visits for national team and officials (#2.2.3.1-1620)	२,९००	
		- Provide support to disseminate information on EbA in international/national forum visits for national team and officials (#3.4.1.2-1620)	२,९००	
		- Training and capacity building for national team and stakeholders on EbA (#3.4.3.1-3205)	९,२३३	
३२९००९०९	२२४९९	आयोजना संचालनका लागि जिल्ला कार्यक्रम संयोजक (DPC-Individual Consultants) लागि जिल्ला परामर्श शुल्क ।	३,०९७	
		- District Coordinators costs to implement field activities at project sites including travels (#3.1.4.1-1221)	३,०९७	
३२९००९०९	२२६९९	कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकन (तिर्ने जिल्लाका १० स्थानीय तहको कार्यक्रम आयोजना दस्तावेजले तोके बमोजिमको अनुगमन मूल्यांकन तथा परिक्षण कार्यका लागि भ्रमण खर्च भत्ता, सवारी साधन भाडा इन्धन, मर्मत संपार र अन्य भ्रमण सम्बन्धी आदी)	८,४४३	
		- Organize travel for national stakeholders to observe EbA sites (#1.1.2.1-1603)	४८७	
		- EbA sites visit of Director Generals from relevant Departments (#1.3.4.1-1604/5403)	६३६	
		- EbA sites visit for environment journalists (#1.3.4.2-1605/5404)	६८४	
		- Information collection through schools annual EbA sites visits (#1.4.2.1-1606/5405)	९,७८९	
		- Monitoring sites visits from NAST, NARC, DHM and FRTC (#1.4.4.2-5406)	०	
		- Set up monitoring points in EbA sites (#1.4.6.1-1607)	०	
		- Travel to all sites for annual training and monitoring visit by NCASEE (#1.4.6.2-1609)	२७९	
		- Climate data trajectories (#3.2.1.3-4202)	९५०	
		- Travel to monitor established nursery management (#3.2.3.2-1614)	९७३	
		- Travel to monitor restore degraded forests (#3.2.4.1-1615)	३४५	

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

१७३
३४५
नेपाल सरकार
सिंहवन्धन
काठमाडौं

बडशिन	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम रु (हजारमा)	कैफियत
		- GPS monitor for implementing forests EbA (GPS and software to forests) (#3.2.4.3-4205)	०	
		- Repair and maintenance of equipments (pick-up and car for project activities monitoring) (#3.2.4.6-5102)	७८१	
		- Travel to monitor grass plant species (#3.2.5.1-1616)	७७५	
		- GPS monitor for implementing livelihoods EbA (GPS and software to livelihoods) (#3.2.5.3-4208)	०	
		- Repair and maintenance of equipments (motor-bikes, GPS and software) (#3.2.5.4-5103)	११३	
		- GPS monitor for implementing livelihoods EbA (GPS and software to soil & watersheds) (#3.3.3.7-4210)	०	
		- Travel cost for technicians to implement and monitor CLIPs (#3.4.2.1-1619)	८३७	
		- Repair and maintenance of equipments (motor-bikes, GPS and software related to soil and water management)	१६६	
		- Repair and maintenance of equipments (motor-bikes, GPS and software related to agriculture) (#3.4.2.3-5105)	६२	
		- Annual audit fees (#5.5.0.8-5508)	१,१७५	
३२९००१०१	२२४१३	करार सेवा शुल्क (सवारी चालक)	६२३	
		- Personnel cost - drivers (#1.1.0.2-1102)	६२३	
३२९००१०१	२२११२	संचार महशुल (इन्टरनेट, फोन आदी)	६९६	
		- Internet cost (#4.1.0.2-4102)	३२०	
		- Phone calls cost (#4.1.0.3-4103)	३७६	
३२९००१०१	२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	७९२	
		- Office supplies (#4.1.0.1-4101)	७९२	
३२९००१०१	२२४१२	सुचना प्रणाली तथा संचालन (उपकरण मर्मत संभार)	११८	
		- Equipment's (#4.2.2.5-4225)	११८	
		जम्मा रकम (रु)	३८,२७७	

६१ : नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, प्राविधिक सहायता प्रदायक ईकाइ (Project Management Unit) बाट संचालन हुने आ. व. २०८०।८१ को स्विकृत वार्षिक कार्यक्रमको त्रैमासिक विभाजन

वार्षिक विकास कार्यक्रम

(बजेट अनुमानांक सम्बन्धित आ.का. विपवाचनी २० (१) बजेटिय कार्या)

१ आ. व. २०८०।२०८१
 २. बजेट उपसौर्यक नं. :-
 ३. पन्नासफ: धन तथा वातावरण
 ४. विभाग/संस्था :-
 ५. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- Catalysing Ecosystem Restoration for Climate Resilient Natural Capital and Rural Livelihoods in Degraded Forests and Rangelands of Nepal (EbA ID)
 ६. स्थान :- (क) विन्ध्य : अछाम, सल्यान र दोलखा

१०. वार्षिक बजेट रु २८,२७७
 (क) आन्तरिक :- (१) नेपाल सरकार :-
 (२) स्थानीय विकास/संस्था :-
 (३) अन्तराष्ट्रिय :-
 (ख) वैदेशिक :- (१) अणु :-
 (२) अनुदान :-

११. आयोजनाको मुल सागत : मुलको संशोधन
 (क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-
 (२) स्थानीय विकास/संस्था :-
 (३) अन्तराष्ट्रिय :-
 (ख) वैदेशिक : (१) अणु :
 (२) अनुदान

७. आयोजना शुरू भएको मिति :- २०७५ साल
 ८. आयोजना पूरा हुने मिति :- २०८१ साल (२ बर्ष बचपी यप)
 ९. आयोजना/कार्यक्रम प्रमुखको नाम : डा. बुद्धिसागर चौधरी

१२. गत आ.व. सम्पन्नको खर्च रु. (सोफो मुल्यानी र बन्नुगत समेत)
 (क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-
 (२) स्थानीय विकास
 (ख) वैदेशिक : (१) अणु :
 (२) अनुदान (रकम रु. हजारमा)

क्रम	कार्यक्रम / प्रियोजना	कार्य विवरण	एचआई	अभियोजनाको कुल अनुमानित खर्च		२०८०।२०८१ आ.व. को																		किरण			
				सकल खर्च (रु. लाख)		वार्षिक खर्च			प्रथम त्रैमासिक			दोस्रो त्रैमासिक			तेश्रो त्रैमासिक			बर्षे त्रैमासिक									
				कुल	आ. व. सम्म	प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	प्रथम	दोस्रो	तेश्रो							
अ)	पूँजीगत खर्च अन्तर्गत कार्यक्रमहरू:																										
१.	मेसिनरी जोडार (३९९२२)	३९९२२																									
क	पूँजीगत खर्चको जम्मा																										
आ)	धालु खर्च अन्तर्गत कार्यक्रमहरू:																										
१	सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम (२२५९२)	२२५९२																									
१.१	EbA सम्बन्धी कार्ययोजनाको पहिचान, प्रतिविज्ञान र मूल्यांकन तथा Climate Resilient सम्बन्धी सीप निर्माण तालिम, प्रशिक्षण, इन्ट्र मोजेड, सकारिका फेडरेशन र प्रशिक्षण कार्यक्रम तथा संयोजकत्वका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा ज्ञान प्रदान-प्रदानका लागि स्थानगत प्रशिक्षण घटना र अन्वेषण कार्यक्रम ।		घटक																								
१.२	EbA सम्बन्धी संयोजकत्व, शक्ति विकास (Toolkits) तथा EbA Protocols develop, CP व्यवस्थापन योजना तथा मोटी (Topsoil) र पानी सञ्चालन सम्बन्धी कार्ययोजना तालिम ।		घटक																								
२	कार्यक्रम खर्च (२२५२२)	२२५२२																									
२.१	अभियान निर्देशन मार्गदर्शिका तथा मोड्युल/कार्ययोजना, डेप्लोय नेटवर्क, IMCCO नेटवर्क, EbA सम्बन्धी TWG निर्माण र नेटवर्क सञ्चालन तथा अन्य EbA सम्बन्धी नेटवर्क सञ्चालन ।		घटक																								
२.२	EbA सम्बन्धी सञ्चालन नियमन प्रशिक्षण निर्देशिका (Technical Guidelines) तथा शक्ति विकास (Educational Toolkits) तथा र प्रशिक्षण ।		घटक																								

२.३	विशेष सरकारी मन्थना प्रम निवेदन/संवेदाएत वन, वातावरण, फलपत्र, कर्म, असावु रिपन, वनस्पती लगावतक विचारणा असावु परिवर्तन वा DBA संयोजी मोग प्रान्तगत नैवे सिधर्षी तथा भेचन सकारको कर्मका निष्पत्तीसई (BSc., MSc., र PhD.) अनुदान साहोपा ७ बैठकरर सवात्म ।	३	२.७	११९	३	१.४	५००	३	१.४	५००	०	०.०	०	०.०	०	सोपे भुक्तानी
२.४	DBA सम्वन्धी Socio-Economic, जेडर र सुरात्म, Biodiversity संक्षेप, Topsoil and Water Conservation Identity, वाु व्यवसायाया Guidelines तयकर, प्रसारण कार्यक्रम ।	४	३.३	१०३	३	०.६	३३६	३	०.३	३३६	१	०.३	३३६	०	०.०	सोपे भुक्तानी
३	कर्मचारी तालिम (२२४११)															
३.१	DBA तथा Climate Resilient संयोजी कर्मचारी ७ संयोजावात्मके मुनि विकास तथा सामा अभिवृद्धिवा लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालिम मोष्ट ।	६	२६.०	९५५०	३	२.७	३३६३	३	२.७	३३६३	३	३.३	३५९३	३	३.३	सोपे भुक्तानी
४	संवा र परामर्श (२२४११)															
४.१	अपोजी सचलनाक लागि किन्तु कार्यकम संयोजकर अपोजी (OPC-Individual Consultants) फालाग मुक्त र प्रासा ।	३६	६.४	३०९७	९	३.३	७७४	९	३.३	७७४	९	३.३	७७४	९	३.३	सोपे भुक्तानी
	करार सेवा (२२४१३)															
४.१	संघारी वाक्क कार (Divaker) मुक्त ।	२४	३.७	६३३	६	०.४	३५६	६	०.४	३५६	६	०.४	३५६	६	०.४	सोपे भुक्तानी
५	शासर्त अनुदान (२६३३३२)															
६	अनुदान तथा मन्थान (निने किन्तुकर, १० स्थानिय तहके अजोजीका स्तावेकके तोकै वाक्किकके कार्य लागि)	३५	३३.०	६४६३	४	६.३	२२००	४	६.३	२२००	४	६.३	२२००	४	६.३	सोपे भुक्तानी
७	चासु खर्च कार्यक्रमको जम्मा		१००.०	३६६७०		२९.३	३०६६९		२६.४	३०६६९		२९.६	७९३३		७६५९	
	कार्यकम खर्च तर्फको जम्मा (क+ख)		१००.०	३६६७०		२९.३	३०६६९		२६.४	३०६६९		२९.६	७९३३		७६५९	
८	सञ्चर मन्थान (२२११२)	१३	३.९	९९६	३	०.५	३७४	३	०.५	३७४	३	०.५	३७४	३	०.५	सोपे भुक्तानी
९	मसन्धर तथा कर्मचारी सञ्चारी (२२३११)	१३	३.२	७९३	३	०.५	३९६	३	०.५	३९६	३	०.५	३९६	३	०.५	सोपे भुक्तानी
१०	सुचना प्रसारि तथा सवात्म (२२४१२)	१३	०.३	३३६	३	०.३	३०	३	०.३	३०	३	०.३	३०	३	०.३	सोपे भुक्तानी
	कुल जम्मा खर्च			३६२७७			३१०७३			३१०७३			६३३३		६०६९	

आयोजना प्रमुख :-
 निमित्त :-
 निवारणीय प्रमुख :-
 निमित्त :-

१. बाण्ड (अ) वा पुर्जीपत्र खर्च निवारकबाट संकलन हुने प्रयोजित र करण (अ) वा चासु खर्च निवारकबाट संकलन हुने कार्यकमका लागि उल्लेख गर्नु पर्छ ।
 २. माल २ मा आयोजना वा कार्यकमको प्रथम पृथक किताबनामका तल्लेख गर्नु पर्छ । गर उल्लेख र संचालन संकलन खर्च (प्रारम्भिक) को हकमा किताबनाम तल्लेख गर्नु पर्छ ।
 ३. चासु मन्थान निवारकको कार्यकम खर्चकाको संक तथा उल्लेख खर्च निवारकबाट गरिने कार्यकमका उल्लेख गर्नु पर्छ ।

Handwritten signatures and initials in blue ink.

अनुसूचि ७

प्रदेश सरकार, वन तथा वातावरणसँग सम्बन्धित मन्त्रालय, डिभिजन वन कार्यालयहरु (दोलखा, सल्यान, अछाम) मार्फत संचालन हुने आ व २०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम

प्रदेश	कार्यालय	जिल्ला
कः बागमती	डिभिजन वन कार्यालय	दोलखा
खः कर्णाली	डिभिजन वन कार्यालय	सल्यान
गः सुदूरपश्चिम	डिभिजन वन कार्यालय	अछाम

बन्धनशिनः	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम (रु हजारमा)	दोलखा	सल्यान	अछाम	कैफियत
			प्रदेश	७०१०००१३	७०१०००१६	७०१०००१७	
			बन्धनशिनः । क्रियाकलाप	१-३५१२	१-४-३२७	१-३५११	
३२९००१०१	२६३३२	१- नर्सरी व्यवस्थापन योजना, नर्सरी उपकरण खरिद, नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन ।	९००	३००	३००	३००	
		- Workshops to establish nursery management plans (#3.2.3.1-3315)	१२०	४०	४०	४०	
		- Procure nursery equipments (#3.2.3.3-4203)	३६०	१२०	१२०	१२०	
		- Establish nurseries (#3.2.3.4-2102)	४२०	१४०	१४०	१४०	
३२९००१०१	२६३३२	२- वन क्षेत्र सुदृढीकरण तथा वृक्षारोपण, वन व्यवस्थापन कार्य योजना नविकरण ।	७४,७४०	१७,५६०	३२,०६०	२५,०६०	
		- Restore degraded forests (#3.2.4.2-2103)	७४,५००	१७,५००	३२,०००	२५,०००	
		- Workshop plus operational management plans to include protocols for EbA (#3.2.6.1-3316)	२४०	६०	६०	६०	
३२९००१०१	२६३३२	३- उपकरण मर्मत र इन्धन, मसलन्द तथा भ्रमण ।	१,३५०	४५०	४५०	४५०	
		- Repair and maintenance of equipments (motor-bikes, GPS and software) for field monitoring forests related (#3.2.4.4-5101)	१००	३००	३००	३००	

०

बजटशिनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रकम (रु हजारमा)	दोलखा	सल्यान	अछाम	कैफियत
			प्रदेश	७०१०००१३	७०१०००१६	७०१०००१७	
			बजटशिनं । क्रियाकलाप	१-३५१२	१-४-३२७	१-३५११	
		- Repair and maintenance of equipments (motor-bikes, GPS and software) for field monitoring soil and water management related (#3.3.8.8-5104)	४५०	१५०	१५०	१५०	
३२९००१०१	२६३३२	४- आयोजना दस्तावेज अनुसार CLIPs र NTFP (टिमुर्, अल्लो, दालचिनी, मह, घिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी आदी) स्थानिय तहहरू, समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद सहयोग, जडान र संचालन सहयोग ।	१२,२००	३,०००	५,०००	४,२००	
		- Procure equipment for developing CLIPs including trainings (fodder sapling harvesting, Cardamom, Bee-keeping, other NTFPs, eco-home stay, Ghee, Mushroom, Turmeric cultivation and Ginger production and processing etc.) (#3.4.2.2-4211-4224)	१२,२००	३,०००	५,०००	४,२००	
		बजेट रकम (रु हजारमा)	८९,१९०	२१,३३०	३७,८३०	३०,०३०	

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

अनुसूचि ८

गाँउ/नगरपालिकाहरु मार्फत संचालन हुने आ व २०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम

प्रदेश	पालिकाहरु	जिल्ला
क बागमती	जिरी, भिमेश्वर नगरपालिका, कालिञ्चोक, गौरीशंकर र शैलुंग गाउँपालिका	दोलखा
ख कर्णाली	वनगाड कुपिण्डे नगरपालिका र कुमाख गाउँपालिका	सल्यान
ग सुदूरपश्चिम	सांफेबगर नगरपालिका, मेल्लेख र रामारोशन गाउँपालिका	अछाम

कार्यक्षेत्र

वर्षाङ्क	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप # ६-२२२९८	दोलखा					सल्यान		कैफियत
			जिरी नया ५	भिमेश्वर नया ९, लांकुरीडाँडा	कालिञ्चोक गापा ५ र ६, लापीलांग	गौरीशंकर गापा ८, खारे	शैलुंग गापा ४, मागापौवा	वनगाड कुपिण्डे नया १, देवस्थल, ६ र ७ घाँजीहारी पिपल २, ४ र ५, मुलखोला	कुमाख गापा २, सुईकोट	
		क उ शि नं	८०१०३१०५	८०१०३१०६	८०१०३३१४	८०१०३३१५	८०१०३३२०	८०१०६११२	८०१०६३३५	
		क्रियाकलाप	१-३५१७१	१-३५१७०	१-४३२१	१-३५१७२	१-३५१७३	१-३५१७४	१-३५१७५	
३२९००१०१	२६३३२	१- चरनक्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार कार्य । (#3.2.5.2-2104)	२,०००	०	२,५००	१,०००	१,५००	३,०००	२,०००	
		२- गह्रासुधार व्यवस्थापन, विकास कार्य । (#3.3.3.2-2105)	०	१,८००	१,५००	१,८००	९००	२,४००	१,८००	
		३- खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य ।	१६८	१६८	१६८	१६८	१६८	६००	५००	
		- Bio-engineering plans to stabilize river banks (#3.3.3.3-2106)	०	०	०	०	०	०	०	
		- Construct filtering dams (#3.3.3.4-2107)	१६८	१६८	१६८	१६८	१६८	६००	५००	
		४- पोखरी संरक्षण तथा वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण कार्य ।	०	२००	१८८	०	२००	९००	६००	
		- Construct water conservation ponds (#3.3.3.5-2108)	०	२००	०	०	२००	९००	६००	
		- Construct community rainwater harvesting devices (#3.3.3.6-2109)	०	०	०	०	०	०	०	

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

बजटशिलनं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप # ६२२२९८	दोलखा					सत्यान		कैफियत
			जिरी नया ५	भिमेश्वर नया ९, लांकुरीखंड	कालिञ्चोक गाया ५ र ६, लापीलांग	गौरीशंकर गाया ८, खारे	शैलुंग गाया ४, मागापौवा	वनगाड कुपिन्डे नया- १, देवस्थान, ६ र ७ घांजीहारी पिपत २, ४ र ५, मुलखोला	कुमाख गाया २, सुईकोट	
		बजट शिलनं	८०१०३१०५	८०१०३१०६	८०१०३३१४	८०१०३३१५	८०१०३३२०	८०१०६११२	८०१०६३३५	
		क्रियाकलाप	१-३५१७१	१-३५१७०	१-४-३२१	१-३५१७२	१-३५१७३	१-३५१७४	१-३५१७५	
३२९००१०१	२६३३२	५. आयोजना दस्तावेज अनुसार CLIPs र NTFP (टिमु, अल्लो, दालचिनी, मह, घिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी आदी) स्थानिय तहहरू, समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद सहयोग, जडान र संचालन सहयोग ।	२,४००	२,२००	२,५००	१,५००	२,४००	४,०००	२,२००	
		- Procure equipment for developing CLIPs including trainings (fodder sapling harvesting, Cardamom, Bee-keeping, other NTFPs, eco-home stay, Ghee, Mushroom, Turmeric cultivation and Ginger production and processing etc.) (#3.4.2.2-4211-4224)	२,४००	२,२००	२,५००	१,५००	२,४००	४,०००	२,२००	
		कूल बजेट रकम (रु हजारमा)	४,५६८	४,३६८	६,९६८	४,७६८	५,१६८	१०,९००	७,१००	

बजटशिल्लं	खर्च शिर्षक	कार्यक्रम/क्रियाकलाप # ६-२-२२९८	अच्छाम			जम्मा बजेट रकम (रु हजारमा)	कैफियत
			सांफेबगर नया- बाबला १३	मेल्लेख गापा- ऋषिदह १ र २, शोडषा १	रामारोशन गापा- रामारोशन ५ र भाटकटिया ६		
		क ज शि नं	८०१०७११२	८०१०७३१८	८०१०७३१९		
		क्रियाकलाप	१-३५१६७	१-३५१६९	१-४-३२०		
३२९००१०१	२६३३२	१- चरनक्षेत्र व्यवस्थापन र विस्तार कार्य । (#3.2.5.2-2104)	१,२००	१,०००	१,३००	१५,५००	
		२- गढासुधार व्यवस्थापन, विकास कार्य । (#3.3.3.2-2105)	१,५००	१,२००	१,२००	१४,१००	
		३- खोलाकिनार तथा फिल्टरिंग ड्याम मर्मत संभार तथा निर्माण कार्य ।	१३१	९८	९८	२,२६७	
		- Bio-engineering plans to stabilize river banks (#3.3.3.3-2106)	०	०	०	०	
		- Construct filtering dams (#3.3.3.4-2107)	१३१	९८	९८	२,२६७	
		४- पोखरी संरक्षण तथा वर्षातको पानी संकलन र संरक्षण कार्य ।	११५	८६	८६	२,१८७	
		- Construct water conservation ponds (#3.3.3.5-2108)	११५	८६	८६	२,१८७	
- Construct community rainwater harvesting devices (#3.3.3.6-2109)	०	०	०	०			
३२९००१०१	२६३३२	५- आयोजना दस्तावेज अनुसार CLIPs र NTFP (टिमुर, अल्लो, दालचिनी, मह, धिउ, च्याउ, बेसार, चिउरी आदी) स्थानिय तहहरू, समूहहरूका लागि योजना तयार, उत्पादन र प्रशोधन सम्बन्धी उपकरण खरिद सहयोग, जडान र संचालन सहयोग ।	१,५००	१,२००	१,२००	२१,७००	
		- Procure equipment for developing CLIPs including trainings (fodder sapling harvesting, Cardamom, Bee-keeping, other NTFPs, eco-home stay, Ghee, Mushroom, Turmeric cultivation and Ginger production and processing etc.) (#3.4.2.2-4211-4224)	१,५००	१,२००	१,२००	२१,७००	
		कूल बजेट रकम (रु हजारमा)	४,४४६	३,५८४	३,८८४	५५,७५४	

MF

2

Handwritten signature

दृढ : सांफेबगर नगरपालिका मार्फत संचालन हुने आ व २०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमको त्रैमासिक विभाजन

पृष्ठ संख्या : १
कुल पृष्ठ संख्या : १

वार्षिक विकास कार्यक्रम

(बजेट अनुमानको सम्बन्धित आ.का. विवरणवली २० (१) बर्गीकृत कार्यालय)

१. आ.व. २०८०/२०८१

२. बजेट उपशीर्षक नं. :-

३. मन्त्रालय, वन तथा वातावरण

४. विभाग/संस्था :-

५. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- Catalysing Ecosystem Restoration for Climate Resilient Natural Capital and Rural Livelihoods in Degraded Forests and Rangelands of Nepal (Eba II)

६. स्थाप :- (क) विस्था : अखण्ड

(ख) प्रा.वि.स./न.पा./स.का नं. सांफेबगर नगरपालिका १३, बाबला

७. आयोजना शुरू भएको मिति :- २०७५ साल

८. आयोजना शुरू हुने मिति :- २०८१ साल (२ बर्ष अघि) भन्दा

९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम : डा. बुद्धि कार्वाण चौधरी

१०. वार्षिक बजेट नं. ४, ४४६

(क) आन्तरिक :- (१) नेपाल सरकार :-

(२) स्थानीय विकास/संस्था :-

(३) जनसहभागिता :-

(ख) वैदेशिक :-

(१) ऋण :-

(२) अनुदान :-

११. आयोजनाको मुल साधन : शुभको

(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-

(२) स्थानीय विकास/संस्था

(३) जनसहभागिता

(ख) वैदेशिक : (१) ऋण :

(२) अनुदान

दस्तावेज

संश्लेषण इतर (US\$) ५२,४६,४७५

१२. गठ ना.व. सम्मको खर्च नं. (सोको मुल्यमा र बस्तुगत बजेट)

(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-

(२) स्थानीय विकास

(३) जनसहभागिता

Global Environment Facility-LDCP

(ख) वैदेशिक :

(१) ऋण :

(२) अनुदान (रकम नं. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम / विवरण	खर्च शीर्षक	एकक	अभियानको मुल विवरण								२०८०/२०८१ आ.व. को												शेषित		
				अभियानको मुल विवरण		सम्पूर्ण कार्य गर्ने गा. आ. व. संख्या		वार्षिक लक्ष्य		प्रथम त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		षीथो त्रैमासिक										
				संख्या	विवरण	संख्या	विवरण	भार	बजेट	भार	बजेट	भार	बजेट	भार	बजेट	भार	बजेट									
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५		
अ) पूर्वीगत खर्च अन्तर्गत कार्यक्रमहरू :																										
१.	पेरिमेन्ट्री जाँच (३११२२)	३११२२																								
क	पूर्वीगत खर्चको जम्मा									०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	०.०	०	
आ) शासु खर्च अन्तर्गत कार्यक्रमहरू :																										
१	शासु अनुदान (२६३३२)	२६३३२																								
१.१	अखण्ड विस्थापन Eba II आयोजना दस्तावेज अनुसारका विकासकायहरू -बोझिय तथा अनुकुलन, पर्यावरणीय इकाईको माध्यमबाट जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि शासु अनुदान ।	२१०९०१०																								
१.२	सांफेबगर नगरपालिका १३ - बाबला ।																									८०१०७११९
क.	भवनको व्यवस्थापन र विस्तार कार्य ।		ठक्टर						१९.०	२३.०	१२.०	६.०	९.०	४.०	५.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	नगर अनुदान
ख.	गठ तुलना विवरण कार्य ।		ठक्टर						१३.६	३३.०	१५.०	४.६	११.४	५.०	६.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	नगर अनुदान
ग.	सोपान/विद्युत तथा फिन्टिङ इन्जिनियरिंग तथा निर्माण कार्य ।		योोजना						२.०	२.६	१.३	१.०	१.५	०.६	०.६	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	नगर अनुदान
घ.	वेष्टरी संरक्षण तथा बर्चतको खनी संरक्षण र संरक्षण कार्य ।		बटा						२.०	२.६	१.३	१.०	१.५	०.६	०.६	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	नगर अनुदान
ङ.	आयोजना दस्तावेज अनुसार CLIP र NTFP (टिबु, कने, टोपि, मा, इको केमस्ट्री, मिड, फ्याउ, बैसा, अरि) स्थानीय तह, समुदायका लागि योजना तयार, उपकरण र प्रोद्योग सम्बन्धी उपकरण खरिद, जडान र सञ्चालन कार्य ।		बटा । अनुदान						३०.०	३३.०	१५.०	१०.०	११.२	५.०	६.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	३.०	नगर अनुदान
च	शासु खर्च कार्यक्रमको जम्मा								१००.०	४४४६	३५.५	१५७९	२८.२	१२५३	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	७३४
क	कार्यक्रम खर्च तर्फको जम्मा (क+ख)								१००.०	४४४६	३५.५	१५७९	२८.२	१२५३	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	१६.८	७३४
ख	कुल जम्मा खर्च								४४४६																	

आयोजना प्रमुख :-
मिति :-

वित्तीय प्रमुख :-
मिति :-

कार्यालय सचेत :-
मिति :-

टिप्पणी (क) सा.व. पूर्वीगत खर्च तर्फकोबाट संशोधन हुने अनुदान र खर्च (आ) सा.व. खर्च तर्फकोबाट संशोधन हुने कार्यक्रमकोलाई सम्बोधन गर्नु पर्नेछ ।

टिप्पणी (ख) आ.व. आयोजना वा कार्यक्रमको मुल मुल विकासकायहरू सम्बोधन गर्नु पर्नेछ । गर उपरोक्त कार्यक्रमको कार्य विवरणको को इतरका विकासकायकोलाई सम्बोधन गर्नु पर्नेछ ।

टिप्पणी (ग) आयोजना तर्फको खर्चको कार्यकोको को तथा उपरोक्त खर्च तर्फकोबाट सन्धि कार्यक्रमको सम्बोधन गर्नु पर्नेछ ।

खाली पाना ।

खाली पाना ।

विस्तृत जानकारीको लागि सम्पर्क:

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा
सिंहदरवार, काठमाडौं

फोन नं: ९७७ १ ४२११९९६, फ्याक्स नं: ९७७ १ ४२११८६८
इमेल: mo.cc@mofe.gov.np, वेबसाइट: www.mofe.gov.np

पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित अनुकूलन आयोजना (EbA II)
आयोजना व्यवस्थापन ईकाइ

(Project Management Unit – PMU)

भवन नं: २, दोश्रो तला, वन तथा भूसंरक्षण विभाग

वन परिसर, बबरमहल, काठमाडौं

फोन नं: ९७७ १ ५३२१४५५

इमेल: mo.cc@mofe.gov.np, वेबसाइट: www.mofe.gov.np;
www.ebaii.mofe.gov.np

